

Leto XXI. Štev. 141

GLAVNI IN ODGOVORNI
UREDNIK
IVAN SINKOVEC

UREJA UREDNIŠKI ODBOR

List izhaja vsak dan razen
petka. // Cena 10 dinarjev

Ljudska PRAVICA

«LJUDSKA PRAVICA»
USTANOVljena 5. OKTOBRA
1934 // MED NARODNOOSVO-
BODILNO BORBO JE IZHA-
JALA KOT 14-DNEVNIK IN
TEDNIK OD OSVOBODITVE
DO 1. JUL 1951 KOT DNEV-
NIK, NATO PA KOT TEDNIK
// OD 1. JUNIJA 1953 IZHAJA
V REDAKCIJSKI POVEZANO-
STI Z «BORBO»

Zasedanje Zvezne ljudske skupščine

Komuna je najprimernejša politična oblika s katero je moč pritegniti najširši krog delovnih ljudi k družbenemu upravljanju

Ekspeze tovariša Edvarda Kardelja o osnutku zakona o ureditvi občin in okrajev — Skupščina je sprejela splošni zakon o ureditvi občin in okrajev, zakone o doktoratu znanosti, o narodni obrambi in o JLA

V četrtek zvečer je bilo zaključeno zasedanje Zvezne ljudske skupščine. Zvezni svet je sprejel Splošni zakon o ureditvi občin in okrajev, Zakon o doktoratu znanosti, Zakon o narodni obrambi in Zakon o Jugoslovanski ljudski armadi. Ob tej priložnosti je podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Edvard Kardelj podal ekspeze o uveljavljanju novega komunalnega sistema.

Zvezni svet je še izvolil nove člane posameznih skupščinskih odborov, Zbor proizvajalcev pa je ratificiral tri mednarodne sporazume, ki so bili pred tem potrjeni v Zveznem svetu.

Ekspeze tovariša Edvarda Kardelja

Tovariši ljudski poslanci!

Z novo ureditvijo občin in okrajev bomo storiili pomemben korak dalje v razvijanju političnih oblik socialistične demokracije in socialističnih odnosov v naši državi sploh. Sicer te izpremembe ne prinašajo ničesar novega v naš družbeni razvoj. V bistvu so samo nadaljanje izdelava in izpopolnjevanje političnega sistema, katerega temelje smo postavili z uvedbo delavskega samoupravljanja. Tudi doslej je bil naš cilj, da vključimo v osnovo našega družbenega sistema — razen delavskih svetov v podjetjih in socialistično usmerjene zeduge na vasi — komuno kot osnovno socialno-ekonomsko celico družbe in po Marxu »končno najdeno politično obliko, v kateri je moč osvoboditi delo«. Tudi doslej je bil prav tako naš cilj, da bi bila naša družba organska »nacionalna skupnost« komun, kar ne pomeni federacija komun, temveč enoten organizem, v katerem žive posamezne celice polno življenje in trpačo svojo moč iz družbe kot celote in iz svoje lastne iniciative. Tudi doslej smo si prizadevali, da bi bil ves organizacijski mehanizem take družbe čim bližji delovnim množicam in da bi moglo le-te čim bolj neposredno in čim širše sodelovati v njem.

Medtem smo morali težišče dela v tej smeri usmeriti v prvi fazi na okraj, pa so zato občine ostale razmeroma nerazvite. Z uvedbo tako imenovanih občin s posebnimi pravicami smo sicer napravili korak dalje od okraja k občini, toda število občin s posebnimi pravicami — ki so se mogle uresničiti samo v bolj razvitih mestih, je zelo majhno. Zato smo doslej pri nas vedno, kadar smo govorili o komuni, dejansko mislili na okraj.

Taka usmerjenost je ustrezala objektivnim pogojem, v katerih se je razvijal naš sistem družbenega samoupravljanja, ni pa bila posledica nekakšnih določenih načelnih predpostav. Nasprotno, pogosto smo poudarjali, da je upostavitve samoupravnega okraja samo prvi korak k upostavitvi samoupravnih občin. In zares, zdaj naša družba že uspešno napravi lahko tudi ta drugi korak v razvoju organizacijskega mehanizma socialistične demokracije, namreč da okrepi vlogo občine in fiksira perspektivo njenega razvoja kot socialistične komune.

Ta korak pa — čeprav ne prinaša ničesar načelno novega v našo splošno usmerjenost socialistične graditve — je vendar izredno pomembno dejanje v napredku naše družbe na socialistični poti. Z njim izredno razširjamo množično podlago družbenega samoupravljanja in s tem tudi vsega našega sistema. Milijoni naših delovnih državljanov bodo lahko zdaj še bolj neposredno in še bolj aktivno sodelovali pri obravnavanju bistvenih vprašanj družbenega življenja, kar jim bo dalo nove možnosti in novo pobudo za razvijanje njihove pobude na vseh področjih graditve socialistične družbe, zlasti pa v nadaljnjem razvijanju proizvajalnih sil. Posledica tega bo, da se bo zelo izpremenila tudi vloga okraja in republiških organov, v

gotovem smislu pa postopno celo tudi zveznih organov. Zato ne bomo prav nič pretiravali, ako rečemo, da je akcija, ki jo sedaj uresničujemo, ena izmed najpomembnejših faz v razvoju socializma v naši državi.

Revolucija je nacionalizirala proizvajalna sredstva in vzpostavila močan državni sistem kot instrument revolucionarne oblasti delovnega ljudstva. Naravno je, da je v prvih fazah moral ta centralizirani državni sistem imeti odločilno vlogo v preusmerjanju družbe na nove tire socialističnega razvoja. Samo s centraliziranim in vplivnim državnim strojem je bilo mogoče ne samo streti odpor strmoglavljenih razredov, temveč tudi usmeriti milijone ljudi, ki so se po navadah, po sposobnostih in po pojmovanjih formirali v okoliščinah kapitalistične zasebne lastnine, da so se organizirali na nov način na podlagi družbene lastnine proizvajalnih sredstev in da so si začeli pridobivati nove navade, nova pojmovanja, novo družbeno zavest, ki ustreza novim družbenim odnosom. In ne samo to. Sektor podružbljenih proizvajalnih sredstev je bil preslab, da bi mogel postati odločujoča, ekonomska moč v naši družbi, namreč moč, ki bi sama po sebi mogla zagotoviti obstoj in nadaljnji razvoj socialističnih odnosov. Zato se je bilo treba odločiti za pospešeni tempo industrializacije. Toda to nalogo v njeni prvi fazi v objektivnih in subjektivnih okoliščinah, v katerih se je ustvarjala,

je mogel izvršiti samo močan centraliziran državni stroj. In zares. Država delovnega ljudstva je imela s svojimi organizacijskimi oblikami revolucionarnega etatizma na področju gospodarstva veliko vlogo v vzpostavljanju in krepitvi materialne podlage socialističnega razvoja v organizaciji socialističnega sektorja in v vzpostavljanju sistema načrtnega gospodarstva sploh. Materialna moč naše družbe sploh, zlasti pa socialističnega faktorja v njej, se je s tem ogromno povečala, kar nam je tudi omogočilo, da smo mogli iti dalje tudi v razvijanju naprednejših odnosov med ljudmi.

Kot aktivni graditelj socializma se seveda nismo mogli omejititi samo na graditev tovarn, električnih central, cest in drugih objektov. Pozabili bi, da smo zavestni graditelji socializma, ako bi se usmerili izključno na ekonomsko krepitev družbe kot take, ne da bi neprestano mislili tudi na to, da se morajo v skladu z razvojem materialnih sil socializma progresivno razvijati v socialističnem smislu tudi odnosi med ljudmi, kar tudi je smisel socialistične graditve. Kakor koli so bile namreč etatične oblike prvih faz povojnega razvoja ne-

obhodne, koristne in uspešne — pa zato potencialno tudi socialistične — in kakor koli so uživale široko podporo delovnih množic, ki so v teh etatičnih oblikah po pravici videle svoj lastni instrument, uporabljen v skladu z njihovimi težnjami in razpoložnjem, ostaja vendar dejstvo, da so se v njih izoblikovali odnosi

med ljudmi, ki jih po težnji razvoja vsekakor lahko imenujemo socialistične, vendar pa so njihove konkretne etatične oblike imele v sebi še močna obeležja državokapitalističnih odnosov. Take oblike so mogle imeti in imele progresivno vlogo samo kot prvi korak k socializmu, postale pa bi okvir socialističnemu razvoju, brž ko bi postale same sebi namen. Konserviranje takih etatičnih oblik bi ne samo vodilo k utrditvi birokratizma, temveč bi spodbudilo tudi politično stabilnost našega družbenega sistema, oziroma vodilnih socialističnih sil v tem sistemu. Delavec-proizvajalec bi v takih odnosih začel izgubljati čustvo, da je postal kolektivni lastnik družbenih proizvajalnih sredstev, v gotovem smislu pa bi dejansko prenehal biti to. Seveda bi to zavrla tako razvoj ekonomske in družbene iniciative delavcev in delovnega človeka sploh, kakor tudi razvoj nove socialistične družbene zavesti množic, brez katere tudi ni stabilnega sistema socialistične demokracije.

To dejstvo smo v razvijanju našega družbenega in državnega sistema imeli vedno pred očmi. Naj so bile torej v prvih fazah našega družbenega razvoja oblike revolucionarnega etatizma še tako

neobhodne in nenadomestljive za ustvarjanje materialne in politične podlage socialistične graditve, je bilo prav tako jasno, da je to samo prvi korak mlade družbe k socializmu, da pa nadaljnji napredek socializma ni odvisen samo od ekonomske krepitve družbe, temveč tudi od neprestanega spreminjanja odnosov med ljudmi v smeri vse bolj doslednega razvijanja njihovega socialističnega in svobodnega življenja. Eden izmed bistvenih činiteljev tega procesa je vsekakor tudi postopno obvladovanje etatičnih oblik na posameznih področjih družbenega življenja — na eni strani s postopnim spreminjanjem posameznih državnih funkcij v funkcije demokratičnega družbenega samoupravljanja, organiziranega tako po horizontalni, kakor tudi po vertikalni liniji, namreč tako v teritorialnih skupnostih kakor tudi v okviru posameznih vej družbene aktivnosti, na drugi strani pa s postopno notranjo preobrazbo — po ustreznih demokratičnih potezah — v glavnih političnih oblikah — posameznih državnih organov v dejanske organe družbenega samoupravljanja.

(Nadaljevanje na 2. strani)

OB ZAKLJUČKU DRŽAVNISKEGA OBISKA IZ BURME

POGUMNA IN NOVA POT ki jo pozorno motrijo napredni ljudje vsega sveta

Zagreb, 17. junija. — Včeraj je ministrski predsednik Burmanske unije U Nu, ki se je mudil v naši državi na uradnem obisku deset dni, s svojim spremstvom odpotoval v London na uradni obisk. Pred tem je burmanski državnik v dvorcu na Markovem trgu sprejel novinarje in imel z njimi daljši razgovor. Ob tej priložnosti sta bila objavljena zaključno uradno poročilo o razgovorih državnikov obeh prijateljskih dežel in protokol o dolgoročnem gospodarskem sodelovanju, ki ju povzemamo na drugem mestu. Na zagrebškem letališču so U Nuja potem slovesno pozdravili predstavniki naših zveznih in hrvaških republiških oblasti.

Pred odhodom je predsednik bilo že v skupnem uradnem pogovoru U Nu na letališču izjavil, da je ročilu izraženo zadovoljstvo spr-

čo prijateljskega obiska v Jugoslaviji.

»Povsod ste me sprejeli toplo in z ljubeznijo. Kar me je najbolj ganilo, je dejstvo, da me je vse ljudstvo, od maršala Tita in tovariša Rankoviča do preprostih ljudi, sprejelo kot da sem njihov stari prijatelj.«

U Nu in njegovo spremstvo so preko Frankfurta odpotovali v Veliko Britanijo. Na letališču v Frankfurtu so burmanskega državnika pozdravili naš veleposlanik v Zahodni Nemčiji dr. Mladen Iveković, predstavnik zahodnonemškega zunanega ministrstva, odpravnik poslov burmanskega poslanikstva v Bonnu ter jugoslovanski novinarji.

Na sestanku z novinarji

Na začetku konference so novinarjem razdelili uradno poro-

Preverjena pot v socializem

Zares, ljudstvo z zaupanjem zre v svojo svetlo prihodnost. Jugoslovansko ljudstvo zaupa svojim voditeljem, zaupa v vzore, za katere se je borilo in končno zaupa vase. Koderkoli sem hodil, sem opazil, da ljudstvo z veseljem dela, da veruje v svojo prihodnost. Srečno je, ker ima tako zelo sposobne in nesebične voditelje, ki ga vodijo k skupnemu cilju socialistične države in ne dvomim, da bo v tem uspešno. Kot človek, ki veruje v socialistično gospodarstvo, sem vznemirjen nad načinom, kako Jugoslavija gradi svojo socialistično deželo. Vaš podvig je pogumen in nov in napredni ljudje vsega sveta ga gotovo spremljajo z živahno pozornostjo.

Tempo, s katerim ste industrializirali vašo državo v kratki dobi 10 let, me preseneča, in vaše pridobitve na tem področju so zares presegle moja pričakovanja. Ker se sedanja gospodarska ustroja Jugoslavije in Burme med seboj dopolnjujeta, je mnogo možnosti za razširitev gospodarskih zvez in skupno uradno poročilo, ki sta ga naši vladi danes objavili, jasno nakazuje razvoj naše bodoče politike na tem področju.

čilo o razgovorih ter prepis protokola o gospodarskem sodelovanju. Nato je ministrski predsednik U Nu podal naslednjo izjavo:

»Slovo je zmeraj ganljivo, to pa je tem bolj pretresljivo, ker mora človek zapustiti tako tople in priske ljudi, kot so Jugoslavnani. Od mojega prihoda v to državo pomonih uspehov pred natanko 10 dnevi sta me nenehno presenečali izredno topla pozornost in ljubeznivost, tako da ne morem najti besedi, s katerimi bi mogel izraziti zahvalo jugoslovanskim narodom za ta njihov spontani izraz.

Jugoslavijo zapuščam z živim spominom na prisrčni sprejem in posvajam se od srečnih lic jugoslovanskega ljudstva, ožarjenih z zaupanjem v prihodnost.

Mijalko Todorovič bo obiskal Burmo

Novinarji so ministrskemu predsedniku U Nuju nato zastavili več vprašanj o njegovem obisku in razgovorih ter o mednarodnem položaju. V svojih odgovorih na ta vprašanja je U Nu dejal, da je povabil člana Zvez-

VREMENSKA NAPOVED

za soboto, dne 18. junija
Sončno vreme z delno oblačnostjo. V gorah predelji severna Slovenija popokne naglajenje h kratkotrajnim ploham. Temperature ponokni med 9 in 15, na Primorskem 17, ponedeljni med 25 in 29 stopinj. Slab jugozahodni veter.

Temelji nadaljnjega sodelovanja v mednarodni politiki in gospodarstvu

Zagreb, 17. junija (Tanjug). Ob zaključku državniskega obiska burmanskega ministrskega predsednika U Nuja je bilo včeraj objavljeno naslednje uradno poročilo:

Na povabilo predsednika FLRJ je bil Nj. ekske. ministrski predsednik Burmanske unije U Nu na uradnem obisku v FLRJ od 6. do 16. junija 1955 in je s tem vrnil obisk predsednika FLRJ Josipa Broza Tita v začetku tega leta v Burmi.

Razgovori, ki sta jih imela ob tej priložnosti predsednik FLRJ in ministrski predsednik Burmanske unije, so potekali v zelo prisrčnem in prijateljskem vzdušju ter ob popolnem medsebojnem razumevanju in enakih pogledih tako na probleme splošnega mednarodnega značaja kakor na stike med Burmansko unijo in FLRJ. Ugotovljeno je bilo, da veliki mednarodni dogodki, ki so se zvrstili v mednarodnih odnosih v zadnjem času, jasno kažejo na nadaljnje popuščanje napetosti na svetu in na čedalje večje in jasnejše možnosti za ohranitev in utrditev miru, pri čemer imata tudi naši državi svoj delež zaradi posledne miroljubne politike. To v polni meri potrjuje mirolnost načel, na kateri se je tudi doslej opirala zunanja politika Burmanske unije in FLRJ, in sicer tako v medsebojnih kakor v mednarodnih odnosih, in ki so izražena v skupni izjavi predsednika FLRJ Josipa Broza Tita in ministrskega predsednika Burmanske unije U Nuja, podpisani v Rangunu 17. januarja 1955.

Ugotovljeno je bilo dalje, da je politika aktivne koeksistence kot edina zanesljiva pot k trajnemu miru in razvoju mednarodnega sodelovanja deležna čedalje širše podpore. Vladi sta potrdili svojo pripravljenost, da se bosta še nadalje trudili za čim popolnejše izvajanje politike koeksistence, za reševanje vseh med-

narodnih vprašanj s pogajanjem in sporazumi, predvsem v okviru OZN in skladno z njenimi smotri in načeli, ter za navezavo miroljubnih in enakopravnih stikov med narodi.

Predmet razgovorov je bilo tudi nadaljnje zboljševanje medsebojnih odnosov na gospodarskem in kulturnem področju. Zlasti je bil poudarjen pomen nadaljnega razvijanja in širjenja ekonomskega sodelovanja med obema državama, v čemer vidita eno izmed posebno važnih prvin za utrjevanje prijateljstva in sodelovanja narodov obeh dežel.

Protokol, ki ureja načela medsebojnega gospodarskega sodelovanja obeh vlad, je bil podpisan 14. junija 1955 in v njem je bil poudarjen pomen, ki ga pripisujeta obe vladi razvoju medsebojnih gospodarskih zvez. Za izpolnitev sklepov po tem protokolu je bilo dogovorjeno, da bosta obe državi še letos izmenjali gospodarski odposlanstvi, kar bo prispevalo k širšemu pregledu novih možnosti na področju gospodarskega sodelovanja. Pregled dosedanjega ekonomskega sodelovanja je osvetlil pomen medsebojne izmenjave izkušenj in pridobitev na gospodarskem in tehničnem področju. Ugotovljeno je bilo, da bi bila sklenitev sporazuma po tehničnem sodelovanju v korist obeh strani.

Dogovorjeno je bilo, da bosta obe državi razvili tudi druge oblike gospodarskega sodelovanja in da bosta, če bi se pokazala potreba, sklenili posebne dolgoročne sporazume za posamezna gospodarska področja. V tem smislu in spričo želje, da bi dosegli čim stalnejšo blagovno menjavo, je bilo dogovorjeno, da bosta obe državi sklenili petletni sporazum o jugoslovanskih nakupih burmanskega riža, kar bo omogočilo Burmanski uniji nakup potrebnega blaga in investicijskih izdelkov v Jugoslaviji.

Ekspoze podpredsednika Zveznega izvršnega sveta Edvarda Kardelja

SAMOUPRAVNA KOMUNA JE NAJVAŽNEJŠA ŠOLA SOCIALISTIČNEGA DEMOKRATIZMA

(Nadaljevanje s 1. strani)

Ta naloga seveda ne more biti stvar nekakšnega mehaničnega državnopravnega akta, temveč se more uresničiti samo v dolgotrajnem organskem razvoju družbe na podlagi družbene lastnine proizvodnih sredstev. Ta proces je odvisen tako od materialnih pogojev kakor tudi od tempa razvoja nove družbene zavesti v glavah ljudi. Mi smo se tu ravnali in se moramo ravnati po starem marksističnem načelu, da niti stopnja samoupravljanja, niti stopnja državne avtoritete nista absolutni kategoriji, ki sta sami po sebi bodisi absolutno dobri ali absolutno slabi, temveč sta njihova vloga in pomen vedno odvisna od potreb razvoja proizvodnih sil in v skladu s tem tudi od potreb razvijanja socialističnih odnosov, ki jim je treba dati ustrezno politično obliko.

Seveda se ta odnos ne da matematično določiti. Človek se lahko tu preneha, še laže pa zaostane za potrebami in možnostmi. Mi pa se tu nismo spuščali v kakšne problematične konstrukcije. Tempo razvoja smo določali

v glavnem empirično, neprestano primerjajoč obstoječi politični in ekonomski mehanizem družbe s potrebami in gibanji rastoče zavestne in stihijske — socialistične, ekonomske, politične in duhovne iniciative naših delovnih ljudi v vsakdanji praksi. Ta iniciativa je naraščala vse bolj v istem sorazmerju, v katerem se je materialno krepil družbeni sektor proizvodnih sredstev države, in v istem tempu, v katerem so se naši delovni ljudje s svojimi navadami in pojmovanji začeli prilagajati gospodarskim odnosom, ki so se razvili na podlagi družbene lastnine proizvodnih sredstev. To iniciativo in tako gibanje smo neprestano skušali oprečiti svojstvenih motenj v političnem sistemu. In prav s tem procesom prilagajevanja političnih oblik in razvite socialistične iniciative od spodaj je bil torej empirično določen tempo razvoja družbenega samoupravljanja in postopnega podružbenja posameznih funkcij državnega administrativnega aparata. Prav zato, ker v glavnem nismo niti zaostajali, niti prehitevali možnosti, smo tudi dosegli lepe uspehe na tej poti.

nim ljudem pravi pomen in perspektivo socialističnega samoupravljanja. S sodelovanjem v raznih organih ljudskih odborov so pridobili številni državljani pomembne izkušnje v zadevah družbenega upravljanja in metodah izkoriščanja organizacijskega mehanizma socialistične demokracije za obravnavanje perečih družbenih vprašanj. S svojim tesnim povezovanjem z množicami, zlasti pa z neposredno odgovornostjo pred zbori volivcev, ljudski odbori niso postali samo stabilna politična telesa, temveč so se v večini primerov razvili v krepke organe družbenega samoupravljanja, s čimer so odigrali tudi ogromno vzgojno vlogo med množicami in vzgojili mnogo sposobnih in iniciativnih družbenih delavcev.

Tudi v razvoju novega gospodarskega sistema smo prebrzdali začetne težave in dosegli pomembne uspehe, ki prav tako potrjujejo pravilnost naše splošne politične usmerjenosti. Gospodarsko življenje smo postopno rešili administrativnih metod upravljanja in raznih birokratičnih privescov in vse bolj na široko smo odpirali vrata samostojni socialistični iniciativi proizvajalcev, namreč delovnih kolektivov, zadrug in individualnih delovnih kmetov, povezanih s socialističnim sektorjem gospodarstva. Ze s tem smo k neposrednemu gospodarskemu upravljanju pritegnili ogromno množico delovnih ljudi, odpadla pa je potreba po obširnem centralnem gospodarsko-upravnem aparatu. Združevanje gospodarskih organizacij po vertikalni smeri v zbornicam podobnih centralnih samoupravnih organizacijah, — čeprav je razvoj teh organizacij šele v začetku, je prav tako rodilo lepe uspehe, tako da lahko že zdaj trdimo, da je tudi gospodarska praksa potrdila našo orientacijo k prenašanju določenih centralnih družbenih funkcij z državnega aparata na samoupravna socialistična gospodarska združenja. Ze s tem prenehajo biti naše gospodarske organizacije pasivne administrativne izvrševalke nekaterih v področjih obdelanih državnih planov, temveč postajajo samostojne socialistične ustvarjalke v okviru enotnega družbenega plana, namreč v okviru skupnih družbenih koristi. Novi gospodarski sistem jim je dal tudi materialno podlago za tako samostojnost. Z nadaljnjim razvojem proizvodnih sil bo postajala ta materialna podlaga čedalje močnejša, s čimer se bodo razširjali tudi okviri za raznovrstno samostojno družbeno iniciativo in aktivnost delovnih ljudi v okviru komun, tako v interesu družbene skupnosti kot celote, kakor tudi v njihovem individualnem interesu.

In končno, pomembne uspehe smo dosegli tudi na področju političnih odnosov. Komunisti in vsi zavedni borci za socializem so že pridobili velike izkušnje v novih delovnih metodah. Ne postavljajo si naloge, da bi sami po aparatu države upravljali družbo za delovne ljudi, njihova naloga je predvsem v tem, da vzgajajo in usposablajo delovne množice za to, da bi same mogle socialistično upravljati družbo po ustreznem mehanizmu socialistične demokracije. S tem pravzaprav izpolnjujejo naloge, ki jo je tovarš Tito formuliral na VI. kongresu ZKJ: »Ko smo si na jasnem, da vloga KP zdaj ni v komandiranju, da se ne vmešava v vse in kar koli kot nekakšen vrhovni arbitar in sodnik, ki izreka o raznih problemih družbenega življenja — znanstvenih, gospodarskih in drugih — svojo sodbo kot nekaj nepreklicnega in nezmožljivega, potem je jasno, da je vloga KP v najvažnejši njeni nalogi, v idejno-vzgojnem vodstvu, v njeni budnosti, da bi se socialistična družba pri nas razvijala normalno in pravilno, namreč, — vloga komunistov je v prevzemanju in vzgajanju državljanov naše države v socialističnem duhu.«

Zdaj še lahko trdimo, da je boji za uresničenje te naloge, v kateri je tako jasno izražena vloga zavestne in organizirane socialistične akcije v naših okoliščinah, rodila lepe uspehe. Ta delovna metoda je omogočila tesnejše in bolj direktno povezovanje najbolj zavednih in najbolj aktivnih borcev za socializem s širokimi delovnimi množicami, olajšala je njihov vzgojno vlogo v njih in omogočila neposreden vpliv komunistov ter vseh socialističnih sil na njihov vsakdanji prakso.

Ko smo na VI. kongresu ZKJ razglasili tako smer političnega razvoja, so protisocialistični krogi pri nas in v inozemstvu upali, da si bodo socialistične sile v naši državi same sebi izpodrežale koronine. Te nade pa se niso izpolnile. Mi smo vedno smatrali,

da trajni vir moči aktivnih borcev za socializem ni v državnem aparatu, temveč v delovnih množicah. VI. kongres ZKJ in IV. kongres SZDL Jugoslavije pa sta usmerila socialistične borce prav h krepkemu povezovanju z množicami in k njihovi socialistični iniciativi po teh množicah, ne pa samo skozi administrativni aparat države. Zato so se socialistične sile okrepile, ves naš sistem pa je postal politično stabilnejši. Tudi ti uspehi so čimtelj, ki nam omogoča, da lahko zdaj naglo napredujemo po poti razvijanja organizacijskega mehanizma socialistične demokracije.

Seveda smo pri svojem delu za izpolnjevanje omenjenih nalog zavedali in še zavedamo na mnoge negativne težnje in mnoge pomankljivosti in napake. O tem bi lahko govorili zelo obširno, vendar pa zdaj to ni potrebno v zvezi z vprašanjem, ki ga tu obravnavamo. Nikdar se nismo slepili, da je moč velike naloge izpolniti brez boja, brez spopadov z negativnimi težnjami, ki ne izvirajo samo iz ostankov starega razrednega sistema, temveč tudi iz zavestnega konservativizma, ki ga nahajamo tudi v socialističnih vrstah. Tu pa je za nas bistvena osnovna težnja razvoja, bistveno je za nas, ali je praksa v osnovi potrdila pravilnost naše usmerjenosti ali ne. Da je tu praksa pritrilno odgovorila, ne more biti nobena dvoma. Uspehi, ki smo jih dosegli, so tako pomembni, da se nam zdi težko boriti se proti pomankljivostim in negativnim pojavom, na katere zavedamo. Najbolj prepričljiva potrditev tega je tudi dejstvo, da se vsako leto vedno bolj krepki

politična stabilnost našega sistema, kar kaže: 1. da se je sistem razvil v skladu s težnjami delovnih ljudi in 2. da smo zares na poti, ki ustreza potrebam zakonitega družbenega razvoja na podlagi družbenih proizvodnih sredstev. Naraščajoča moralno-politična moč socializma pa postaja obnem čimtelj, ki ontogoča nadaljnji razvoj.

Doseženi uspehi nam niso samo omogočili, temveč tudi kategorično zahtevajo, da gremo naprej v realiziranju politike, ki temelji na osnovah naše socialistične prakse. To se zlasti tiče vprašanj o nadaljnji izgraditvi komun.

Pomen komune v našem družbenem sistemu je v tem, da je na eni strani takšna družbeno-ekonomska skupnost, v kateri je moč v osnovi vskladiti individualne koristi delovnih ljudi s kolektivnimi koristmi družbene skupnosti, — s čimer seveda ne trdim, da ima samo ona tako nalogo, — na drugi strani pa je prav zaradi takega svojega značaja najbolj primerna politična oblika, s katero lahko pritegnemo najširši krog delovnih ljudi k neposrednemu družbenemu upravljanju. S takimi oblikami pritegnemo torej k zavednemu družbenemu življenju najširše množice delovnih ljudi, da postanejo sposobne, da ne gledajo na reševanje posameznih družbenih problemov izključno skozi očala svoje trenutne osebne koristi, temveč da postanejo kvalificirani gospodarji svoje usode, z jasnim pogledom tako na potrebe kakor tudi na objektivne možnosti. Kot skupnost proizvajalcev je komuna obnem tu-

di skupnost potrošnikov. To dejstvo navaja vsakega državljana, da se ne loteva konkretnih vprašanj s stališča take ali drugačne strankarske demagogije, kakršna je pogosto običajna v drugih sistemih, temveč da samostojno in s polno odgovornostjo odloča na podlagi dejanskih materialnih možnosti in z namenom, da se te možnosti čim bolj pravilno izkoristijo. Naloge te vrste so obnem elementarna šola državljanov, da bi mogli enako gledati tudi na obravnavanje drugih družbenih vprašanj, o katerih odločajo višji družbeni organi. Zato velja za nesvaka pravilo, da je samoupravna komuna najbolj pomembna šola socialističnega demokratizma.

Ni dvoma, da bo taka komuna postala osnova vsega našega političnega sistema, namreč, da bo njena struktura vplivala na strukturo vseh drugih vodilnih družbenih organov, tja do federacije. Perspektiva nadaljnjega razvoja našega političnega sistema je očitno ta, da si bodo v samoupravnih organizacijah sploh, zlasti pa v komunah, pridobivali državljani funkcije ugled in sposobnost za funkcije družbenega upravljanja in da jih bodo prav te organizacije predlagale tudi kot kandidate za predstavnika telesa višjih organov družbenega upravljanja.

Jasno pa je, da komuna ni in ne sme biti zapra organizacije, ki bi slabila ali na kakršenkoli način ovirala enotnost družbe celote ali samostojnost drugih družbenih samoupravnih organov. Družbena skupnost pa ima na razpolago dovolj instrumentov, da prepreči možnost takih pojavov.

Razvijanje socialističnih odnosov

Uspehi, ki smo jih dosegli, potrjujejo v polni meri, da je pravilna orientacija, ki je v osnovi graditve naše socialistične demokracije. Načelno sta to orientaciji podala že Marx in Lenin; Marx posebno s svojo analizo pariške Komune, Lenin pa posebno v prvih letih po Oktobrski revoluciji. Kolikor je v tem času Lenin vztrajal na revolucionarnem etizmu diktature proletariata — s katerim je bilo v okoliščinah materialne in kulturne zaostalosti, podedovane od carske Rusije, edino mogoče organizirati državo za socialistični razvoj — toliko je vedno vztrajal tudi na neobhodnosti vse večjega razširjenja množične podlage sovjetske oblasti, da bi se zatrla rastoča moč birokratizma in da bi se dejansko podružbile funkcije, ki so bile v rokah birokratičnega aparata.

Boriti se z birokratizmom do konca, do popolne zmage nad njim, je mogoče šele tedaj, kadar bo vse prebivalstvo sodelovalo pri upravljanju, — je rekel Lenin na osmem kongresu Komunistične partije Rusije, kakor je pripomnil: »Nizka kulturna raven povzroča, da so sovjeti — čeprav bi po svojem programu morali biti organ upravljanja po delovnem ljudstvu, — dejansko sedaj organ upravljanja za delovno ljudstvo, po najbolj naprednem sloju proletariata, toda ne po delovnih množicah. Tu nas čaka naloga, ki je ne moremo drugače izpolniti kakor z dolgotrajnim vzgajanjem.«

Na drugem mestu pripominja Lenin k vsemu temu še, da je tudi ta sloj najbolj naprednega proletariata, ki dejansko sodeluje v upravljanju, »neverjetno tenak«, kar še bolj potrjuje njegovo oceno značaja sovjetov.

Drugače povedano: Lenin je smatral, da se je proti birokratizmu mogoče boriti samo s čedalje večjim in čedalje širšim preseganjem delovnih množic k neposrednemu družbenemu upravljanju v smeri, da se »upravljanje za delovne ljudi spremeni v neposredno upravljanje delovnih množic samih«. Da bi se to moglo doseči, je Lenin smatral za potrebno: 1. da se delavci in delovni kmetje na ustrezen način organizirajo, da bi mogli izvajati svoj odločujoči vpliv na aparat upravljanja in 2. da se organizira dolgotrajno vzgojno delo, ki bo omogočilo, da bodo delovne množice zares sposobne izvajati tako socialistično nalogo.

Naša praksa ustreza v polni meri perspektivi, ki jo je podal Lenin, in jo potrjuje. Seveda se z razvijanjem sistema družbenega samoupravljanja delovni ljudje naše države ne odrekajo, niti se ne morejo odreči državi kot instrumentu svoje oblasti. Ako bi se bavili s takimi utopijami, bi napravili slabo uslugo socializmu. Živimo v svetu razvitih mednarodnih nasprotij, v katerem je tuje vmešavanje in notranje zadeve posameznih držav eno izmed najvažnejših sredstev boja, pa tudi znotraj države še nismo obvladali razrednih antagonizmov toliko, da bi ne mogli biti več večja nevarnost za socializem. Eno in drugo zahteva, da naj bo državna organizacija naše mlade socialistične družbe sposobna brati njen obstoj in njen nevarnost nadaljnji razvoj. Toda če je na področju boja za obstoj in svoboden razvoj socializma ter za obrambo neodvisnosti naših narodov stvar takšna, smatramo, da vse to ne bi smelo ovirati procesa, v katerem bodo na področju raz-

vijanja socialističnih odnosov državne funkcije postopno prehajale na organe družbenega samoupravljanja, oziroma, v katerem se bodo posamezni državni organi sami po svojem bistvu spreminjali v take organe družbenega samoupravljanja. Prav zato pripisujemo tolikšno važnost razvoju delavskih svetov in podobnih oblik samoupravljanja delovnih ljudi v proizvodnji in na drugih področjih družbenega življenja, kakor tudi njihovega samoupravljanja v občinah in okrajih. Očitno je, da more in mora prav v takih političnih oblikah družba na socialistični poti prevladati ostanke preteklih družbenih sistemov, tako po vsebini kakor po oblikah.

V dotedajem razvijanju tega procesa smo izpolnili štiri važne naloge:

1. Vzpostavili in okrepili smo delavske svete.
2. Z zadnjim zakonom o ljudskih odborih smo podali splošno orientacijo k ustanavljanju komun, pri čemer smo postavili v prvi lazi težišče na razvijanje samoupravnih okrajev.
3. Uveljavili smo bistvene spremembe v gospodarskem sistemu v smislu njegovega prilagajevanja orientaciji k delavskim svetom in komunam ter zaradi osvoboditve gospodarskega življenja, ki se razvija na podlagi družbene lastnine proizvodnih sredstev, raznih škodljivih in nepotrebnih administrativnih oblik in metod, ki zavirajo pobudo od spodaj ter povzročajo birokratizem.
4. S sklepi VI. kongresa Zveze komunistov in IV. kongresa Socialistične zveze delovnega ljudstva so komunisti in vsi zavestni borci za socializem prilagodili svoje vlogo in svoje delovne metode taki splošni orientaciji v našem družbenem razvoju.

V vseh teh smereh smo dosegli v zadnjih letih uspehe, ki so v celoti potrdili pravilnost naše osnovne orientacije.

Delavski sveti so se naglo in močno krepili. Del sveti so dosegli gospodarski in politični uspeh. Pokazalo se je, da ne samo niso ovirali, pač pa pobuda za naglo razvijanje proizvodnih sil in povečevanje storilnosti. In drugič, kar je s stališča boja za socialistične odnose posebno važno, ogromno so pripomogli k razvijanju socialistične zavesti v naših delovnih množicah in v množičnem šolanju naših delovnih ljudi za naloge družbenega upravljanja. Naše tovarne so zdaj prvovrstna šola množičnega družbenega vzgajanja. V teh šolah rastejo vsak dan novi kadri s tempom, ki si ga prej niti misliti nismo mogli. Prav to so kadri, ki morajo prevzeti odgovornost tudi za delo komun. Brez te prejšnje šole samoupravna komuna sploh ne bi bila možna.

V močnega samostojnega družbenega čimtelja so se razvili tudi okrajni ljudski odbori z vsem svojim demokratičnim organizacijskim mehanizmom. V zadnjih letih smo nanje prenašali čedalje težavnejše naloge družbenega upravljanja tako na področju gospodarstva, kakor na drugih področjih družbenega življenja. Okoli njih, pogosto pa tudi okoli občinskih ljudskih odborov, se je ustvarjalo omrežje svetov in drugih družbenih organov ter organizacij, na katere se ljudski odbori opirajo v svojem delu in po katerih se povezujejo z delovnimi množicami. Te demokratične organizacijske oblike kažejo delov-

O ZNAČAJU KOMUN

1. Enotni gospodarski plan bo dal splošne okvire za gospodarsko dejavnost komun in drugih samoupravnih organizacij ter enotna načela za razdeljevanje presežka dela. S tem bomo hkrati zagotovili neoviran in obnem usmerjen razvoj družbenega gospodarstva kot celote, kakor tudi svobodno pobudo komun, samoupravnih organizacij in posameznih delovnih ljudi, da bi v okviru svojih možnosti zares mogli doseči kar največje uspehe.

Pri prvih korakih razvoja v tej smeri smo sicer imeli nekatere težave s pojavi partikularizma. Ti pojavi niso bili rezultat naše splošne usmerjenosti, temveč predvsem posledica nezgajenosti sistema. Ze letos smo znatno zmanjšali take škodljive težnje, z nadaljnjim izpolnjevanjem in krepitvijo celotnega sistema pa bo imel praktično vsak samoupravni organ lahko določene materialne možnosti, v okviru katerih se bo sicer gibal svobodno in jih maksimalno izkoriščal brez nevarnosti, da bi mogel s tem povzročiti škodo skupnosti, ne bo pa jih mogel zanemariti. Razume se, da bo na nekaterih področjih tudi nadalje potrebno uporabljati ustrezni sistem administrativnih ukrepov in kontrole, ki bo zagotavljal, da se bo osnovno gibanje gospodarstva razvijalo s proporcij, ki jih bo določil enotni družbeni gospodarski plan. Pravilna kombinacija ekonomskih ukrepov in splošnih administrativnih instrumentov bo omogočila zadovoljivo vskladiti splošne koristi skupnosti s potrebami po razvijanju vsestranske iniciative samoupravnih organizacij in komun, da ne bo potrebno znatnejše vmešavanje državnih upravnih organov v njihovo delo in poslovanje, razen, da bodo bedeli nad zakonitostjo tega dela.

2. V svoji splošni družbeni dejavnosti so vezane komune in vse druge samoupravne organizacije na ustavo in zakone, ki zagotavljajo enotnost družbenega sistema, kakor tudi enotnost pravice in dolžnosti državljanov in samoupravnih organizacij. To omogoča na eni strani samostojno družbeno dejavnost komun v vseh smereh, brez vodsitave ozir. vmešavanja višjih upravnih organov. Toda na drugi strani preprečuje prav tako možnost lokalne samovolje do družbe kot celote ali težnj, da se mehanizem komunne izkoristi za nekakšno politično ali moralno nasilje nad državljanom ali nad samoupravnimi družbenimi organizacijami. Državljan in razne samoupravne organizacije niso povezane z družbo kot celoto izključno po komuni, temveč tudi po drugih družbenih organih, organizacijah in združenjih, lokalnih, republiških in zveznih, njihove pravice in dolžnosti do komunne pa so določene z zakoni, tako da jih komuna ne more spreminjati v škodo državljanov ali v škodo družbene skupnosti.

Takšen pravni mehanizem kakor tudi razna samoupravna združenja po vertikalni liniji bodo zagotovila ne samo, da se komuna ne bo mogla spremeniti v nekakšno samovoljno lokalno oblast, temveč bo tudi preprečilo, da bi se mogla v komunah trajneje zasidirati kakršnakoli ozko-srčna in konservativna gledišča, ki bi vlekla družbo nazaj. Vse naše samoupravne organizacije morajo biti dovolj odprte, da bi jih napredni družbeni tokovi mogli vedno prežeti s čistim zrakom.

Vse to sem povedal zlasti zato, ker se pri nas pojavljajo včasih pretirane utvare glede značaja komun in sistema samoupravljanja sploh. Bilo bi povsem napačno misliti, da ta sistem že sam po sebi ureja vse in da je obvarovan pred raznimi negativnimi težnjami. Nasprotno, ako bi razvoj komun določala izključno stihija, potem bi se v danih okoliščinah mogla samoupravna komuna spre-

Vloga gospodarskih podjetij in njihovih samoupravnih organov

3. Posebno pozornost moramo v bodočih predpisih posvetiti točno določiti položaja in vloge gospodarskih podjetij ter njihovih samoupravnih organov. Ponokod je še vedno slišati mnenje, da smo z decentralizacijo izročili podjetja okrajem ozir. občinam. To je povsem napačno mnenje. Družba ni teh podjetij izročila nobenim posebnim organom izven teh podjetij, temveč je upravljajo zaupala delovnim kolektivom s tem, da je v okviru družbenega plana in predpisov hkrati določila tudi pravice in dolžnosti teh samoupravnih organov proizvajalcev do družbe. V odvisnosti od značaja določenih svojih dolžnosti ali pravic imajo podjetja oziroma njihova združenja tudi svoje odnose do raznih državnih in družbenih organov od komun do federacije. Zato zdaj nimamo več niti zveznih, niti republiških, niti lokalnih podjetij, imamo pa samoupravna družbena podjetja, ki so vsa obnem tudi zvezna, tudi republiška in lokalna, hkrati pa v rokah nikogar, ker so družbena.

Seveda je povezanost podjetij s komunno izredno važen čimtelj v razvijanju proizvodnih sil in socialističnih odnosov. Prav ta povezanost omogoča vskladiti individualne in kolektivne koristi na njegovi elementarni stopnji, ker je pogoj, da se samostojnost podjetja ne bi spremenila v samovoljo delovnega kolektiva ali celo v protisocialistični čimtelj. To da vzlic takšnemu družbenemu pomenu povezanosti podjetja in komunne v načelu ostaja vendarle dejstvo, da more imeti komuna do podjetja samo tiste pravice, ki jih ji družba daje po ustavi in zakonih.

meniti v ozkosrčno in samovoljno, pa celo reakcionarno politično ali duhovno oblast nad državljanom ali njegovimi organizacijami. Po ali njegovimi organizacijami bi bile sledice takega sistema bi bile hujske in bolj negativne kakor posledice kakršnegakoli državnega centralizma, in sicer tako za državljana kakor tudi za družbo kot celoto. Prav zato moramo komuno presojevati ne kot nekako zapra univerzalno družbeno organizacijo, temveč kot celico zmotanega, toda enotnega družbenega organizma, iz katerega mora prav tako črpati svojo moč in sposobnost življenja, kakor je mora tudi organizem kot celota črpati iz svojih celic. Prav zato od klanjamo tolmačenja, da postaja naša družba nekakšna federacija komun, kakor tudi pojmovanje, po katerem bi moralo razvijanje samoupravljanja pomeniti poje-manje tistih družbenih funkcij, ki morajo biti centralizirane, tako v korist družbe kot celote kakor tudi njenih posameznih delov.

Tako jasno določena samostojnost podjetja je neobhodno potrebna tudi zato, ker morajo imeti v naši družbi kakor tudi v vsaki sodobni družbi, pomembno vlogo vertikalna združenja podjetij v raznih panogah. Ako hočemo prenesti posamezne centralne družbene funkcije z državnega aparata na taka samoupravna združenja, potem mora biti natanko določena tudi odgovornost takih združenj do družbe, oziroma do njihovih centralnih organov. Tako bo družba v boju za nadaljnje razvijanje proizvodnih sil in socialističnih odnosov delala ne samo po komunah, temveč tudi po takih samoupravnih gospodarskih združenjih, na nekaterih področjih pa celo bolj po slednjih.

KOMUNA NAJ ZAGOTVI, DA BODO PROSVETA IN PROSVETNE USTANOVE PRIPADALE DRUŽBI

4. Isto velja tudi za razne gospodarske samoupravne organizacije in dejavnosti, na primer za prosveto, zdravstvo itd. Marx je n. pr. svoj čas dejal, da mora država najprej prenehati vmešavati se v vprašanja prosvete. Zato velja, naj se prosveta loči od Cerkev in od države. Seveda je ne moremo prepustiti stihiji, zlasti ne v okoliščinah družbe, ki se prebija skozi velike težave in močan odpor elementov preteklosti s socializmu. Imamo pa možnost, da razvijemo take široke organizacije samoupravljanja na tem področju, ki bodo zagotovile vodilno vlogo, ki bodo zagotovile vodilno vlogo socialističnih sil, ki pa bodo obnem debirokratizirale in demokratizirale prosveto. To se pravi, napravile jo bodo za področje

(Nadaljevanje na 4. strani)

Gospodarski sporazum z Burmo

Razen širše menjave blaga določa tesnejše tehnično sodelovanje in ustanovitev jugoslovansko-burmanskih trgovinskih zbornic v Rangunu in Beogradu

Zagreb, 17. junija. V zvezi z nadaljnjim razvojem gospodarskega sodelovanja med Jugoslavijo in Burmansko unijo so bili pred dnevi na Brionih doseženi zaključki, ki so bili povzeti v posebnem protokolu. Na včerajšnjem sestanku U Nuja z novinarji v Zagrebu je bil protokol objavljen in se glasi: V soglasju s skupno izjavo predsednika FLRJ in ministrskega predsednika Burmanske unije z dne 17. jan. 1955 in z razgovori, ki sta jih imela ob uradnem obisku ministrskega predsednika Burmanske unije v Jugoslaviji od 6. do 16. jun. 1955, ter spritno želje, da bi se nadalje razvil in razširil ekonomsko sodelovanje med obema državama, tako da bi dosegel obseg, ki bi bil v skladu s splošnimi vezmi prijateljstva in sodelovanja med njuni...

ter drugo blago, o katerem se bosta sporazumeli. Burmanska unija pa bo kupovala potrošno blago in investicijske izdelke ter drugo blago in usluge, določene z veljavnimi trgovinskimi in drugimi sporazumi. Člen 3. Za medsebojno podpiranje gospodarskega razvoja v industriji in izkoriščanje energetskih virov in naravnih bogastev z drugih gospodarskih področij sta se obe vladi sporazumeli, da bosta sklenili dolgoročne sporazume o sodelovanju, oziroma da bosta omogočili sklenitev takih sporazumov neposredno med gospodarskimi agencijami in organizacijami obeh držav. Člen 4. Z namenom, da bi se medsebojno izkoriščale izkušnje in pridobitve na gospodarskih, tehničnih in drugih področjih, sta se obe vladi dogovorili, da bosta sklenili sporazum o tehničnem sodelovanju, ki bo urejal vprašanja, kot so šolanje, specializacija, pošiljanje strokovnjakov na delo v druge organizacije, izkoriščanje patentov, tehnična dokumentacija in dokumentacija tehnoloških procesov, organizacija znanstvenih in tehničnih ustanov, organizacija proizvodnega procesa, tehničnih služb, raziskovalnega dela itd. Člen 5. Za utrjevanje zvez med gospodarskimi predstavniki, organizacijami in ustanovami obeh držav na področju blagovne menjave ter gospodarskega sodelovanja sploh sta se obe vladi sporazumeli, da bosta ustanovili jugoslovansko-burmansko zbornico v Beogradu in burmansko-jugoslovansko zbornico v Rangunu. Člen 6. Najpozneje do konca tega leta se bosta sestali delegaciji vlad FLRJ in Burmanske unije, ki bosta sklenili sporazum o ureditvi vprašanj, navedenih v tem protokolu. Brioni, 14. jun. 1955. Za vlado Burmanske unije: Hla Maung, Za vlado FLRJ: Hasan Brkić

Člen 1. Glede na pomen, ki ga obe državi pripisujeta blagovni menjavi v medsebojnih gospodarskih odnosih ter na dane možnosti sta se sporazumeli, da se bodo za to ustrezne agencije in organizacije oboje držav med seboj posvetovale in skrbele za povečanje blagovne menjave. Člen 2. Da bi ustvarili podlago za širšo in stalnejšo blagovno menjavo, sta se obe vladi sporazumeli, da bosta sklenili petletni sporazum, po katerem bo Jugoslavija kupovala v Burmi po 50.000 ton riža na leto

OB ZAKLJUČKU DRŽAVNISKEGA OBISKA IZ BURME

IZJAVE U NUJA

Nadaljnji gospodarski razgovori v Rangunu — Uspehi bandunske konference — Burmanski odnosi z Veliko Britanijo

(Nadaljevanje s 1. strani) Nega izvršnega sveta Mijalka Todoroviča v Burmo, da se bo z burmanskim ministri pogovoril o vprašanjih, ki jih bo treba podrobneje proučiti in urediti v smislu protokola o gospodarskem sodelovanju obeh dežel. Mijalko Todorovič je vabilo sprejel. Dalje je prejel veleposlanik v Beogradu U Hla Maung naročilo, da naveže stike z jugoslovanskim kitarjem Antonom Augustinčičem in ga povabi v Burmo, da bi izdelal poprsji predsednika FLRJ Josipa Broza-Tita in predsednika indijske vlade Džavaharlala Nehruja za narodni muzej v Rangunu. O vplivu bandunske konference na mednarodno pomirjenje je dejal, da je bilo na konferenci zbrana več kot pol sveta, tako da so vsi vplivali na javno mnenje in vsaj tolikšnega dela človeštva. Kdaj bo druga konferenca, še ni odločeno, sklepalo pa bo o tem pet držav pokroviteljic, ki pa se razgovori med njimi o tem še niso začeli.

Priznanje naši gledališki umetnosti O zvezah z Veliko Britanijo je dejal, da so zelo prijateljske, tako da so se nekateri Britanci temu čutili, ko so prišli v Burmo na obisk. Iz Anglije ne bo potoval na uradni obisk takoj v Egipt, marveč nemara kasneje. Priprav-

U Nu v Angliji

London, 17. junija (Tanjug). Sinoči je burmanski ministriški predstavnik U Nu s svojim spremstvom prispel v London na uradni obisk, ki bo trajal teden dni. Na letališču ga je sprejel minister Reading. Pozdravili pa so ga tudi burmanski in jugoslovanski veleposlanik ter odpravnik poslov kitajskega veleposlanstva v Londonu. Še sinoči je predsednik U Nu odpotoval na Skotsko, kjer si je danes ogledal nekatere ladje-delnice in hidroelektrarne. V ponedeljek se bo vrnil v London, kjer bo gost ministrskega predsednika Edena. V torek ga bo sprejela britanska kraljica. Iz Londona bo U Nu odpotoval v ZDA na uradni obisk.

Prevladovalo je mnenje, da se bo morala šovinistična miselnost in zagrozenost lokalnih sodnih oblasti umakniti logiki v presoji položaja, ki je nastal ob podpisu londonskega sporazuma in ki teži k pomirjenju in zboljšanju odnosov med obema državama. Prav tako je prevladovalo mnenje, da bo inscenacija nameravanega procesa proti partizanom Beneške Slovenije propadla že zaradi tega, ker mirovna pogodba obvezuje Italijo, da ne bo preganjala ljudi, ki so se borili za skupno zavezniško stvar. Na žalost so bila ta mnenja zgrešena. Osem let trajajoča sodna preiskava je bila zaključena, gradivo o »hudodelstvu« Beneške čete pa je italijansko zastavo ter končno,

Atene, 17. junija. (Tanjug). Grška poslanska zbornica je soglasno sprejela sporazum o sklenitvi balkanske posvetovalne skupščine. Ker je bil sporazum v Jugoslaviji in Turčiji že prej ratificiran, bo balkanska posvetovalna skupščina verjetno že v kratkem ustanovljena.

Atene, 17. junija. (Tanjug). Sovjetski veleposlanik v Atenah Sergejev je priredil sinoči večerjo grškemu zunanjemu ministru Stefanopolosu. Minila je v priskrbenem vzdušju.

Sovjetski veleposlanik je ob tej priložnosti izrazil željo svoje vlade, da bi se odnosi med SZ in Grčijo zboljšali. Grški zunanji minister je v odgovoru poudaril pripravljenost svoje vlade, da sprejme ta predlog.

Kakor poročajo današnji listi, je veleposlanik Sergejev med večerjo sprožil vprašanje izmenja-

ve parlamentarnih delegacij z Grčijo v smislu povabila, ki ga je nedavno vsem deželam poslal Vrhovni sovjet ZSSR. Sergejev je hkrati povabil grške znanstvenike, naj obiščejo SZ in se tam seznanijo z nekaterimi deli za izkoriščanje atomske energije v miroljubne namene. Pristojni ministri krogov v zvezi s tem podarjajo, da bi zboljšanje odnosov med obema deželama prispevalo nadaljnji ublažitvi mednarodne napetosti in k ustvaritvi še ugodnejšega vzdušja na Balkanu.

Salzburg, 17. jun. (Reuter) Poveljstvo ameriških okupacijskih oblasti je razpustilo center svojih planinskih enot v Avstriji. To je prvi ukrep ameriškega poveljstva v zvezi s umikom ameriških sil iz Avstrije v smislu avstrijske državne pogodbe.

Rim, 17. jun. (AFP) Vlada gospodarske delegacije bo pod vodstvom

napad ponovila in bombardirala poslopja okrog Plaza del majo. Tedaj je bilo okrog 20 žrtev. Po nekaj poročilih se je upornikom pridružil neki pehotni polk. V Rosariu je radijska postaja včeraj popoldne pozivala prebivalstvo na upor.

Montevideo, 17. junija. Ker je argentinska vlada v sporu s katoliško Cerkvijo pred dnevi izgnala dva škofa, ki sta vodila poulične demonstracije in sta bila odgovorna za zadnje incidente v Buenos Airesu, iz Argentine, je včeraj dopoldne Vatikan izključil iz Cerkve člane argentinskega državnega vodstva. To je bilo hkrati alarmno znamenje za vojaški upor v Argentini, ki je izbruhnil v prvih popoldanskih urah, v katerem pa je sodelovalo v glavnem le pomorsko letalstvo, ki je ponovno bombardiralo nezaščiten središče Buenos Airesa. Po dosedanjih vesteh pa je bil upor klub žrtvam v glavnem že snoči strl. V Argentini je bilo proglašeno obsedno stanje. Uporniki so večinoma zbežali v Urugvaj in druge sosednje dežele.

Buenos Aires, 17. jun. (AP). Argentinska radijska postaja je danes objavila, da je »v vsej Argentini popolni mir«. Radio je pozval prebivalstvo mestnega središča v Buenos Airesu, naj se začasno umakne, da bi tako lahko odstranili neeksplozirane bombe, ki so jih včeraj uporniki vrgli iz letal na ta del mesta. Iz Urugvaja poročajo, da se nekateri tovorne ladje, ki so v rokah upornikov, bližajo urugvajskima pristaniščema Punta del Este in Puerto la Paloma. Med njimi ni nobene vojne ladje. Iz tega sklepano, da so pomorska oporišča argentinskih upornikov že v rokah vladnih čet. Iz urugvajskega obmejnega mesta Colonia, ki leži kakih 25 km od argentinske meje, je bilo slišati včeraj popoldne neprestane eksplozije in bobnenje topov. Na podlagi nekaterih radijskih poročil trdijo, da je Rosario še vedno v rokah upornikov. Tudi uporiška letala še nadalje beže iz Argentine v Urugvaj po neuspelem uporu proti Peronovi vladi. Doslej je na urugvajskih letališčih pristalo 42 argentinskih letal. Na mnogih izmed njih so sledovi zadetkov iz strojnice in številna letala so pripeljala s seboj bombe, ki jih niso mogla vreči na državna poslopja v Buenos Airesu. Nekaj višji argentinski častnik, ki je sodeloval v uporu, je po prihodu v Urugvaj izjavil, da se upor proti predsedniku Peronu ni posrežil zato, ker upornikom ni pridružila vojska na kopnem, ki je ostala zvesta vladi. Urugvajska vlada je internirala vse prebegle argentinske upornike. Sodijo, da bo letala in orožje zaplenila in vrnila Argentini. Pristanišče v Buenos Airesu je zaprto za vse ladje. Iz Buenos Airesa poročajo, da vodi upor brigadni general Leon Justo Bengoa, bivši pomočnik načelnika štaba vojske. Generalna konfederacija dela je napovedala za nočjo 24-urno splošno stavko v znak žalosti za žrtvami večerajšnjih bojev proti upornikom. Tiskovni urad argentinske vlade je objavil, da so v vsej deželi proglasili obsedno stanje, hkrati pa, da je položaj normalen in da vlada v vsej deželi mir. Predsednik Peron je govoril po radiju in izjavil, da so upor zatrli, da se je poveljstvo upornikov predalo in da so »krivice aretirali«. Peron je dejal, da so imeli uporniki svoj glavni stan v mornariškem ministertvu. Pripomnil je, da je treba likvidirati le še nekaj majhnih uporniških gnezd.

Atene, 17. jun. (Tanjug). Sovjetski veleposlanik v Atenah Sergejev je priredil sinoči večerjo grškemu zunanjemu ministru Stefanopolosu. Minila je v priskrbenem vzdušju.

Sovjetski veleposlanik je ob tej priložnosti izrazil željo svoje vlade, da bi se odnosi med SZ in Grčijo zboljšali. Grški zunanji minister je v odgovoru poudaril pripravljenost svoje vlade, da sprejme ta predlog.

Kakor poročajo današnji listi, je veleposlanik Sergejev med večerjo sprožil vprašanje izmenja-

ve parlamentarnih delegacij z Grčijo v smislu povabila, ki ga je nedavno vsem deželam poslal Vrhovni sovjet ZSSR. Sergejev je hkrati povabil grške znanstvenike, naj obiščejo SZ in se tam seznanijo z nekaterimi deli za izkoriščanje atomske energije v miroljubne namene. Pristojni ministri krogov v zvezi s tem podarjajo, da bi zboljšanje odnosov med obema deželama prispevalo nadaljnji ublažitvi mednarodne napetosti in k ustvaritvi še ugodnejšega vzdušja na Balkanu.

Salzburg, 17. jun. (Reuter) Poveljstvo ameriških okupacijskih oblasti je razpustilo center svojih planinskih enot v Avstriji. To je prvi ukrep ameriškega poveljstva v zvezi s umikom ameriških sil iz Avstrije v smislu avstrijske državne pogodbe.

Rim, 17. jun. (AFP) Vlada gospodarske delegacije bo pod vodstvom

napad ponovila in bombardirala poslopja okrog Plaza del majo. Tedaj je bilo okrog 20 žrtev. Po nekaj poročilih se je upornikom pridružil neki pehotni polk. V Rosariu je radijska postaja včeraj popoldne pozivala prebivalstvo na upor.

Montevideo, 17. junija. Ker je argentinska vlada v sporu s katoliško Cerkvijo pred dnevi izgnala dva škofa, ki sta vodila poulične demonstracije in sta bila odgovorna za zadnje incidente v Buenos Airesu, iz Argentine, je včeraj dopoldne Vatikan izključil iz Cerkve člane argentinskega državnega vodstva. To je bilo hkrati alarmno znamenje za vojaški upor v Argentini, ki je izbruhnil v prvih popoldanskih urah, v katerem pa je sodelovalo v glavnem le pomorsko letalstvo, ki je ponovno bombardiralo nezaščiten središče Buenos Airesa. Po dosedanjih vesteh pa je bil upor klub žrtvam v glavnem že snoči strl. V Argentini je bilo proglašeno obsedno stanje. Uporniki so večinoma zbežali v Urugvaj in druge sosednje dežele.

Buenos Aires, 17. jun. (AP). Argentinska radijska postaja je danes objavila, da je »v vsej Argentini popolni mir«. Radio je pozval prebivalstvo mestnega središča v Buenos Airesu, naj se začasno umakne, da bi tako lahko odstranili neeksplozirane bombe, ki so jih včeraj uporniki vrgli iz letal na ta del mesta. Iz Urugvaja poročajo, da se nekateri tovorne ladje, ki so v rokah upornikov, bližajo urugvajskima pristaniščema Punta del Este in Puerto la Paloma. Med njimi ni nobene vojne ladje. Iz tega sklepano, da so pomorska oporišča argentinskih upornikov že v rokah vladnih čet. Iz urugvajskega obmejnega mesta Colonia, ki leži kakih 25 km od argentinske meje, je bilo slišati včeraj popoldne neprestane eksplozije in bobnenje topov. Na podlagi nekaterih radijskih poročil trdijo, da je Rosario še vedno v rokah upornikov. Tudi uporiška letala še nadalje beže iz Argentine v Urugvaj po neuspelem uporu proti Peronovi vladi. Doslej je na urugvajskih letališčih pristalo 42 argentinskih letal. Na mnogih izmed njih so sledovi zadetkov iz strojnice in številna letala so pripeljala s seboj bombe, ki jih niso mogla vreči na državna poslopja v Buenos Airesu. Nekaj višji argentinski častnik, ki je sodeloval v uporu, je po prihodu v Urugvaj izjavil, da se upor proti predsedniku Peronu ni posrežil zato, ker upornikom ni pridružila vojska na kopnem, ki je ostala zvesta vladi. Urugvajska vlada je internirala vse prebegle argentinske upornike. Sodijo, da bo letala in orožje zaplenila in vrnila Argentini. Pristanišče v Buenos Airesu je zaprto za vse ladje. Iz Buenos Airesa poročajo, da vodi upor brigadni general Leon Justo Bengoa, bivši pomočnik načelnika štaba vojske. Generalna konfederacija dela je napovedala za nočjo 24-urno splošno stavko v znak žalosti za žrtvami večerajšnjih bojev proti upornikom. Tiskovni urad argentinske vlade je objavil, da so v vsej deželi proglasili obsedno stanje, hkrati pa, da je položaj normalen in da vlada v vsej deželi mir. Predsednik Peron je govoril po radiju in izjavil, da so upor zatrli, da se je poveljstvo upornikov predalo in da so »krivice aretirali«. Peron je dejal, da so imeli uporniki svoj glavni stan v mornariškem ministertvu. Pripomnil je, da je treba likvidirati le še nekaj majhnih uporniških gnezd.

Salzburg, 17. jun. (Reuter) Poveljstvo ameriških okupacijskih oblasti je razpustilo center svojih planinskih enot v Avstriji. To je prvi ukrep ameriškega poveljstva v zvezi s umikom ameriških sil iz Avstrije v smislu avstrijske državne pogodbe.

Rim, 17. jun. (AFP) Vlada gospodarske delegacije bo pod vodstvom

napad ponovila in bombardirala poslopja okrog Plaza del majo. Tedaj je bilo okrog 20 žrtev. Po nekaj poročilih se je upornikom pridružil neki pehotni polk. V Rosariu je radijska postaja včeraj popoldne pozivala prebivalstvo na upor.

Montevideo, 17. junija. Ker je argentinska vlada v sporu s katoliško Cerkvijo pred dnevi izgnala dva škofa, ki sta vodila poulične demonstracije in sta bila odgovorna za zadnje incidente v Buenos Airesu, iz Argentine, je včeraj dopoldne Vatikan izključil iz Cerkve člane argentinskega državnega vodstva. To je bilo hkrati alarmno znamenje za vojaški upor v Argentini, ki je izbruhnil v prvih popoldanskih urah, v katerem pa je sodelovalo v glavnem le pomorsko letalstvo, ki je ponovno bombardiralo nezaščiten središče Buenos Airesa. Po dosedanjih vesteh pa je bil upor klub žrtvam v glavnem že snoči strl. V Argentini je bilo proglašeno obsedno stanje. Uporniki so večinoma zbežali v Urugvaj in druge sosednje dežele.

Buenos Aires, 17. jun. (AP). Argentinska radijska postaja je danes objavila, da je »v vsej Argentini popolni mir«. Radio je pozval prebivalstvo mestnega središča v Buenos Airesu, naj se začasno umakne, da bi tako lahko odstranili neeksplozirane bombe, ki so jih včeraj uporniki vrgli iz letal na ta del mesta. Iz Urugvaja poročajo, da se nekateri tovorne ladje, ki so v rokah upornikov, bližajo urugvajskima pristaniščema Punta del Este in Puerto la Paloma. Med njimi ni nobene vojne ladje. Iz tega sklepano, da so pomorska oporišča argentinskih upornikov že v rokah vladnih čet. Iz urugvajskega obmejnega mesta Colonia, ki leži kakih 25 km od argentinske meje, je bilo slišati včeraj popoldne neprestane eksplozije in bobnenje topov. Na podlagi nekaterih radijskih poročil trdijo, da je Rosario še vedno v rokah upornikov. Tudi uporiška letala še nadalje beže iz Argentine v Urugvaj po neuspelem uporu proti Peronovi vladi. Doslej je na urugvajskih letališčih pristalo 42 argentinskih letal. Na mnogih izmed njih so sledovi zadetkov iz strojnice in številna letala so pripeljala s seboj bombe, ki jih niso mogla vreči na državna poslopja v Buenos Airesu. Nekaj višji argentinski častnik, ki je sodeloval v uporu, je po prihodu v Urugvaj izjavil, da se upor proti predsedniku Peronu ni posrežil zato, ker upornikom ni pridružila vojska na kopnem, ki je ostala zvesta vladi. Urugvajska vlada je internirala vse prebegle argentinske upornike. Sodijo, da bo letala in orožje zaplenila in vrnila Argentini. Pristanišče v Buenos Airesu je zaprto za vse ladje. Iz Buenos Airesa poročajo, da vodi upor brigadni general Leon Justo Bengoa, bivši pomočnik načelnika štaba vojske. Generalna konfederacija dela je napovedala za nočjo 24-urno splošno stavko v znak žalosti za žrtvami večerajšnjih bojev proti upornikom. Tiskovni urad argentinske vlade je objavil, da so v vsej deželi proglasili obsedno stanje, hkrati pa, da je položaj normalen in da vlada v vsej deželi mir. Predsednik Peron je govoril po radiju in izjavil, da so upor zatrli, da se je poveljstvo upornikov predalo in da so »krivice aretirali«. Peron je dejal, da so imeli uporniki svoj glavni stan v mornariškem ministertvu. Pripomnil je, da je treba likvidirati le še nekaj majhnih uporniških gnezd.

Salzburg, 17. jun. (Reuter) Poveljstvo ameriških okupacijskih oblasti je razpustilo center svojih planinskih enot v Avstriji. To je prvi ukrep ameriškega poveljstva v zvezi s umikom ameriških sil iz Avstrije v smislu avstrijske državne pogodbe.

Rim, 17. jun. (AFP) Vlada gospodarske delegacije bo pod vodstvom

napad ponovila in bombardirala poslopja okrog Plaza del majo. Tedaj je bilo okrog 20 žrtev. Po nekaj poročilih se je upornikom pridružil neki pehotni polk. V Rosariu je radijska postaja včeraj popoldne pozivala prebivalstvo na upor.

Montevideo, 17. junija. Ker je argentinska vlada v sporu s katoliško Cerkvijo pred dnevi izgnala dva škofa, ki sta vodila poulične demonstracije in sta bila odgovorna za zadnje incidente v Buenos Airesu, iz Argentine, je včeraj dopoldne Vatikan izključil iz Cerkve člane argentinskega državnega vodstva. To je bilo hkrati alarmno znamenje za vojaški upor v Argentini, ki je izbruhnil v prvih popoldanskih urah, v katerem pa je sodelovalo v glavnem le pomorsko letalstvo, ki je ponovno bombardiralo nezaščiten središče Buenos Airesa. Po dosedanjih vesteh pa je bil upor klub žrtvam v glavnem že snoči strl. V Argentini je bilo proglašeno obsedno stanje. Uporniki so večinoma zbežali v Urugvaj in druge sosednje dežele.

Buenos Aires, 17. jun. (AP). Argentinska radijska postaja je danes objavila, da je »v vsej Argentini popolni mir«. Radio je pozval prebivalstvo mestnega središča v Buenos Airesu, naj se začasno umakne, da bi tako lahko odstranili neeksplozirane bombe, ki so jih včeraj uporniki vrgli iz letal na ta del mesta. Iz Urugvaja poročajo, da se nekateri tovorne ladje, ki so v rokah upornikov, bližajo urugvajskima pristaniščema Punta del Este in Puerto la Paloma. Med njimi ni nobene vojne ladje. Iz tega sklepano, da so pomorska oporišča argentinskih upornikov že v rokah vladnih čet. Iz urugvajskega obmejnega mesta Colonia, ki leži kakih 25 km od argentinske meje, je bilo slišati včeraj popoldne neprestane eksplozije in bobnenje topov. Na podlagi nekaterih radijskih poročil trdijo, da je Rosario še vedno v rokah upornikov. Tudi uporiška letala še nadalje beže iz Argentine v Urugvaj po neuspelem uporu proti Peronovi vladi. Doslej je na urugvajskih letališčih pristalo 42 argentinskih letal. Na mnogih izmed njih so sledovi zadetkov iz strojnice in številna letala so pripeljala s seboj bombe, ki jih niso mogla vreči na državna poslopja v Buenos Airesu. Nekaj višji argentinski častnik, ki je sodeloval v uporu, je po prihodu v Urugvaj izjavil, da se upor proti predsedniku Peronu ni posrežil zato, ker upornikom ni pridružila vojska na kopnem, ki je ostala zvesta vladi. Urugvajska vlada je internirala vse prebegle argentinske upornike. Sodijo, da bo letala in orožje zaplenila in vrnila Argentini. Pristanišče v Buenos Airesu je zaprto za vse ladje. Iz Buenos Airesa poročajo, da vodi upor brigadni general Leon Justo Bengoa, bivši pomočnik načelnika štaba vojske. Generalna konfederacija dela je napovedala za nočjo 24-urno splošno stavko v znak žalosti za žrtvami večerajšnjih bojev proti upornikom. Tiskovni urad argentinske vlade je objavil, da so v vsej deželi proglasili obsedno stanje, hkrati pa, da je položaj normalen in da vlada v vsej deželi mir. Predsednik Peron je govoril po radiju in izjavil, da so upor zatrli, da se je poveljstvo upornikov predalo in da so »krivice aretirali«. Peron je dejal, da so imeli uporniki svoj glavni stan v mornariškem ministertvu. Pripomnil je, da je treba likvidirati le še nekaj majhnih uporniških gnezd.

Salzburg, 17. jun. (Reuter) Poveljstvo ameriških okupacijskih oblasti je razpustilo center svojih planinskih enot v Avstriji. To je prvi ukrep ameriškega poveljstva v zvezi s umikom ameriških sil iz Avstrije v smislu avstrijske državne pogodbe.

Rim, 17. jun. (AFP) Vlada gospodarske delegacije bo pod vodstvom

napad ponovila in bombardirala poslopja okrog Plaza del majo. Tedaj je bilo okrog 20 žrtev. Po nekaj poročilih se je upornikom pridružil neki pehotni polk. V Rosariu je radijska postaja včeraj popoldne pozivala prebivalstvo na upor.

Montevideo, 17. junija. Ker je argentinska vlada v sporu s katoliško Cerkvijo pred dnevi izgnala dva škofa, ki sta vodila poulične demonstracije in sta bila odgovorna za zadnje incidente v Buenos Airesu, iz Argentine, je včeraj dopoldne Vatikan izključil iz Cerkve člane argentinskega državnega vodstva. To je bilo hkrati alarmno znamenje za vojaški upor v Argentini, ki je izbruhnil v prvih popoldanskih urah, v katerem pa je sodelovalo v glavnem le pomorsko letalstvo, ki je ponovno bombardiralo nezaščiten središče Buenos Airesa. Po dosedanjih vesteh pa je bil upor klub žrtvam v glavnem že snoči strl. V Argentini je bilo proglašeno obsedno stanje. Uporniki so večinoma zbežali v Urugvaj in druge sosednje dežele.

Buenos Aires, 17. jun. (AP). Argentinska radijska postaja je danes objavila, da je »v vsej Argentini popolni mir«. Radio je pozval prebivalstvo mestnega središča v Buenos Airesu, naj se začasno umakne, da bi tako lahko odstranili neeksplozirane bombe, ki so jih včeraj uporniki vrgli iz letal na ta del mesta. Iz Urugvaja poročajo, da se nekateri tovorne ladje, ki so v rokah upornikov, bližajo urugvajskima pristaniščema Punta del Este in Puerto la Paloma. Med njimi ni nobene vojne ladje. Iz tega sklepano, da so pomorska oporišča argentinskih upornikov že v rokah vladnih čet. Iz urugvajskega obmejnega mesta Colonia, ki leži kakih 25 km od argentinske meje, je bilo slišati včeraj popoldne neprestane eksplozije in bobnenje topov. Na podlagi nekaterih radijskih poročil trdijo, da je Rosario še vedno v rokah upornikov. Tudi uporiška letala še nadalje beže iz Argentine v Urugvaj po neuspelem uporu proti Peronovi vladi. Doslej je na urugvajskih letališčih pristalo 42 argentinskih letal. Na mnogih izmed njih so sledovi zadetkov iz strojnice in številna letala so pripeljala s seboj bombe, ki jih niso mogla vreči na državna poslopja v Buenos Airesu. Nekaj višji argentinski častnik, ki je sodeloval v uporu, je po prihodu v Urugvaj izjavil, da se upor proti predsedniku Peronu ni posrežil zato, ker upornikom ni pridružila vojska na kopnem, ki je ostala zvesta vladi. Urugvajska vlada je internirala vse prebegle argentinske upornike. Sodijo, da bo letala in orožje zaplenila in vrnila Argentini. Pristanišče v Buenos Airesu je zaprto za vse ladje. Iz Buenos Airesa poročajo, da vodi upor brigadni general Leon Justo Bengoa, bivši pomočnik načelnika štaba vojske. Generalna konfederacija dela je napovedala za nočjo 24-urno splošno stavko v znak žalosti za žrtvami večerajšnjih bojev proti upornikom. Tiskovni urad argentinske vlade je objavil, da so v vsej deželi proglasili obsedno stanje, hkrati pa, da je položaj normalen in da vlada v vsej deželi mir. Predsednik Peron je govoril po radiju in izjavil, da so upor zatrli, da se je poveljstvo upornikov predalo in da so »krivice aretirali«. Peron je dejal, da so imeli uporniki svoj glavni stan v mornariškem ministertvu. Pripomnil je, da je treba likvidirati le še nekaj majhnih uporniških gnezd.

Salzburg, 17. jun. (Reuter) Poveljstvo ameriških okupacijskih oblasti je razpustilo center svojih planinskih enot v Avstriji. To je prvi ukrep ameriškega poveljstva v zvezi s umikom ameriških sil iz Avstrije v smislu avstrijske državne pogodbe.

Rim, 17. jun. (AFP) Vlada gospodarske delegacije bo pod vodstvom

napad ponovila in bombardirala poslopja okrog Plaza del majo. Tedaj je bilo okrog 20 žrtev. Po nekaj poročilih se je upornikom pridružil neki pehotni polk. V Rosariu je radijska postaja včeraj popoldne pozivala prebivalstvo na upor.

ARGENTINSKI KLERIKALCI PO POTI »DESPERADOSOV«

Zlom upora v Argentini

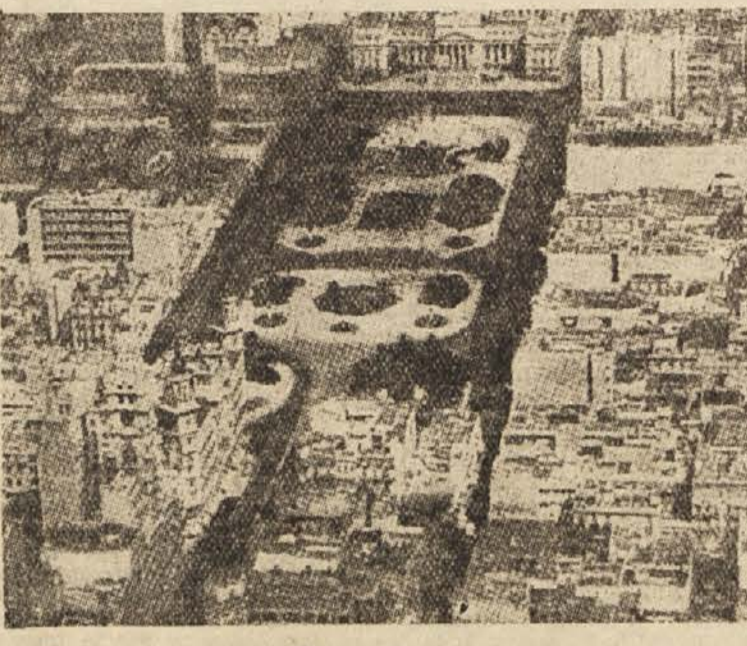
Na znamenje iz Vatikana so uporiška letala bombardirala nezaščiten Buenos Aires, nato pa pobegnila v Urugvaj. Obsedno stanje v Argentini

Montevideo, 17. junija. Ker je argentinska vlada v sporu s katoliško Cerkvijo pred dnevi izgnala dva škofa, ki sta vodila poulične demonstracije in sta bila odgovorna za zadnje incidente v Buenos Airesu, iz Argentine, je včeraj dopoldne Vatikan izključil iz Cerkve člane argentinskega državnega vodstva. To je bilo hkrati alarmno znamenje za vojaški upor v Argentini, ki je izbruhnil v prvih popoldanskih urah, v katerem pa je sodelovalo v glavnem le pomorsko letalstvo, ki je ponovno bombardiralo nezaščiten središče Buenos Airesa. Po dosedanjih vesteh pa je bil upor klub žrtvam v glavnem že snoči strl. V Argentini je bilo proglašeno obsedno stanje. Uporniki so večinoma zbežali v Urugvaj in druge sosednje dežele.

Ze včeraj popoldne je vlada objavila, da je bilo eno uporiško letalo sestreljeno, tri pa so bila prisiljena, da so se spustila na letališče. Letala so bombardirala nekaj javnih poslopij v Buenos Airesu in tudi predsedstvo vlade. Bio je nekaj žrtev. Pozneje so

Vladne čete skušajo zatreti žarišče upora. Na strehah hiš so razpostavili strojnice. Pristaši Generalne konfederacije dela so že snoči po vseh mestih uprizorili manifestacije za Perona. Santiago, 17. jun. (AP). Argentinska radijska postaja je danes objavila, da je »v vsej Argentini popolni mir«. Radio je pozval prebivalstvo mestnega središča v Buenos Airesu, naj se začasno umakne, da bi tako lahko odstranili neeksplozirane bombe, ki so jih včeraj uporniki vrgli iz letal na ta del mesta. Iz Urugvaja poročajo, da se nekateri tovorne ladje, ki so v rokah upornikov, bližajo urugvajskima pristaniščema Punta del Este in Puerto la Paloma. Med njimi ni nobene vojne ladje. Iz tega sklepano, da so pomorska oporišča argentinskih upornikov že v rokah vladnih čet. Iz urugvajskega obmejnega mesta Colonia, ki leži kakih 25 km od argentinske meje, je bilo slišati včeraj popoldne neprestane eksplozije in bobnenje topov. Na podlagi nekaterih radijskih poročil trdijo, da je Rosario še vedno v rokah upornikov. Tudi uporiška letala še nadalje beže iz Argentine v Urugvaj po neuspelem uporu proti Peronovi vladi. Doslej je na urugvajskih letališčih pristalo 42 argentinskih letal. Na mnogih izmed njih so sledovi zadetkov iz strojnice in številna letala so pripeljala s seboj bombe, ki jih niso mogla vreči na državna poslopja v Buenos Airesu. Nekaj višji argentinski častnik, ki je sodeloval v uporu, je po prihodu v Urugvaj izjavil, da se upor proti predsedniku Peronu ni posrežil zato, ker upornikom ni pridružila vojska na kopnem, ki je ostala zvesta vladi. Urugvajska vlada je internirala vse prebegle argentinske upornike. Sodijo, da bo letala in orožje zaplenila in vrnila Argentini. Pristanišče v Buenos Airesu je zaprto za vse ladje. Iz Buenos Airesa poročajo, da vodi upor brigadni general Leon Justo Bengoa, bivši pomočnik načelnika štaba vojske. Generalna konfederacija dela je napovedala za nočjo 24-urno splošno stavko v znak žalosti za žrtvami večerajšnjih bojev proti upornikom. Tiskovni urad argentinske vlade je objavil, da so v vsej deželi proglasili obsedno stanje, hkrati pa, da je položaj normalen in da vlada v vsej deželi mir. Predsednik Peron je govoril po radiju in izjavil, da so upor zatrli, da se je poveljstvo upornikov predalo in da so »krivice aretirali«. Peron je dejal, da so imeli uporniki svoj glavni stan v mornariškem ministertvu. Pripomnil je, da je treba likvidirati le še nekaj majhnih uporniških gnezd.

Ze včeraj popoldne je vlada objavila, da je bilo eno uporiško letalo sestreljeno, tri pa so bila prisiljena, da so se spustila na letališče. Letala so bombardirala nekaj javnih poslopij v Buenos Airesu in tudi predsedstvo vlade. Bio je nekaj žrtev. Pozneje so

Buenos Aires

PO OSMIH LETIH »SODNE PREISKAVE«

Kam meri videmsko sodišče?

Beneška četa NOV postavljena pred sodišče, ker se je borila proti fašizmu in za skupno zavezniško stvar

Videm, 17. jun. — Prav gotovo ni nihče pričakoval, da bo sodna preiskava o borbi partizansko Beneške čete v Beneški Sloveniji »tako kmalu« zaključena in da bodo njeni pripadniki postavljeni pred sodišče.

Poleg splošne obtožnice obstajajo še obtožnice posameznikov, ki jih dolžijo »nedovoljene posesti orožja, požiga občinskih poslopij« itd. Glavni obtoženec je dr. Mario Zdravljica.

Včerajš

Ekspozice podpredsednika Zveznega izvršnega sveta Edvarda Kardelja

OBČINA NAJ BO V VSEJ DRŽAVI ENOTNA

(Nadaljevanje z 2. strani)

ustvarjalnega dela, iniciative zelo širokega kroga organizacij in državljanov, ki so neposredno angažirani na tem delovnem področju, predvsem pa tistih, ki se jih ta dejavnost neposredno tiče, namreč naših delovnih ljudi.

Ce se zavzemamo za to, da prosveta ne bi bila zadeva ozkosrčnih uradnikov, to ne pomeni, da jo je treba dati v roke konservativnim filistrom ali samopasnim malomeščanskim zanesenjkom, ki zahtevajo to pogosto v imenu lažne svobode znanosti, temveč v roke družbe, v roke delovnih ljudi z ustreznimi demokratičnimi oblikami družbenega upravljanja. V organizaciji prosvete smo že uspešno krenili po tej poti in že dobivamo prve izkušnje. Očitno je, da je treba

to pot nadaljevati. Država mora na tem področju izpolnjevati svojo vlogo predvsem z zakoni in predpisi, manj pa z nekakšnimi velikimi vmešavanji upravnega aparata.

Isto velja tudi za komuno. S tem nočem reči, da komuni ni treba zanimati se za ta vprašanja, nasprotno, morala bo finančno zagotoviti osnovno izobraževanje in množično prosvetno delo. Zato ne more biti nezainteresirana na vsebini dela na tem področju. Pri tem se mora nasloniti na določene samoupravne organizacije na tem področju z organi demokratičnega družbenega upravljanja na čelu, katerih splošne pravice in dolžnosti bodo določene z zakoni in statuti komun. Predvsem torej mora zagotoviti poleg materialne strani, da prosveta in prosvetne ustanove ne bodo igrat-

ka nikogar, temveč bodo pripadle družbi, delovnim množicam in njihovim organom družbenega upravljanja ter družbene kontrole. Ako bodo zavedni socialistični borci aktivni v vseh teh samoupravnih organih, se ni treba bati, da bi mogla zaradi takega razvoja nastati škoda za socializem. Nasprotno, to mu bo samo koristilo.

Omenil sem tukaj samo sektor prosvete, da bi jasneje poudaril bistvo problema družbenega samoupravljanja nasproti etatičnim metodam. Po isti poti moramo seveda napredovati tudi na drugih področjih družbene dejavnosti. Vse to ni nič novega, ker smo v tej smeri dosegli že pomembne uspehe. Omenil sem to vprašanje, da bi pokazal, da tudi na tem področju ne more biti komuna neomejena v svojih pravicah.

v LR Črni gori 4 (od skupnih 5).

Vseh v FLRJ 75 (od skupnih 107).

Tako bomo z bodočo politično-teritorialno razdelitvijo dosegli, da bo v okoli 75 odstotkov okrajev presegal dohodek iz nekmetijske dejavnosti 50 odstotkov celotnega narodnega dohodka. To pomeni, da je tudi na tej strani zagotovljen prevladujoči vpliv socialističnih sil v usmerjanju razvoja v naši državi. Tako ekonomska struktura večine okrajev ne bo samo omogočila nagel ekonomski in družbeni razvoj bolj zaostalih in kmetijskih komun v takih okrajih, temveč bo močno vplivala tudi na tiste kraje, v katerih socialistični sektor še nima odločilne ekonomske vloge.

Razume se, da je treba upoštevati, da večji narodni dohodek iz nekmetijskega sektorja gospodarstva v znatnem številu okrajev ne izraža vedno tudi visoke razvitenosti teh okrajev, temveč včasih, namreč v nerazvitih krajih, predvsem nerazvitost kmetijstva. Zlasti glede Makedonije je treba poudariti, da je v dohodek od nekmetijske dejavnosti vračunan tudi dohodek od pridelka tobaka, a na drugi strani velik delež kmetijstva v razvitih kmetijskih krajih nikakor ni izraz splošne gospodarske nerazvitosti, temveč določene gospodarske strukture. Kljub temu navedeni odnos razmeroma točno prikazuje moč socialističnega sektorja v naši državi in lahko rečemo, da šteto okrajev z večjim narodnim dohodkom iz nekmetijske dejavnosti ne bo nazadovalo, temveč bo naraščalo.

ZMAGUJE NAČELO, NAJ BI ZMELE VSE OBČINE ZBORE PROIZVAJALCEV

5. Zdaj se mi potrebno, da se pomudim še pri nekaterih konkretnih zadevah manj ali bolj načelnega pomena, o katerih je bilo med delom komisije precej razpravljanja.

Najprej bi rad opozoril na vprašanje, ali so nam v občinah potrebni ali ne zbori proizvajal-

cev. Kakor je pojasnjeno v poročilu, je zvezna komisija smatrala v začetku, da v občinah ne bi bilo treba upoštevati zborov proizvajalcev, ker bi tu v svoji osnovni politični in socialni funkciji ne prišli do popolnega izraza. V delu komisije pa se je vendarle pokazalo: 1. da je zahteva po upostavitvi zborov proizvajalcev v občinah na terenu zelo močna, in 2. da je bilo pri tem vedno prepričljivo poudarjeno, da že sama ekonomska vloga zborov proizvajalcev opravičuje njihovo vzpostavitev tudi v občinah. Celotno povsem kmetijskih občinah, ki imajo naprednejšo kmetijsko proizvodnjo z zadruhami in z več ali manj razvitim družbenim sektorjem v tej proizvodnji, morejo biti zbori proizvajalcev kot manifestacija najbolj naprednega elementa v kmetijstvu koristni, zlasti pa velja to za občine z mešano proizvodnjo. Sporno je samo, kako urediti to vprašanje v občinah, kjer prevladuje zaostali tip kmetijske proizvodnje in kjer bi bila sestava zborov proizvajalcev popolnoma enaka sestavi občinskega sveta. Ta izjema pa nikakor ne bi smela vplivati na našo splošno odločitev, zlasti ne, ker imamo nalogo, da pomagamo zaostali področjem k hitrejšemu razvoju.

Zato sta tako komisija kakor Zvezni izvršni svet načelno sprejela in podprla orieniacijo na upostavitvi zborov proizvajalcev tudi v občinah. Toda v sedanjih fazah je že iz tehničnih razlogov nemogoče na novo uvajati zbor proizvajalcev, ker bi v tem primeru morali takoj razpisati volitve, kar bi zelo zavrla izvajanje reorganizacije, česar pa nikakor ne smemo storiti, ker bi drugače imeli težave vse prihodnje leto. Zato sta se komisija in Zvezni izvršni svet postavila na stališče, naj za zdaj ostanje zbori proizvajalcev samo v središčih, kjer so bili že doslej okrajni zbori proizvajalcev, ki pa sedaj postajajo občine, vse ostale občine pa se formirajo brez zborov proizvajalcev, tako da se pred novimi volitvami ljudskih odborov v ustreznih zakonih in končnih statutih

načelno uvede zbor proizvajalcev za vse občine. Na podlagi takih sklepov je bil tudi formuliran osnutek zakona, o katerem razpravljamo.

Med delom komisije je nastalo tudi vprašanje, ali naj se odločimo — s stališča pravnega sistema — za enotno občino ali za več tipov občin glede na različne okoliščine v posameznih delih države. Komisija se je postavila na stališče, da morajo biti občine enotne. Različni tipi občin bi prvič povzročili zelo velike težave v administrativnih odnosih, in drugič, kar je pravzaprav najvažnejše, da različni statutov občin ne moremo sprejeti niti s stališča enakih pravic državljanov. Konec koncev zaostale občine ne bodo vedno zaostale. Od trenutka, ko bodo proizvajalne sile in ekonomski odnosi na njihovem področju dosegli določeno stopnjo, bodo tudi one uporabile določene pravice. Smatrali smo torej, da ni treba s pravnim sistemom konservirati zaostalosti, temveč nasprotno, da je treba dati pobudo njenemu hitremu obvladavanju. Zato podlaga pravnega statuta občine ni zaostala, temveč razvita občina, tako da so okrajnim ljudskim odborom dane obveznosti in instrumenti za pomoč občinam, ki ne morejo s lastnimi silami opravljati določenih funkcij, za katere so po zakonu zadolžene.

Iz istih razlogov se komisija prav tako ni mogla strinjati s predlogom, naj se v Črni gori uvede poseben tip občin zato, da ne bi imeli nepotrebnih okrajev. Komisija se je v začetku sicer strinjala z možnostjo, da bi uklenili okraje v Črni gori, toda samo s pogojem, da bo status občin v tej republiki v načelu isti, kakor v ostali Jugoslaviji. Ker se je pokazalo, da se ta pogoj ne more uresničiti brez škode za pravilno funkcioniranje administrativnega mehanizma, je bilo sklenjeno, da za sedaj tudi Črna gora obdrži okraje. Nadaljnji razvoj statusa in sestave naše občine bo morda omogočil, da bo Črna gora v bodoče to vprašanje ponovno stavila na dnevni red.

Odgovornost komune pred družbo

5. In končno bi hotel opozoriti še na eno vprašanje na isti liniji. Potrebno je, da bo komuna v vsej svoji dejavnosti javna in odprta organizacija, odgovorna tako zborom volivcev kakor tudi družbi kot celoti, vedno podrejena tako javni kritiki državljanov in njihovih organizacij kakor tudi inšpekčiji višjih državnih organov za zagotovitev zakonitosti. Da bi zagotovili, da se komuna v nobeni smeri ne bi mogla spreminjati v nekakšno zaprto organizacijo ozkosrčnega lokalizma, ali pa, da bi celo postala domena kakršnih koli lokalnih skupin ljudi, morajo biti vsi odnosi do državljanov, samoupravnih organizacij, kakor tudi višjih družbenih organov določeni s statutom, v katerem bi moral vsak državljan najti tudi svoje pravice in dolžnosti in vse svoje možnosti glede vplivanja na upravljanje komune in po njej družbe sploh.

Razen tega je treba določiti tudi status strokovnega in administrativnega aparata komune. Drži, da mora strokovni aparat v načelu samo pripravljati predloge za predstavnike organe in izpolnjevati njihove odločbe, sam pa naj ne uveljavlja politike niti ne odloča o bistvenih družbenih zadevah. Toda drži tudi, da ta aparat ni in ne sme biti družba nekakšnih šlepo pokornih uradnikov starega tipa, temveč je tudi sam sestavljen iz zavednih socialističnih državljanov, ki morajo ustvarjalno sodelovati pri napredku naše družbe. Zato tudi tega aparata ne smemo pojmovati kot mehanično orodje ljudskega odbora, temveč mora imeti tudi svoje natanko določene pravice in dolžnosti tako do ljudskega odbora kakor tudi do višjih družbenih organov in do državljanov. Aparat je dolžan delati zakonito in opozarjati ljudski odbor na morebitne nezakonsitosti njegovih sklepov. Uslužbenec je moč nameščati in odpustiti samo po določenem javnem postopku, ki izključuje razne subjektivne vplive, strokovna raven in zakonitost dela pa morata biti zagotovljeni z določenimi inženjerskimi višjih organov do ljudskega odbora. Samo s takim statusom strokovnega aparata bomo dosegli ustrezno raven njegove kvalitete in prepričali, da bi mogel postati orodje kakršne koli politike lokalne samovolje ali partikularizma.

Dosedanja praksa je prav tako potrdila upravičenost in izredno važno vlogo takih organov, kakor so sveti pri ljudskih odborih, zbori volivcev in razne druge podobne oblike sodelovanja državljanov z ljudskim odborom. Te oblike se sedaj s predlaganim zakonom in statuti ljudskih odborov še bolj uveljavljajo in razvijajo. To je še en čimtelj več, ki bo nedvomno vplival v smislu preprečevanja, da bi se samoupravna komuna razvila v negativni smeri.

Obširneje sem se pomudil pri pristojnosti in mejah pravic komune iz dveh razlogov. Predvsem so pri nas ljudje, ki pričakujejo, da bo samoupravna komuna prav zaradi tega, ker je samoupravna, branitelica raznih nazadnjaških ali reakcionarnih težajev, pa celo sivojestrna zaščita pred naprednim vplivom socialistične države. To, kar sem navedel, pa zadostuje kot opozorilo na neupravičenost takih upov. Na drugi strani imamo pri nas ljudi, zelo vdanost stvari socializmu, pa tudi nekoliko konservativne, kadar je treba utirati nove poti, ki se boje, da bi samoupravna komuna ne postala barikada škodljivega partikularizma in ki bi se zaradi tega raje ravnali po starih administrativnih metodah vodenja. Če upoštevamo vse čimtelje, o katerih sem govoril, bo jasno, da so take bojzani nepotrebne in neupravičene, oziroma, da ima družbena skupnost vse možnosti, da

zagotovi enotnost sistema in osnovne koristi skupnosti, čeprav bo odprla široke poti socialistični iniciativi delovnih ljudi in njihovih samoupravnih organizacij.

KREPITEV VLOGE OBČINE IN RAZDELITEV PRISTOJNOSTI MED NJO IN OKRAJEM

Vsa ta načela je imela pred očmi zvezna komisija za ustanavljanje komun, ko je v sodelovanju z ustreznimi republičkimi in okrajnimi organi koordinirala in usmerjala priprave za nove okrajne in občinske statute ter razdelitev republike na nove občine in okraje. Ta načela so tudi v osnutku zakona, o katerem danes razpravljamo, in predpisov, ki bodo naknadno predloženi tej skupščini.

Vse delo za reorganizacijo okrajev in občin, katerega prvi ukrep naj bi bil zakon, ki je danes pred nami, bi torej moralo izpolniti tri naloge:

1. Potrebno je okrepiti vlogo občine v našem sistemu z njenim razvijanjem v smislu samoupravne komune. S tem se seveda razmeroma izpreminja pravni status okraja, ki bo mnoge svoje posele prenesel na komuno, ki pa bo kot skupnost komun obdržal pomembno vlogo v smeri koordiniranja in usmerjanja dela občin, zagotavljanja najbolj neobhodne materialne, politične in administrativne pomoči posameznim občinam, kontrole nad zakonitostjo, usmerjanja gospodarske dejavnosti oziroma razvijanja proizvodjalnih sil, zavarovanja sa-

moupravnih pravic državljanov in organizacij kakor tudi zagotovitve enotnosti sistema boja proti raznim reakcionarnim težajem itd. Ze s tem se bodo osnovni organi družbenega upravljanja še bolj približali delovnim množicam, kar bo omogočilo, da pritegnemo k neposrednemu družbenemu upravljanju milijone delovnih državljanov, ki so bili doslej zaradi nerazvitosti občin nezadostno aktivni na tem področju.

2. Nova razdelitev pristojnosti med okrajem in občino zahteva obenem, da se sploh bolj točno in podrobno formulirajo tako status komune kakor tudi odnosi med njo in državljanji, med njo in podjetji ter samoupravnimi ustanovami, med njo in okrajnim ljudskim odborom ter višjimi organi družbenega upravljanja, med njo in njenim lastnim upravnim aparatom itd. Podrobno proučevanje teh načel, ki so deloma zapodena v predlaganem zakonu, deloma pa so predmet drugih zveznih ali republičkih zakonov, ki se sedaj pripravljajo in ki bodo postopno predloženi zvezni skupščini in republičkim skupščinam, deloma pa so formulirana v statutu občine in okraja in v statutih raznih drugih samoupravnih organizacij, katerih osnutke vzporedno pripravljamo, bo močan prispevek k izpolnjevanju in uveljavljanju vsega našega političnega sistema ter bo odstranil mnoge težave, na katere smo doslej zadevali.

Družbeno gospodarska sestava novih organizacijskih enot

3. Pokazalo se je takoj v začetku, da takšna organizacija ni možna brez ustreznih sprememb na področjih sedanjih okrajev in občin. Sedanje majhne občine nikakor ne morejo prevzeti nalog iz svoje sedanje pristojnosti, niti ne bi mogle uporabiti pravic, ki jih dobivajo. Sedanja naša občina mora biti določena elementarna ekonomska skupnost, namreč nekakšna proizvodno-potrošniška skupnost, ki bo dovolj močna, da vzpostavi tiste družbene ustanove, ki ustrezajo elementarnemu družbenemu standardu državljanov na sedanjih stopnjah našega razvoja. Povečanje občin pa ima avtomatsko za posledico tudi povečanje okrajev. V republičkih zakonih o novi politično-teritorialni razdelitvi je zato določeno tudi zmanjšanje števila občin od prejšnjih 4121 na sedanjih 1438 in zmanjšanje števila okrajev od prejšnjih 341 na sedanjih 107. Tako nova razdelitev omogoča veliki večini občin in okrajev ne samo, da bodo lahko krile svoje elementarne potrebe iz lastnih ekonomskih virov in storile več za razvijanje proizvodjalnih sil, temveč tudi, da vzpostavijo bolj kvalificirano vodstvo, ki bo kos novim nalogam. Zlasti okrajji bodo lahko imeli odslej dobra vodstva z dobrim strokovnim aparatom. Tako bodo novi okrajji materialno, politično in strokovno sposobnejši, da bodo pomagali komunam v njihovem delu in razvoju, pa tudi sami bodo lahko kar najbolj smotrno izkoristili vse materialne in druge možnosti za gospodarski, politični in kulturni napredek svojega področja.

Nova razdelitev pristojnosti med okrajji in občino omogoča razen tega, da bo lahko postopno tudi republika prenesla nekatere svoje pristojnosti na okraje, tako da bodo mogli državljanji po svojih občinah in okrajih neposredno vplivati na obravnavanje mnogo širšega kroga vprašanj kakor doslej. Razen tega bo nova razdelitev okrajev omogočila, da se bo zvezni gospodarski plan krepke naslonil na okrajne gospodarske plane, s čimer bo ves sistem našega gospodarskega pla-

niranja zelo mnogo pridobil na svoji realnosti in stabilnosti.

Nočem se spuščati v navajanje podrobnih podatkov o novi politično-teritorialni razdelitvi, ker so analiza in podatki v glavnem navedeni v gradivu priloženega osnutka zakona in njegovi obrazložitvi. Hotel bi samo opozoriti na družbeno-ekonomsko strukturo novih organizacijskih enot, predvsem okrajev.

Po predhodnih (splošnih) podatkih bo število novih okrajev z večino nekmetijskega prebivalstva naslednje:

v LR Srbiji 3 (od skupnih 42),

v LR Hrvatski 5 (od skupnih 27),

v LR Sloveniji 8 (od skupnih 11),

v LR Bosni in Hercegovini 2 (od skupnih 15),

v LR Makedoniji 1 (od skupnih 7).

Glede na to bo imelo razmeroma majhno število okrajev samo 21% večine nekmetijskega prebivalstva. To je končno razumljivo glede na splošno strukturo prebivalstva v naši državi, po kateri, kakor je znano, je kmetijskega prebivalstva 61% vsa prebivalstva. Razen tega tvori prvih 11 mest po velikosti skupno s svojo okolico desetino vseh okrajev, obsegajo pa nad tretjino vsega nekmetijskega prebivalstva. Razume se, da je ta koncentracija nekmetijskega prebivalstva v teh nekaj okrajih morala vplivati na zmanjšanje števila okrajev z večino nekmetijskega prebivalstva.

Drugače pa je, ako upoštevamo delež prebivalstva v strukturi narodnega dohodka.

Okrajev, katerih narodni dohodek iz nekmetijske dejavnosti znaša po planu za leto 1955 nad 50 odstotkov skupnega narodnega dohodka, bo:

v LR Srbiji 24 (od skupnih 42),

v LR Hrvatski 18 (od skupnih 27),

v LR Sloveniji 10 (od skupnih 11),

v LR Bosni in Hercegovini 13 (od skupnih 15),

v LR Makedoniji 6 (od skupnih 7),

Statuti naj bi se ukvarjali z organizacijo in poslovanjem ljudskega odbora

Nastane tudi vprašanje, ali naj statuti prikazujejo sliko komune kot družbene skupnosti v vseh njenih notranjih odnosih, ali pa naj bodo samo statuti ljudskega odbora komune. Praktično je to vprašanje urejeno tako, da je sedanjih osnutek začasnih statutov v glavnem kompromis med enim in drugim stališčem, tako da se statuti vendarle pretežno bavijo z organizacijo in funkcioniranjem ljudskega odbora. Komisija je smatrala, da je to v sedanjih fazah praktično edino mogoče, ker mnoga vprašanja s področja samoupravljanja v podjetjih, ustanovah se niso razčistila in tega ne morejo razčistiti s statuti samimi, temveč predvsem z zveznimi in republičkimi zakoni. Čeprav pa je za zdaj stvar takšna, moramo vendar težiti za tem, da se statut komune sčasoma izpopolni tudi z drugimi elementi, namreč, da postane statut sčasoma za državljanov nekakšen njemu najbližji kodeks njegovih pravic in dolžnosti v sistemu družbenega upravljanja. Glede na to mora statut sčasoma vendarle postati izraz celotne strukture komune in njenega odnosa do državljanov in družbe kot celote. To je seveda stvar nadaljnjega dela za izpolnjevanje celotnega sistema.

V zvezi s tem prav tako nastane vprašanje, ali je treba v statutih povsem konkretno določiti, kateri so materialni viri komune, da bi se tako nekako bolj stabilno določila materialna podlaga samoupravljanja v občini. Komisija je mnenja, da je to nemogoče storiti v statutih. Predvsem pri nas celotno vprašanje razdeljevanja družbenega dohodka še ni niti načelno niti praktično do konca razčiščeno in bi bilo povsem napačno dajati značaj trajnosti nekaterim sedanjim oblikam, ki so mordačasne. Tudi ne glede na to, je razdeljevanje dohodka vedno odvisno od najrazličnejših objektivnih okoliščin in družbenih potreb v določenem času, ki jih bo morala določati družba kot celota. Očitno je torej, da je nemogoče s statutom vnaprej in podrobno določiti značaj vira dohodka. V načelu mora te vrste sklepe vsakakor sprejemati družbena skupnost, namreč njeni centralni organi. Z zakonom in statuti je zato določeno samo to, da imajo občine oziroma okrajji svoje vire dohodka, ki so enotno določeni z za-

statuti in da s temi dohodki samostojno razpolagajo brez vmešavanja kakih višjih upravnih organov razen kolikor gre za kontrolo zakonitosti. Iz istih razlogov se je komisija postavila na stališče, da tudi problema skladov ni moč urediti s statutom. Kakor veste, smo se lotili ustvarjanja in razvijanja družbenih skladov predvsem zaradi tega, da bi nekako zagotovili minimalne potrebe normalnega družbenega življenja komune, tako da bi se sredstva za te sklade zagotavljala avtomatično in ne po subjektivnih odločitvah političnih organov niti

tistih v federaciji ali republiki, niti onih v okraju ali občini. Razumljivo je, da bo tudi ustanavljanje skladov odvisno tako od razpoložljivih materialnih sredstev kakor od splošnega razdeljevanja dohodkov. Razen tega mora skupnost kot celota obdržati nekatere pristojnosti glede usmerjanja njihove uporabe in glede na to, ali se ti skladi uporabljajo pravilno samo tam, kjer so bili zbrani, torej občinski v občinah. To je torej tisto, zaradi česar moramo tudi ta problem urediti vsaj za sedaj z zveznimi predpisi in ne s statuti.

Organizacija srednjih in velikih mest

Posebno vprašanje, o katerem smo mnogo razpravljali, je bila organizacija srednjih in velikih mest. Ker se je o tem mnogo javno govorilo in pisalo, ne bom zadeve ponavljal. Problem je dejansko bil v tem: 1. da se srednja in velika mesta ne ločijo od svoje okolice, in 2. da bodo njihovi organi upravljanja dovolj blizu državljanom, da bi mogli imeti vpliv nanje, da pa obenem mestna področja ne bi izgubila svoje komunalne enotnosti. To zadevo smo uredili tako, da se v mestih z notranjimi mestnimi občino omogoči tudi upostavitvi poseben mestni svet z določenimi pravicami na področju komunalne graditve, s čimer bi bila zagotovljena komunalna enotnost mesta in njegova neodvisnost od kmečke okolice v zadevah komunalne graditve.

Pri manjših mestih, ki bi tudi utegnili biti prikrajšana zaradi morebitnega nerazumevanja kmečke okolice za njihove komunalne potrebe, je bila komisija mnenja, da bi lahko ta problem uredili samo tako, da se jim ne priključijo prevelika okolica in da se s tem zagotovi prevladujoči vpliv mestnega prebivalstva v takih občinah.

Na teh načelih smo pripravili tudi osnutek, ki smo vam ga predložili. Razume se, da bodo izkušnje v praksi pa tudi spremeni njeni pogoji morala v bodočnosti zahtevati, naj se nekatere zadeve kasneje drugače uredi. V sedanjih razmerah pa je Zvezni izvršni svet mnenja, da so to najbolj ustrezne rešitve.

6. Kratko bi se rad dotaknil še ukrepov, ki so določeni v zakonu, in nekaterih konkretnih nalog, ki nas čakajo. Ker govori poročilo o delu zvezne komisije

podrobneje o tem, hočem opozoriti samo na nekatere najbolj bistvene naloge.

Zakon določa predvsem ustanovitve začasnih okrajnih in občinskih ljudskih odborov z delegiranjem po sedanjih ljudskih odborih. Ti začasni ljudski odbori bodo zatem sprejeli statute, ki bodo prav tako začasni, ter si organizirali potreben aparat v glavnem po načelih dosedanje sistematizacije. Po drugačni poti ne moremo iti, ako hočemo v ustreznih rokih izvesti vsjo reorganizacijo. Zahtevalo bi preveč časa, če bi hoteli prej razpisati volitve. Neobhodno pa je potrebno, da zlasti začasni organi novih okrajev in občin takoj začno delati, da se ne bi zakasnili s sprejemanjem planov novih okrajev in občin za leto 1956, ker mora s temi novimi okrajnimi plani računati tudi zvezni plan. Razen tega je vprašanje, ali bi mogle prezagodne volitve, preden bi se nove skupnosti nekako znašle, dati predstavnike organe, ki bi v polni meri ustrezali potrebam.

Zaradi tega je Zvezni izvršni svet mnenja, da je treba dovoliti začasnim ljudskim odborom dovolj dolg rok, da bi mogli izvršiti vse potrebne organizacijske ukrepe za normalno funkcioniranje vsega okrajnega in občinskega mehanizma, pa da bi šele potem, ko bi bilo to delo končano, razpisali volitve novih ljudskih odborov. Naloga novih ljudskih odborov bo, da po določenem času in pridobitvi novih izkušenj dopolnijo in izpopolnijo dosedanje začasne statute ter jih sprejmejo kot končno veljavne. Predlagani zakon daje formalno pooblastilo za ves ta proces.

(Nadaljevanje na 5. strani)

Ekspozice podpredsednika Zveznega izvršnega sveta Edvarda Kardelja Potrebujemo sposobne in izšolane uslužbence

(Nadaljevanje s 4. strani)

Vzporedno s takimi organizacijskimi ukrepi bo po uveljavitvi tega zakona potrebno, da se neposredno lotimo dokončnega formuliranja in uveljavitve vseh drugih pravnih instrumentov, potrebnih, da bi se vzpostavila nova organizacija občin in okrajev. Zvezna ljudska skupščina bo v kratkem imela pred seboj zakon o pristojnosti ljudskih odborov občin in okrajev, ki naj potrdi po konkretni pristojnosti novi položaj in funkcije občine kot osnovne celice naše družbene in politične ureditve ter ustrezno mesto in vlogo okraja kot skupnosti občin. Republiška zakonodaja ima prav tako svojo vlogo v tem

pregledu, zlasti zakon, ki bo določil področja novih občin in okrajev ter s tem zamenjal sedanje republiške zakone o politično-teritorialni razdelitvi. Republiške skupščine bodo obenem sprejele tudi zakon o ureditvi občin in okrajev, ki naj bi izpopolnil in konkretiziral zvezni zakon, o katerem danes razpravljamo, kakor tudi republiški zakon o razdelitvi pristojnosti med občinami in okraji na podlagi dosedanjih republiških predpisov o pristojnosti. Zvezni izvršni svet bo izdal odločbo o načinu proračunskega financiranja bodočih ljudskih odborov in o drugih gospodarsko-financijskih zadevah, ki so vezane na vzpostavitev novih občin in okrajev.

uslužbencev. Bilo pa bi nemogoče in povsem napačno ter nepolitično, ako bi sprejeli za smer vsesplošno zamenjavo sedanjih kadrov v upravnem aparatu ljudskega odbora, ki pogosto nimajo potrebnih formalnih ali stvarnih kvalifikacij, z novimi kadri z naših fakultet in srednjih šol. Naša smer mora biti razen pritegovanja novih kadrov predvsem v tem: 1. da omogočimo sedanjemu kadru doseči višjo kvalifikacijo, in 2. da zahtevamo od njega, naj izkoristi te možnosti. In šele v takih okoliščinah moremo postopno rešiti upravni aparat ljudi, ki kljub danim možnostim niso ne prizadevani, ne voljni, da bi dosegli stvarno kvalifikacijo, kakršna je potrebna za opravljanje določenega dela, ki ga opravljajo zdaj. Zatem bi se morali takoj seveda organizirati in načrtno lotiti uvajanja določenih oblik šolanja, tečajev in podobno na pravnih fakultetah ali v nekaterih posebnih administrativnih šolah, v katerih bi se izpopolnilo strokovno znanje uslužbencev ljudskih odborov. Tem šolam in diplomam bi morali priznati določeno stopnjo in določene pravne posledice glede pridobivanja plačilnih razredov in podobno. Razen tega bo treba pomagati tudi vodilnim političnim kadrom v ljudskih odborih, da bi mogli bolje izpolnjevati svoje naloge.

govo socialistično dejavnost in ustvarjalno iniciativo, pritegnili krajevno pobudo in krajevna sredstva v obravnavanju vprašanih družbene koristi in v razvijanju proizvodnih sil, kar more obenem postati tudi nov prispevek k zboljšanju materialnih in kulturnih pogojev za življenje državljanov. Izpolnitev te naloge bo močna moralna pobuda našim delovnim ljudem v boju za zgraditev socializma. Prinesla bo več politične stabilnosti v naš sistem in znatno pospešila napredek naše države. Uspehi, ki jih bomo dosegli na tej poti, bodo obenem najboljša potrditev pravilnosti naše osnovne orientacije v graditvi socialistične družbe in s tem bodo postali pomembna izkušnja za ves mednarodni socializem. Iz vseh teh razlogov je Zvezni izvršni svet prepričan, da boste, tovariši ljudski poslanci, ne samo sprejeli ta osnutek zakona, temveč, da se boste v ljudskih odborih in med svojimi volivci tudi zavzeli za to, da bodo čim bolj pravilno in čim hitreje uresničeni tako zakon sam, kakor tudi druge iz njega izvirajoče naloge.

Potrjevanje statinov občin in okrajev

Po uveljavitvi omenjenih predpisov bo treba posebno pozornost in prizadevanje osredotočiti na sestavljanje in uveljavljanje statinov občin in okrajev. Načrt statina konkretne občine in konkretne okraja, ki ga je pripravila in objavila zvezna komisija za ustanavljanje komun, je podlaga in v določenem smislu tudi osnovni obrazec za sprejemanje statinov ostalih naših občin in okrajev. Bilo bi pa napačno misliti, da so ti statini šablone, ki jih moramo in moremo v vsaki konkretni občini ali v okraju dobesedno in avtomatično sprejeti in uporebljati, vsekakor pa se vse to tiče tudi organizacije upravnega aparata. Različnost konkretnih občin in okrajev zahteva veliko pozornost in obzirnost ob upostavitvi notranje organizacije ljudskega odbora. V občinah, ki so manj razvite ali pa imajo preostlejšo gospodarsko sestavo in ki imajo dejansko znatno manj poslov in nalog, je treba sprejeti preostlejšo in cenejšo organizacijo uprave, kakor bo pa to potrebno v bolj razvitih občinah.

prej. Predvsem je treba zagotoviti kvalificirano osebje v okrajih, pa tudi občina ne more biti brez kvalificiranega osebja, zlasti ne sekretarja, načelnikov služb, sodnikov za prekrške in podobno. V okraju naj se predvsem izobražujejo in pripravljajo novi kadri tako za potrebe okraja kakor za potrebe občin. Nepravilna je praksa, po kateri se vse, kar je sposobnega v občini, ob prvi priložnosti premešča na okraj. Naša kadrovska politika mora imeti svojo smer, strokovnjaki in uslužbeni pa perspektive za izpopolnjevanje in napredovanje.

Drugi problem na tem področju je politika izobraževanja novih oziroma izpopolnjevanje sedanjih kadrov ljudskih odborov. Ni moremo imeti kvalitativnega dela ljudskega odbora, kakršnega želimo imeti, brez strokovnih, sposobnih in šolanih

ne prinesla motenj v gospodarsko življenje države. Tovariši ljudski poslanci! Z zakonom, ki je sedaj na našem dnevnem redu, prehajamo torej v zaključno fazo tistih pravnih in organizacijskih ukrepov, ki uvajajo novo ureditev občin in okrajev naših državi. Ze s tem smo storiili, kakor sem rekel že v začetku, pomemben korak naprej v razvoju mehanizma naše socialistične demokracije in socialističnih odnosov sploh. Ti ukrepi bodo nedvomno še bolj povežali našega delovnega človeka z organi njegove oblasti in z mehanizmom družbenega upravljanja. Se bolj bodo razvili nje-

Organi, ki niso neposredno zajeti s komunalno samoupravo

Nova področja občin in okrajev zahtevajo primerne spremembe in adaptacije tudi v organih in organizacijah, ki niso neposredno zajete s komunalno samoupravo. To so vprašanja sodišč, javnega tožilstva, javnega pravobranilstva, statistične službe, katastra, vojaško-teritorialnih organov, zadržanih organizacij, gospodarskih združenj in zbornic. Dosedanja okrajna sodišča naj bi praviloma ostala v svojih središčih in njihovo število naj bi se ne zmanjšalo. Isto velja tudi za javno tožilstvo, statistična služba skupno s planom pa naj bi bila samo na sedežu okraja. Enako bi bilo treba osredotočiti v okrajnem središču ustanove, kakor so zadržane zveze in druga gospodarska združenja, ker lahko le tako zagotovimo neposredno politično in drugo pomoč ter ustvarimo enotnost sistema.

Zakon, ki ga sprejemamo, določa, da morajo dosedanja ljudski odbori delati redno, dokler ne bodo popolnoma začeli delati novi ljudski odbori. Medtem tudi novi ljudski odbori — po zakonu — ne bodo mogli do konca leta, namreč dokler velja gospodarski plan za leto 1955, sprejemanju sklepov in ukrepov, s katerimi bi se izpremenile določene obveznosti sedanjih krajevnih skupnosti do federacije in ljudske republike. To je neobhodno potrebno, da bi sedanja reorganizacija okrajev in občin

ne prinesla motenj v gospodarsko življenje države. Tovariši ljudski poslanci! Z zakonom, ki je sedaj na našem dnevnem redu, prehajamo torej v zaključno fazo tistih pravnih in organizacijskih ukrepov, ki uvajajo novo ureditev občin in okrajev naših državi. Ze s tem smo storiili, kakor sem rekel že v začetku, pomemben korak naprej v razvoju mehanizma naše socialistične demokracije in socialističnih odnosov sploh. Ti ukrepi bodo nedvomno še bolj povežali našega delovnega človeka z organi njegove oblasti in z mehanizmom družbenega upravljanja. Se bolj bodo razvili nje-

RAZLIČNE OBLIKE KOMUNALNEGA SODELOVANJA

Prav tako ne smemo prezreti, da občine niso povezane med seboj samo kot del enotnega družbenega in političnega reda naše države, temveč tudi z vrsto medsebojnih skupnih koristi in problemov, ki jih lahko obravnavamo s manjšimi stroški in bolj učinkovito skupno, s skupnimi ustanovami in sredstvi. V naši krajevni skupnosti morajo biti najbolj različne oblike komunalnega sodelovanja in treba jih je omogočiti tudi s statuti. Če v občini ni dovolj dela za veterinarja, sodnika za prekrške in druge uslužbence ter strokovnjake, ni razlogov, da jih ne bi mogli uporabljati na področju dveh ali več občin. To velja zlasti, če ni na razpolago dovolj strokovnjakov. Prav tako je treba ustanavljati, kjer koli so za to pogoji in potrebe, skupne ustanove za posaditve službe in pose. Tem ustanovam mora naša zakonodaja posvetiti posebno pozornost in jim najti ustrezen status.

Da bi vse te probleme pravilno zajeli in uredili, kakor tudi, da bi zagotovili enoten kriterij samoupravljanja v vseh naših občinah in okrajih, bodo statute okrajnih odborov potrjevale republiške skupščine, za statute občin pa se zahteva razen potrditve okraja tokrat tudi soglasje komisije republiške ljudske skupščine. Pozneje to ne bo potrebno, toda sedaj se vsiljuje tak ukrep, da bi se omogočila enotna tozadevna smer v izvajanju nove organizacije okrajev in občin. Razen tega se morajo vsi republiški in zvezni organi v okviru svojih nalog in področja zanimati za ustrezne določbe statinov in ustrezne organizacijske ter kadrovske odločitve v okrajih oziroma občinah in pomagati ljudskim odborom, da bodo njihovi sklepi zakoniti in smotri. Prav tako bi bilo potrebno, kakor že delajo v nekaterih republikah, da se razen sekretariata za zakonodajo, ki stalno skrbi za to organizacijsko-pravno delo, sestavijo potrebne skupine strokovnjakov za gospodarska, organizacijsko-pravna, proračunska in druga vprašanja, ki bodo spremljale delo ljudskih odborov in jim nudile vso strokovno ter tehnično sodelovanje, po potrebi pa obiskovale tudi določene okraje ali občine.

Zelo važno je vprašanje kadrov. Tu je treba poudariti predvsem dvoje vprašanj: 1. razpoložljivih kadrov in 2. politiko izobraževanja novih oziroma izpopolnjevanja sedanjih kadrov ljudskega odbora. Z zmanjšanjem števila naših občin in okrajev ustvarjamo pogoje, da bo kadrovske vprašanje v novih ljudskih odborih glede strokovnosti, sposobnosti, socialistične zavesti in izkušnje bolj rešeno in vsaki občini kakor

V Sloveniji bo 11 okrajev s 130 komunami

Odbor za organizacijo oblasti in uprave Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS je razpravljal o zadnjih še nerešenih teritorialnih vprašanih bodočih občin, o predlogu o območju mest in o celotnem predlogu zakona o območjih okrajev in komun LRS

Ljubljana, 17. junija. Danes je Odbor za organizacijo oblasti in uprave Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS razpravljal pod predsedstvom tov. Vlada Krivica najprej o nekaterih še nerešenih teritorialnih vprašanih bodočih občin.

Tako je odbor omejil svoj sklep, sprejet na zadnji seji, glede naselja Sklendrovec v trboveljskem okraju, v toliko, da pripade k bodoči komuni Zagorje le spodnji del naselja Sklendrovec v k. o. Konjšica, ostali del pa se bo vključil v komuno Radeče.

Volivci iz k. o. Ornuška vas v novomeškem okraju so predlagali, da bi se vključili v komuno Trebnje, ne pa v komuno Mokronog, ker je Mokronog odročen in imajo več gospodarskih stikov s Trebnjem. Odbor je njihov predlog osvojil. Prav tako je osvojil tudi predlog, po katerem se bo celotna k. o. Male Dole, ki bi po dosedanjem predlogu prišla v komuno Trebnje, vključila v občino Ivančna gorica v bodočem ljubljanskem okraju. K. o. St. Lovrenc pa se bo po sklepu današnje seje odbora v celoti vključila v občino Radeče v trboveljskem okraju.

Ponovno je Odbor razpravljala o komuni Kostanjevica — Podbočje; ob koncu razprave je z večino glasov potrdil sklep, sprejet na eni zadnjih sej, po katerem se Kostanjevica in Podbočje vključita kot ena komuna v novomeško skupnost, ker razdelitev tega področja ne bi bila umestna.

Glede nekaterih gozdnih področij, ki jih je bivša meja med Jugoslavijo in Italijo odtrgala od cerkniške občine, je Odbor ostal pri načelnem stališču, ki ga je zavzel že na zadnji seji, naj se te gozdne površine spet vključijo v nekdanje katastralne občine, strokovna komisija pa bo zadevo podrobno proučila na kraju samem.

Odbor je sprejel predlog, naj se del k. o. Gorica, ki bi po sedanjem predlogu spadal pod občino Rače v mariborskem okraju, vključi v občino Cirkovce v pujskem okraju, k. o. Gradišče pa se se bo — po želji večine volivcev — vključila v občino Ruše in ne v občino Podvelka, kot je bilo predvideno.

V k. o. Babna gora, ki naj bi spadala v občino Sentjur pri Celju, se je večina volivcev izrekla

za vključitev v bodočo občino Šmarje pri Jelšah. Odbor je predlog volivcev sprejel.

Glede dela k. o. Velika vas je Odbor sklenil, naj se vključi v občino Moravče v ljubljanskem okraju in ne v litijsko občino, kot so nekateri predlagali. Naslednje vprašanje s področja ljubljanskega okraja, o katerem je Odbor razpravljala, pa zadeva področje Konjške planine; Odbor je sklenil, naj se vključi v komuno Kamnik, strokovna komisija pa bo problem še podrobno proučila.

Del volivcev v Ivanjcih in Očeslavcih (ta dva kraja naj bi po dosedanjem predlogu spadala v komuno Gornja Radgona), se je izrekel za priključitev k občini Videm ob Ščavnici. Odbor je ta predlog osvojil.

Na zadnji seji Odboru ni bilo dovolj znano mnenje volivcev v Bukovcih in Stojncih v pujskem okraju, zato so v obeh okrajih ponovno sklicali zbere volivcev. Volivci so se na teh zborih odločili za komuno Borl, njihov predlog pa je na današnji seji sprejel tudi Odbor. Markovci se bodo vključili v pujsko komuno.

S tem je Odbor za organizacijo oblasti in uprave zaključil obravnavanje zadnjih nerešenih upravno-teritorialnih vprašanih novih občin.

Odbor je obravnaval še predlog o območju mest v LRS, ki jih bo 50, nato pa je sklepal o celotnem predlogu zakona o območjih okrajev in občin v LRS. Predlog zakona določa formiranje 11 okrajev (Celje, Gorica, Kočevje, Koper, Kranj, Ljubljana, Maribor, Novo mesto, Pomurje, Ptuj in Trbovlje) s 130 komunami, medtem ko je bilo do sedaj 22 okrajev s 386 občinami. Okrajna ljudska odbora Ljubljana in Maribor bosta lahko osnovala koordinacijske organe (mestne svete) za občine na področjih obeh mest.

Odbor je celotni predlog zakona sprejel in ga bo predložil Ljudski skupščini LRS, ki bo o njem razpravljala in sklepala kolje, se je večina volivcev izrekla

DNEVNA KRONIKA

Burmanska vojaška delegacija v Sarajevu

Včeraj dopoldne je prispela v Sarajevu burmanska vojaška delegacija, ki se že dlje mudi pri nas. Delegati so obiskali komandanta sarajevske vojaške oblasti generalnega podpolkovnika Veljka Kovačevića. V Sarajevu so si ogledali nekatera vojaška podjetja in hidrocentrale v Jablanici, hkrati pa tudi kulturne in zgodovinske zanimivosti Sarajeva.

Obisk turških vojaških kartografov

V Beograd je prispela delegacija kartografske službe turške vojske, ki jo vodi generalpodpolkovnik Işhan Şeref Dura. Delegacija bo obiskala vojaški geografski inštitut JLA in bo ostala pri nas do 23. junija.

Letalski promet med Jugoslavijo in Anglijo

Včeraj se je začel letalski promet med Jugoslavijo in Anglijo. S prvim letalom so prispeli v London drugi tajnik angleškega veleposlaništva v Beogradu Edmund Watkins, predstavnik tajništva za zunanje zadeve, direktor JAT Mile Čubrčić in več beograjskih novinarjev. Letalska zveza Beograd—London je četrta mednarodna zveza, ki jo letos uvaja Jugoslovanski aerotransport.

Skupščina ekonomistov LR Srbije

Letna skupščina ekonomistov LR Srbije, ki se je včeraj začela, je prvi dan po poročilu o delu in po diskusiji izvolila nov upravni odbor in predsednika Radivoja Davidovića.

Na skupščini je več kot 200 udeležencev, med njimi predsedniki društev ekonomistov iz drugih republik, predsedniki društev kmetijskih inženirjev in tehnikov in drugi. Na dnevnem redu je razprava o različnih vprašanih napredka kmetijstva, o čemer je bilo že prej najmanjših kakih 25 referatov. Med večrajšjo razpravo so se ukvarjali

s splošnimi vprašanji napredka kmetijstva, govorili pa so tudi o davčni politiki.

Šef evropskega oddelka tehnične pomoči ILO v Sloveniji

Včeraj je prispel v Ljubljano šef evropskega oddelka tehnične pomoči ILO — Mednarodne organizacije dela g. Thudichum Maurice s soprogo. Na kolodvoru ju je sprejel načelnik oddelka za TEP pri Drž. sekretariatu za gospodarstvo LRS tov. Rihtar. V Sloveniji bo ostal nekaj dni. Danes bo obiskal Litostroj in Iskro — Kranj.

Ekspert OZN g. J. C. Lambert, ki je dopotoval včeraj v Ljubljano, bo dva meseca deloval v Strojni tovarni — Trbovlje.

Redna letalska potniška zveza med Skopljem in Lescami

Včeraj popoldne je prispelo iz Skoplja na Lesce 28-sedežno potniško letalo Jugoslovanskega aerotransporta Y-AKB. Goste so na letališču sprejeli Danilo Branič, predsednik OLO Radovljica in predsednik Alpskega letalskega centra, predsednik LOMO Bled Jože Kapus ter predstavniki upravnega odbora Alpskega letalskega centra ter številni domačini. S to vožnjo je bila odprta redna letalska potniška zveza od Skoplja do Lesce.

Naši parlamentarci v Latakiji

Latakija, 17. junija (Tanjug.) Jugoslovanska parlamentarna delegacija, ki je prispela v Latakijo, je bila včeraj v pristanišču, ki ga gradi jugoslovansko podjetje. Ob prihodu v pristanišče so pristanišči in drugi delavci prisrčno sprejeli člane delegacije, na katere so napravila globok vtis številna gradbena dela. Ravnatelj sirske družbe za zgraditev pristanišča je jugoslovanskim gostom pridelil kosilo, predsednik občine pa večerjo.

Žrebanje obveznic II. ljudskega posojila

Beograd, 17. jun. (Tanjug.) Na IX. žrebanju obveznic II. ljudskega posojila petletnega plana za razvoj narodnega gospodarstva FLRJ, ki je bilo danes v Beogradu, je dobitke 100.000 din dobila obveznica št. 824 iz serije 3568. Dva dobitka po 50.000 din sta dobili obveznici št. 35 iz serije 4389 in 736. 2617 dobitkov po 5000 din so dobile obveznice s štev. 535 v vseh neparnih serijah. 26.170 dobitkov po 2000 din so dobile obveznice, ki imajo v vseh serijah naslednje številke: 735, 455, 532, 500 in 792.

487 dobitkov po 10.000 din so dobile obveznice s št. 679 v raznih serijah.

Amortizirane so bile obveznice, ki imajo v vseh serijah naslednje številke: 7, 28, 35, 88, 118, 139, 177, 245, 258, 302, 363, 364, 380, 405, 407, 455, 485, 487, 494, 500, 532, 555, 564, 585, 592, 600, 616, 636, 673, 679, 716, 735, 737, 746, 765, 792, 801, 824, 831, 864, 896, 912, 919, 935, 937, 959, 973, 974, 983, 990.

Amortizirane obveznice in dobitke bodo izplačevali od 2. julija t. l. dalje.

XIX. ZASEDANJE EKONOMSKO-SOCIALNEGA SVETA OZN

V boju z mednarodnimi karteli

(OD POSEBNEGA DOPISNIKA »BORBE«)

New York, junija. Kartelni sporazumi so strogo zaupni. Zato nimamo zanesljivih podatkov o obsegu njihove dejavnosti. Uradni registri na Danskem in Švedskem pa so v zadnjih dveh letih zabeležili nenehno naraščanje števila primerov, ko gre očitno za kartele na delu. To je prišlo do izraza tudi na zadnjem zasedanju Ekonomsko-socialnega sveta ZN. Nobena delegacija se ni izrekla proti dejavnosti ZN v boju z mednarodnimi karteli, toda gledišča nekaterih delegacij so bila takšna, da so dejansko preprečevala sleherni učinkovito akcijo.

Predstavniki industrijsko razvitih dežel se pred Svetom podarili stališče, da še ni moč upostaviti učinkovite mednarodne dejavnosti na tem področju, predvsem zato ne, ker zakonodaje v posameznih deželah niso izenačene. Argumentacija je vztrajala na tem, da ni moč ugotoviti, kdaj je praksa tega ali onega kartela res škodljiva. Zato so predstavniki teh dežel predlagali, naj bi

poslahi vladam priporočilo, naj še nadalje uveljavljajo v narodnih zakonodajah ukrepe proti kartelom.

Predstavniki nerazvitih dežel pa so zahtevali mnogo odločnejšo akcijo. Delegati Ekvadora, Egipta, Turčije, Pakistana, Argentine in FLRJ so opozarjali na to, da karteli, ki jih ustanovljajo privatne tvrdke industrijsko razvitih dežel, škodujejo predvsem gospodarskemu razvoju nerazvitih dežel, splošni gospodarski konjunkturi tudi v razvitih deželah in potemtakem zlasti še ravni svetovne trgovine.

Zato so zahtevali, naj bi v okviru tajništva ZN pripravili gospodarsko razpravo, ki bi pokazala, kako vplivajo mednarodni karteli na politiko gospodarstva razvoja, na višino zaposlenosti in na razširitev mednarodne trgovine. Delegati nerazvitih dežel so razen tega v svojih sprememljivih predlogih v glavnem osnutek resolucije zahtevali, naj bi o mednarodnih kartelnih sporazumih po svetu čimveč pisali, češ da so korenine škodljive

akcije monopolov v strogi zaupnosti njihovih operacij.

Po dolgotrajnih razpravah — delno javnih, pred plenumom, delno pa v zaprti delovni skupini — je stališče nerazvitih dežel v glavnem zmagovalo. Resolucija potrjuje potrebo po akciji mednarodne organizacije proti škodljivemu vplivu mednarodnih kartelov, poziva dežele, naj uveljavljajo odločno politiko proti kartelom na narodnem področju, od tajništva pa zahteva, naj tudi v prihodnje objavljajo dokumente o škodljivem vplivu kartelov na svetovno gospodarstvo in pripravljajo bibliografijo, na podlagi katere bi pozneje napisali gospodarsko razpravo o vplivu mednarodnih monopolov na gospodarski razvoj nerazvitih dežel.

Razprava je jasno pokazala, da se Združeni narodi ne ravnajo kratko malo po načelu »sproste konkurence«, za katerim se čisto skrivaj najbolj škodljiva kartelska dejavnost, marveč, da je njihov glavni cilj zboljšati življenjski standard širokih množic človeštva, in da je treba temu načelu podrediti tudi akcijo proti kartelom. J. Sik

KULTURNO PISMO IZ PARIZA

Mednarodni gledališki rendez-vous

KAJ SO POKAZALI BELGIJCI IN FINCI... IN KAKO ŠTUDIRAJO GLEDALIŠKA DELA

MALA VEČERNA UVERTURA

Pariska gledališka olimpiada in mehki večeri nad Seno in najljubši knjižni mesec na rosnu srebrikanem nebu in trepet zvokov in barv v šipkastem zraku in večerne ulice, ki babijo na potep. Na brezvljni potep med gnečo korakov, na potep izgubljenih misli, skozi sejnute oči, luči in obrazov: aritmična zaspana blodnja skozi večerne akvarele, utopljene v utrujene zvoke minulega dne.

Razglaave večerne ulice so oblite s pomladjo in ženskimi smehom in sate od morja ju meša med cvetni prah zaspanih akcij.

BELGIJSKO NARODNO GLEDALIŠČE

Belgijsko narodno gledališče, Koninklijke Nederlandse Schouwburg (KNS) van Antwerpen je gostovalo dva dni in dajalo vsak večer po dve deli: moraliteto iz petnajste stoletja ELCKERLYC (Slehnrik) Petrusa van DIEST-a in Michel de SWAEN-a pustno farzo iz 17. stoletja: De GEEROONDE LEESE (Kronski škorenj).

V sestavi belgijskega narodnega gledališča flamskega jezika sta poleg zgoraj imenovanega KNS še ljudsko potujoče gledališče in Studio. V zadnji sezoni so dali skupno 600 predstav pred skoraj 400.000 gledatel. Razen v Flamski gostujejo redno tudi v Nemčiji, v Belgijskem Kongu in v Južnoafriški Uniji.

Repertoarno so usmerjeni predvsem v moderno dramatik, čeprav dajejo tudi francosko, angleško, nemško in domačo klasično. Skoraj vsak teden (!) morajo dati novo

GOSTOVANJE BEOGRAJSKEGA BALETA NA DUNAJU

Dunaj, 17. jun. (Tanjug). Beograjski balet, ki gostuje na Dunaju, je nastopil prvi večer s Hrističevimi »Ohridski legendi«, ki so jo dunajski časniki ocenili zelo ugodno. Časnik »Neuer Kurier« in »Der Abend« poudarjata visoko kvaliteto jugoslovanskih narodnih plesov in glasbe.

Kot drugo predstavo v okviru dunajskega festivala je balet beograjske opere prikazal Prokofjeva »Romea in Julija«. Dunajsko občinstvo je pristržno pozdravilo jugo-lovske umetnike in z doigranim ploskanjem izreklo priznanje izvajalcem.

Po predstavi je jugoslovanski veleposlanik Dragomir Vučinič priredil v prostorih veleposlaništvu svečan sprejem. Razen članov baleta, direktorja beograjskega Narodnega gledališča Milana Bogdanoviča in direktorja Opere Danona je bilo na sprejemu nad 200 predstavnikov dunajskega kulturnega, političnega in družbenega življenja.

NEKAJ NOVOSTI Narodne in univerzitetne knjižnice

Sarton G.: Introduction to the History of Science, 3 vol. Baltimore 1927-1936. (II 84 054)
Schneider E.: Einführung in die Wissenschaftstheorie. 3 T. Tübingen 1953. (122 461)
Sorokin P. A.: Kulturkrise und Gesellschaftsphilosophie. Stuttgart & Wien (1953) (C 94 998-42)

FRANCE JAMNIK

10 dramskih gledališč, ki igrajo vsak večer!

ELCKERLYC — flamska varianta znane moralitete. Bajc od vseh — najstarejša varianta.

Uprizoritev: enostaven, simetričen, okusen dekor. Spretna in bo-

Jean Jacques de Grave (Belgija): Josiane, 1954, linorez

gata uporaba luči, a v barvah vse preveč mavrična, često neokusna. Vendar nekaj prav dobrih svetlobnih efektov.

Igra: napeta, patetična, recitacija. Pomembne geste, pomembno prednošanje. Vendar dobra razlika: »zemljanji« so bili bolj na fleh, sproščeni, konverzacijski. — Grupacije: preizkušene klasične stereotipne kompozicije v simetričnem florisu. Edina nadpovprečna zanimivost, igralska kvaliteta: Slehnrik (DOMIEN DE GRUYTER). — Režija: (Fred ENGELLEN): linearna obrednost — statičen slikarski oratorij.

DE GEEROONDE LEESE, Michela de Smaena, Bruselj, 1532. — Delo in uprizoritev: raztegnjena (nekoliko zelo), rahlo groteskna, včasih malo brutalna, pa nekoliko senzualna farsa v kmečkem okolju.

Sibka, ne pretirano zanimiva stori-ja o cesarju in čeljarju in o bogatem-bedstem in o revnem-resnem ženinu. Kaj malo soka, kaj malo krvi. Avitaminsko monologov in razvlečenih pripovednih dialogov. Dekor: spodobni operni realizem.

Igra: širok, konvencionalni realizem s previdno omejenimi domisljicami. Vendar zelo zanimiva statična pantomima v intermezzu in dobro občutene kompozicije v duhu flamskih mojstrov. Sicer pa vse nekoliko nezanimivo. Sivotjavo, konvencionalno — uradniško dolgočas-je, prdno, spodobno, državno, abomajsko. — Občinstvo komaj do polovice (na gala premieri) in še teh nekateri že pred koncem odhajajo.

FINSKA

— dežela gozdov in jezer, je tudi dežela izredno široke gledališke dejavnosti: kakih 8000 amaterskih a učen, 32 profesionalnih, subvencioniranih gledališč (od teh štiri igrajo v švedščini). Helsinki, mesto s 400.000 prebivalci ima Opero in

30 dramskih gledališč, ki igrajo vsak večer!

SUOMEN KANSALLISTEATTE-RI (Finsko narodno gledališče) je v 70 letih preteklega stoletja zrastle iz amaterske družine, ki jo je ustanovil Karlo Bergbom, kar je bil važen mejnik v nacionalni, socialni in kulturni osamosvojitvi finskega naroda. Ob porajanju domače dramatik (ALEKSIS KIVI, MINNA CANTH) in pod vplivom — najprej zapadne, predvsem francoske gledališke kulture, nato pa ruskega gledališča (Stanislavski), se je — od 1902. Finsko narodno gledališče — dvignilo na visoko kvalitativno stopnjo.

Repertoar: klasika in sodobna dramatika. Posebno radi in baje z velikim uspehom dajejo Čehova. V okviru gledališča je še Gledališka šola (za igrance, režiserje in inscenatorje) in studio v posebni manjši zgradbi, ki je tehnično morda najmoderneje gledališče v Evropi. To je hkrati intimitno eksperimentalno gledališče. Ansambel: 40 igrancev in igralk. Letno dajo 8 premier, vaje stiri do šest tednov (a trdijo, da je to odločno premalo!), abonma samo eden, — premierski.

Finsko gledališče je eno izmed redkih gledališč sodelujočih na festivalu, ki so žal, prav nemodro izbrala tuje dramsko delo (Molière, Skopuh). Vendar so ob tem le prinesli vsaj še nekaj domačega; finski obrazi — pet značilnih podob iz del štirih finskih avtorjev (ALEKSIS KIVI, MINNA CANTH, EINO LEINO, MIKA WALTARI) — pet monologov.

Finski obrazi so bili vsakakor najbolj pristni in za nas najbolj zanimivi.

Prva podoba: Prvo potovanje v mesto. Preteklo stoletje. Preprosti kmet JUHANI se vrne s sejma v Turkuju, v od sveta odmaknjeno, temno kočjo sredi gozda, kjer šestim mlajšim bratom izpoveduje svoje proo doživljene razburilnega, velikega mesta. Ta nepozabni dogodek se mu je prelil v komaj neverjeten spomin, v skoraj irealno karikaturo: kakšen sum in kakšno življenje!

Druga: socialni refleks ob koncu stoletja. Revolucionar — delavec si je sum urezal kos pravice. Obtožen umora. Zapor. Zandarij. Mathleena, ljubeča žena ne bi prenesla ločitve, v protestu zahteva, da zapro tudi njo.

Tretja: Sestvo sanje. Izpoved sodobnega finskega človeka v rimskem zgodovinskem okolju.

Hector Camerlynck (Jooren), Jet Naessens (Jaquelin) in Luc Philips (Kosen) v komediji Michela de Sweana »De Geeroonde Leerse« (Vladarjev škorenj)

Sklenili so kupčijo z običajnim razburjenjem in tolikimi svetojučimi in radovednimi udeleženci, da je nastal na Nanking Roadu majhen prometni zastoj. Ruth je dobila račko in košarico. Fantek je dobil nekaj drobiža in stlačil ostale račke v raztrgane rokave svojega sukniča. Ruth pa je s puhasto kepico žive toplote v rokah vsa srečna prestopila prag črnega marmornega razkošja Hotela Sangaj.

»Gospod Taylor, gospod Taylor!« je zaklicala madame Tis-saud, sedeča s francoskim jutranjikom v roki na svojem običajnem mestu. »Niti besedice ni treba reči, to je naša mala nevesta, saj že vse vem. In malo je manjkalo, da niste zaspali ladje, vi malopridni fanti! Dražestna je, vi ste dražestni, gospodična. Upam, da vam bo tukajšnje podnebje ugajalo. Za vsakogar ni, kajne, gospod Taylor? Zdaj boste torej navezan na dom; to bo za vas dobro, zelo dobro. Preveč žal je, da bi prosto tekal po mestu, naš fant. Dobrodošla, mala gospodična, dobrodošla v Sangaju,« je dejala in premerila Ruth s pogledom, ko da ji pomerja obleko, čevlje in steznik. »In kaj imamo tu?« je vprašala, ko je račka v zadregi pokukala izmed Ruthinih prstov. »Ya, majhen ya-o, kako smešno. Zal bo poginilo, pa nič ne de, saj jih je še dovolj. Prispeli ste kot nalašč o pravem času, gospodična — kako? Anderson. Zdal bo zanimivo, vam pravim. Ali ste slišali, gospod Frank, kaj se je zgodilo pri letališču Hungjao? Ne? Na kateri zvezdi pa živite, gospod Taylor? Kitajska straža je ustrelila dva Japonca, nekoga poročnika in nekoga mornarja, sredi Monument Roada. To je iskra v naš čedni sodček smodnika. Kaj še niste doživeli vojne v Sangaju? No, boste že videli! Kako dolgo pa ste že tu? Dobra

Četrta: Birgit — moderna potomka srednjeveških čarovnic pod žgočim bičem svoje strasti.

Peta: Nežna, spiritualistična izpoved nesrečnega dekleta.

Izvedba: koliko prirodnega zdravja v prvi, koliko zveste človečnosti v drugi, koliko intimne, iskrene pridušenosti v tretji, v četrti visoka tragična pesem strasti. — Ogenj na severu, na koncu neža kristalizirana lirika! Široka, živobarvna paleta finskih akvarelov!

Skoda, da to sveže gledališče ni izpolnilo celega večera z domačim delom, da bi lahko do kraja odkrilo gledalcem kulturo in svojo dramatik. Nespametno in povsem nesrečno so izbrali Molièrovo Skopuha, ki ga je prav v isti hiši zadnjikrat igral Charles Dullin!

Izvedba: Nežna transparentna inscenacija. Severni sij v Tygu. Prav tako igra: v lahki šipkasti akvarelni tonalnosti. Vse precizno, čisto, jasno, vse pravilno odtehtano in fiksično, virtuozna izvedba. Neverjetna dikcija — prav francoska perfekcija z izobno značko, kar je osupnilo celo francoske gledališčneke! Brillant tempo! A vse to nekoliko hladno, brez pogumne domiselnosti, brez komedijske čarobnosti in hudomušnega prebliska. Kristalna hladnost brez fantazijske lučke.

Igralci telesno prožni, sveži kot ribji vzgib, glasovno polni, zveneci kot jezerski odmevi.

Režija: ARVI KIVIMAA, v vlogi skopuha: UNO LAAKSO, — sicer igravec široke kreativnosti.

PREMIERA VESELE GLASBENE KOMEDIJE V LJUBLJANSKI OPERI

(WOLF-FERRARIJEVI »ŠTIRJE GROBIJANI«)

Avtor imenitne beneške komične opere »Štirih grobijanih«, skladatelj Ermanno Wolf-Ferrari, na odru ljubljanske Opere ni neznan, saj so bile pri nas posvečeno uprizorjene že tri njegove uspešne glasbene veseligrice: »Suzanna tajnost« je bila v Ljubljani uprizorjena že leta 1911. »Zvedave ženske« prville leta 1926. »Štirje grobijani« so se igrali večkrat v letih od 1934 do 1939. Zlasti uprizoritev zadnje izmed treh je ostala v spominu kot ena najbolj veselih glasbenih komedij vse operne literature, ki je bila pri nas že pred dvajsetimi leti izvrstno postavljena in uprizorjena. Opera je napisana po komediji znanega beneškega komediografa in reformatorja italijanske komedije, Carla Goldonija (1707-1793), čigar dela so bila za osnovo večini Wolf-Ferrarijevih oper.

Skladatelj Wolf-Ferrari (rojen leta

Danes četrta in zadnja uprizoritev »Primorskih zdrah« v Križankah

Prizor iz Goldonijeve komedije »Primorske zdrahe«. Na sliki: Silvij Kobal (Tomaž), Joško Lukež (adjutant Izidor) in Josip Fišer (sluga Drobant)

Malokdaj je katera gledališka skupina dosegla tak uspeh kakor naši slovenski umetniki iz Trsta s »Primorskimi zdrahami«. S svojo živahno, razgibano igro nezadržanega temperamenta je dosegla izredno prisrčen, intimen kontakt z občinstvom.

S svojo igro jim je uspelo podati prepričljivo podobo slovenske ribiške vasi v Tržaškem zalivu. To je odlomek iz življenja naših ljudi onstran meje, ki so polni življenjske sile, majhnih strasti in živahnega, vročerknega temperamenta, pri tem pa naravni, prisrčni in dobri kakor bel kruh. Slovensko narečje severozahodne okolice Trsta je domačnost in prisrčnost uprizoritve še stopnjevalo.

Vsekakor je k navedenemu uspehu prispevala tudi inscenacija, vkomponirana med naravno zelenje in arhitekturo zgodovinskih Križank. Obširni, estetsko učinkoviti in akustični prostor je omogočil igralcem naravno in sproščeno igro.

Zanimanje za »Primorske zdrahe« se je od predstave do predstave stopnjevalo, tako da je bilo gledališče v četrtek že polno zasledeno. Zato se je zavod »Ljubljanski festival« na željo kulturne Ljubljane odločil in zaprosil vodstvo Tržaškega slovenskega gledališča, da danes zvečer ponovno nastopi in tako ustrezno tistemu občinstvu, ki doslej ni imelo priložnosti videti te umetniško kvalitetne in prisrčne predstave.

1876 v Benetkah) je po očetu nemškega, a po materi italijanskega rodu in je njegova narodnostna dvojnost prav dobro razvidna ne le v njegovem imenu, ampak tudi v njegovem življenju in delu. Njegov oče je bil znan nemški slikar, ki je hotel tudi sina posvetiti slikarstvu. Toda sina, ki je prvo mladost preživel v domovini opere, v Italiji, je bolj mikala glasba kot slikarski čopič. Glasbo je sprva študiral kot samouk, pozneje pa je bil sprejet na Glasbeno akademijo v Münchenu. Z devetnajstim letom je postal dirigent zhora v Milanu, leta 1900 pa je bila v Benetkah uprizorjena njegova prva opera »Cenerentola«, ki je sicer pri premieri propadla, a je nato že dve leti v Nemčiji doživela uspeh. Tudi njegova nadaljnja dela (med njimi 11 oper) so bila deležna precej večjega uspeha in v Nemčiji kot v Italiji, čeprav so bila malone brez izjeme napisana na italijanske tekste in sižeje. Wolf-Ferrari je kot operni skladatelj postal predvsem pobornik Goldonijeve renesanse, saj so njegova najboljša dela nastala ravno na osnovi Goldonijevih komedij, ki jih je prelil v glasbo v originalnem beneškem dialektu. V skladu z Goldonijevo »commedia dell'arte« je Wolf-Ferrari tudi v svoji glasbi posegel daleč nazaj v dobo neapelske komične opere. Štill njegove glasbe je torej po Wagnerju in v času Richarda Straussa malone »antihistoričen«, kaže pa tako popolno obvladovanje tehničnih sredstev in tako bogato in ljubko melodičnost, da so se njegova dela navzlic svojemu starinskemu nadihu mogla z uspehom razširiti po vseh svetovnih opernih odrih.

»Štirje grobijani« so v tolikšni meri vedro operno delo, kakršno po Verdilevem »Falstaffu« razen Wolf-Ferrarija Italijanska opera vse do danes ni več zmogla. To je najbrž zadnja opera buffa Rossinijevega in Mozartovega kova, ki je in bo zaradi svojih odskih in glasbenih odlik preživela dobo.

Dejanje »Štirih grobijanov« ne obravnava nikakega »pomembnega« življenjskega problema, temveč je samo ljubka in vesela žanska slika o slabostih malomeščanskega življenja med dvema in tremi stoletji v Benetkah, o slabostih in bolj v družinah, med triraskimi možmi in po svobodnej-

šem življenju hlepečimi ženami, o slabostih in bolj, ki so na svoj način večno živi in po svojih prenekaterih komičnih situacijah večno smešni. Štirje starokopitni trgovci in njihove žene in komični tuji plemiški kavaleri ene izmed njih se pripravijo in spietkarjo zaradi poroke mladega ženina in neveste, hčere in sina dveh izmed prizadetih družin. Oba očeta, stara godrnjavca, ne dovolita, da bi se mlada dva vsaj videla pred poroko, ženske s pomočjo uslužnega kavalarja pa organizirajo skrivne sestanke, ki pa se ob koncu poneseči, tako da pride vse na dan. Seveda privede ta ženska samovoljnost v družinah do sprotnega poloma, ki se pa navzile prvemu bučnemu gromu končno pomiri, tako da se zadeva navsezadnje uredi in srečno konča v vsesplošno zadovoljstvo. Posamezni originalni tipi v operi so imenitno zadesi in karakterizirani, tako da nudijo obilo možnosti igralskega razmah in izvršnih poudarkov.

»Štirje grobijani« bodo ponovno zaživel na našem odru v najboljši pevski in igralski zasedbi. Uprizoritev so pripravili: režiser Ciril Debevec, dirigent dr. Danilo Svara, scenograf ing. arh. Ernest Franz, osnutke za kostume pa je izdelala Nada Souvanova. V posameznih vlogah bodo nastopili: Lunardo — Ladko Kovačič, Margarita — Elva Karlovcova, Lucietta — Maruša Patkova, Maurizio — Danilo Merlak, Filippeto — Janez Lipušček, Marina — Nada Vidmarjeva, Simon — Friderik Lupša, Cancian — Zdravko Kovač, Felice — Manja Mlejnikova, grof Riccardo — Miro Brajnik in Služkinja — Zlata Gasparič.

Uprizoritev »Štirih grobijanov« bodo do konca sezone dobili samo nekateri abonmajski namesto »Kavalarja z rožo«, oziroma »Don Juana«. Isti abonmaj bodo izpadli predstavo iz letošnjega repertoarja (t. j. all »Kavalarja« ali »Dod Juana«) prejeti naslednjo sezono, medtem ko bodo ostali abonmajski prihodnjo sezono dobili tudi »Štiri grobijane«.

Predstava bo ob koncu sezone vsekakor prijetna osvežitve repertoarja, namenjena pa je tudi za gostovanje Opere na Dubrovniškem festivalu v začetku septembra. S.

Hotel VICKI BAUM ROMAN Šangaj

»Kitajci ne razumejo nič drugega,« je odgovoril Frank. Hotel je vzeti račko in jo položiti nazaj v košarico. Fantek pa je izgovoril nekaj besed v svojem jeziku, naglo in ogorčeno, in Frank je nehote umaknil roko. Nov smeh. »Kaj naj počnem s tem?« je vprašala Ruth, ki je čutila mlado bitje v vsaki žili. »Vzrediti najbrž in pojesti. Vsak dan jih lahko kupiš na stotine, ljudje krošnjarijo z njimi povsod. — Kdo pa vse to kupuje?« je vprašal vratarja.

»Bogati Kitajci,« je odgovoril Irec. »Otroške igrače. Da jih do smrti mučijo, gospod.«

Ruth je tiščala račko na prsi. Tako je kot otrok pritiskala k sebi garjave pse, slepe mačke in prezebajoče žabe. »Ali jih bočeš imeti polno košaro?« je vprašal Frank. Zlata Ruth, je pomislil, zlata, zlata Ruth.

»Samo tole tu —« je odgovorila. »Gotovo mi bo prinesla arečo. Glej, saj me že pozna. Skoda, da zna govoriti samo kitajski.«

tri leta? Pa še niste doživeli vojne? Moj bog, kako se je to mesto spremenilo. Toda zdaj bo kmalu počilo. In kdaj se mislita poročiti? V soboto? Čestitam, čestitam. Sicer pa, ali ste slišali? Med begunci je baje izbruhnila kolera. Nič za to, tu ni poletja brez kolere, vam pravim, in jaz poznam moj Sangaj. Na skorajšnje svidenje, moja draga. Medve se morava še temeljito pomeniti.«

Frank je napel vse sile, kakor da bi moral rešiti Ruth iz Niagarskih slapov, da jo je odvedel. »Hijena,« je rekel samo. Pred vratarjevo ložo, ko je Ruth vpisovala svoje ime in ko je prevzel Frank ključ od njene sobe, je nastal drugi zadržek.

»Gospodična Andersonova,« je rekel Murata s prijaznim glasom in stopil k njej. Videti je bil mnogo manjši, kakor je bil med mnogimi Japonci na ladji, in bil je težko otovorjen, z dvema ročnima kovčkoma in zavitkom, ki ga je tiščal pod pazduho.

»Frank,« je dejala Ruth. »To je gospod Murata. Moj zaročenec Frank Taylor, gospod Murata.«

Murata je postavljen in kovček na tla, da bi se mogel odkriti. Nasmehnil se je z japonskim nasmehom. »Očaran sem, zelo me veseli,« je rekel in se priklonil.

»Me veseli,« je rekel Frank in malomarno dvignil dva prsta. »Ali smem vprašati — stanujete tudi vi tu, gospodična Andersonova?« je vprašal Murata. »To je pa res imenitno naključje. Potemtakem si bom dovolil poslati knjige kar v vašo sobo. Stevilka 615?« je rekel, zroč na medeninasto tablico, visečo od velikankega ključa od sobe. Z nagonsko kretnjo ga je Frank spustil v žep.

ŠPORT IN TELESNA VZGOJA

DRŽAVNO PRVENSTVO V KAJAKU IN KANUJU NA DIVJIH VODAH

Prvi dan uspešni hrvatski kajakaši

Pri članih je zmagal Zagrebčan Hlavaček, pri mladincih Hrastničan Barič. — V kanuju premoč kanuistov broderskega društva »Cveto Močnik«

Bled, 17. jun. — Danes se je začelo na Savi Bohinjski pri Soteski državno prvenstvo v kajaku in kanuju na divjih vodah. Udeležba je bila več kot zadovoljiva, saj so nastopili tekmovalci iz 14 društev vseh republik razen Bosne in Hercegovine.

Danes je bil na sporedu spust na 5 km dolgi progi. Start je bil pod žago pri Soteski, cilj pa pod mostom pod Bohinjsko Bero. Težavnost proga, ki je že po naravi ocenjena s peto težavnostno progo, je še povečal prenikavost vodostaja, tako da so morali tekmovalci vsi progo zelo paziti. Vreme je bilo v začetku lepo, proti koncu pa je pihal tekmovalcem v prsa močan veter, tako da je bila vožnja zelo naporna.

Iz naše republike so se prvenstva udeležili štirje klubi: »Cveto Močnik« iz Ljubljane ter broderska društva Hrastnik, Litija in Nova Gorica. Zal pa smo pogrešali tri najboljše slovenske tekmovalce: Svetla Zadelj in Stovička, ki niso prispeli na tekmovalne zaradi študijske zadržanosti. Vendar pa bodo nastopili v nedeljo na tekmovalni v slalomu. Prvih petnajst tekmovalcev v slalomu bo sodelovalo na izbirnih tekmah za sestavo naše reprezentance na svetovnem prvenstvu v Tacnu.

USPEH HRVATSKIH KAJAKAŠEV
Prav zaradi odsotnosti teh treh tekmovalcev so danes hrvatski kajakaši želi največ uspehov pri članih. Zagrebčan Hlavaček in Vrkljan sta osvojila prvo, oziroma drugo mesto. Vendar Hlavačeku njegove zmage ne moremo oporekati, saj je dosegel že tretje osvoji naslov državnega

prvaka v spustu in je nedvomno najboljši jugoslovanski tekmovalce v tej disciplini. To je potrdil tudi minul teden na tekmovalju v Trepnjacu (Francija), kjer je v konkurenci skoraj vseh najboljših evropskih kajakašev v spustu osvojil drugo mesto. Ljubljaničan Liša, ki je tokrat nastopil brez pravega treninga, se je moral zadovoljiti šele s tretjim mestom. Mladi Zlmond je s svojim petim mestom potrdil nedavni uspeh na republiškem prvenstvu.

PRI MLADINCIH NAJBOLJSI BARIČ

Pri mladincih je zaslužen zmagal član BD »Hrastnika« Barič. Glavni favoriti Ljubljaničan Čičman je imel smolo, ker se je prevrnil in se tako uvrstil šele na peto mesto.

Tekmovalje v kanuju je bilo zaradi nizkega vodostaja še težje kot pri kajaku. Vendar je potekalo brez večjih nezdov in presenečenj. Največ uspeha so imeli člani broderskega društva »Cveto Močnik« iz Ljubljane. Če napravamo kratek pregled po prvem dnevu prvenstva, vidimo, da so v dveh disciplinah prevladovali hrvatski tekmovalci. Vendar je znano, da jim spust bolj »leži«, medtem ko so slovenski tekmovalci specializirani za slalom, ki bo v nedeljo. Organizacija v rokah Broderske zveze Slovenije je bila odlična in so

funkcionarji dokazali, da so kos svoji naogi.

Rezultati:
Mladinci F-1 (8): Barič (Hrastnik) 18:12,6; Šimović (KK Vir — Zagreb) 18:45,8; Šerman (Vir) 19:11,2; Kaplavič (Jablan) — Trogograd) 19:35,4; Čičman (CM) 21:54,8.

Člani F-1 (23): Hlavaček (Vir) 16:01,4; Vrkljan (Vir) 16:43,6; Ilija (CM) 16:47,2; Lipokatič (Borovo) 17:15,4; Zlmond (CM) 17:16,6; Čukič (CM) 17:37,8.

Člani C-2 (kanu) — 4: Požar-Bernot II 18:42,6; Košir-Bernot III 19:06,0; Fakin-Urban (vsi CM) 21:58,8. J. S.

EVROPSKO PRVENSTVO V KOŠARKI

Nepričakovani izidi

Budimpešta, 17. jun. (Tanjug) Sinoči so bili na evropskem košarkarskem prvenstvu v Budimpešti doseženi ti rezultati:

Finalna skupina: Romunija: Jugoslavija 93:83 (41:30), ZSSR 81:74 (42:36), Poljska: Italija 67:59, Madžarska: Bolgarija 69:59, tolažilna A skupina: Anglija: Švica 59:53, Avstrija: Nemčija 46:42, tolažilna B skupina: Turčija: Švedska 87:46, Francija: Luksemburg 84:30.

Madžarska	4	3	1	313:265	6
ZSSR	4	3	1	282:243	6
Bolgarija	4	2	2	278:263	4
ČSR	4	2	2	273:263	4
Romunija	4	2	2	278:270	4
Poljska	4	2	2	261:294	4
Italija	4	1	3	245:272	2
Jugoslavija	4	1	3	238:298	2

Madžarska — Jugoslavija 84 : 34 (23 : 11)

Bolgarija — Poljska 62 : 57 (37 : 25)

EVROPSKO PRVENSTVO V ODOBJKI
Prvi poraz naših

Bukarešta, 17. jun. (Tanjug) Jugoslovanska odbojarska reprezentanca je na evropskem prvenstvu v Bukarešti izgubila drugo tekmo z 6:3 proti ČSR.

Jugoslovani so nastopili v nekoliko spremenjeni postavi in so se Češkoslovnikom krepko postavili po

MEDNARODNO ATLETSKO PRVENSTVO BEOGRADA

PO PRIČAKOVANJU — ŠTEVILNI NOVI REKORDI

Madžarski atlet Roszavelgy je izenačil evropski rekord na 1500 m, Štritof izboljšal državni rekord na 5000 m. Dva odlična rezultata Stanka Lorgerja

Beograd, 17. junija. Včeraj je idealno vreme privabilo na stadion JLA okrog 18.000 gledalcev, ki so prisostvovali zanimivim borbam na mednarodnem atletskem prvenstvu Beograda. Čeprav niso nastopili vsi prijavljeni atleti (Fütterer, Lanski), ker prireditelj ni izbral najboljši ugoden termin, pa so vseeno bili doseženi nekateri odlični rezultati. — Na prvem mestu moramo omeniti izenačenje evropskega rekorda v teknu na 1500 m — Roszavelgy 3:42,2. V teknu na 5000 m sta bila izboljšana dva državna rekorda. Štritof je izboljšal naš državni rekord, turški atlet Kopkinar pa je tudi tekel v času, boljšem od turškega državnega rekorda. V tej disciplini se je večkratni olimpijski prvak Emil Zatopek uvrstil šele na peto mesto. Baj-

so bile temu njegovemu neuspehu krive, kot je izjavil, naše jagode, ki so mu povzročile krče v želodec. Včeraj je imel svoj dan tudi Celjan Stanko Lorger. Pričevalno je zmagal v teknu na 100 m in 110 m z ovirami. V rekordnem teknu na 1500 m je madžarski atlet prosil vodstvo tekmovalja, da mu da tekača, ki bi ga »vlekel« prvih 800 m. To je bil član Kladivarja Gajšek, ki je takoj po startu začel diktirati silovit tempo. Roszavelgy pa mu je bil ves čas tik za petami. Vsi so se spraševali, če bo Madžar vzdržal v tem tempu do konca. Tekel je kot pravi šampion, bil je svež in je imel v zadnjem krogu toliko moči, da je še pospešil tempo. Občinstvo ga je bodrilo in mu ploskalo. Čez nekaj trenutkov je napovedovalec objavil: Roszavel-

gy 3:42,2 — izenačenje evropskega rekorda. Ta rezultat je samo 4 desetinke sekunde slabši od svetovnega rekorda. V skoku v višino je tudi Marjanovič poskušal izboljšati državni rekord. Letvica je bila na 201 cm, centimeter višje od jugoslovanskega rekorda. V prvem skoku je Marjanovič že preskočil to višino, vendar je v zadnjem trenutku letvico podrl s prsmi. Tudi v drugem in tretjem poskusu mu ni uspelo izboljšati rekorda. Zadnji skoki s palico so bili že pod reflektorji. Tudi tu se je vodila borba za rekord. Poljski atlet Adamčik je bil izvrstno razpoložen. Vse višine do 4,30 m je preskočil pri prvem poskusu. Nato je bila letva na 4,35 m. Če bi Adamčik to višino preskočil, bi postavil nov poljski državni rekord. Vendar mu to ni uspelo, čeprav je skakal zelo sigurno in najboljše od vseh.

Skratka, včeraj se je lahko na stadionu videlo marsikaj. Človek ni vedel, ali bi gledal, kako Dana Zatopek meče kopje, ali kako Čeh Stoklasa meče kroglo nad 16 m. Ali napeto borbo v štafeti 4x100 metrov, ki so jo naši atleti izgubili za prsi. Prireditelji so na koncu tekmovalja podelili nagrade najboljšim atletom. Prvo nagrado je dobil Roszavelgy, drugo Dana Zatopek, tretjo metalce kladiiva Rut, četrto Lorger, peto Zatopek (to so bile častne nagrade), šesto Štritof. Tudi novi mladinski rekorder v skoku s palico Budimski je dobil nagrado.

100 m: Lorger 10,8, Pohl (N) 10,8, Varasdy (M) 10,9; 400 m: Bahalmi (M) 48,5, Adamci (M) 48,9; 800 m: Levendolski (P) 1:50,5 (nov poljski rekord), Vipotnik 1:51,3; 1500 m: Roszavelgy (M) 3:42,2, Jungvirt (CSR) 3:47,8, Radišič 3:48,4; 200 m: Janeček 21,2, Petrakis (G) 22,0; 110 m ovire: Lorger 14,5, Wine (A) 14,9; 5000 metrov: Konrad (N) 14:17,0, Štritof 14:18,6, Kopkinar (T) 14:27,0; kladiivo: Rut (P) 58,0, Gubijan 56,84, Nemeth (M) 56,55; krogla: Stoklasa (CSR) 16,05, Škiljevič 15,45.

V disciplinah za ženske so zmagale: 80 m ovire: Babović 11,7; 100 m: Sturm (N) 12,6; daljina: Sturm 5,69; kopje: Zatopek 49,04.

SPREJMEMO
več absolvntov
elektrotehniške delovodske šole za stikalničarsko in rajonsko službo
ELEKTRO-CELJE
2230 CELJE

UGODNO PRODAMO
osebni avto
»Tatra«
4-cilindrski, dobro ohranjen
Ogled pri podjetju:
Veletrgovina z galanterijo
»Univerzala — Maribor
CAFOVA 5 2227

TOVARNA CEMENTA
»NOVI POPOVAC«
(v gradnji)
POPOVAC PRI PARACINU
potrebuje za obrat:
— visokokvalificirane električarje, ključavničarje in mehanike
— inženirja-tehnologa ali kemika za šefa laboratorija
— dva strojna tehnika s prakso v obratu in konstrukcijskem biroju
Plača po sporazumu. Komfortna stanovanja zagotovljena v Popovcu in Paracinu. Ponudbe z življenjepišom pošljite na gornji naslov do 26. jun. 1955.
958

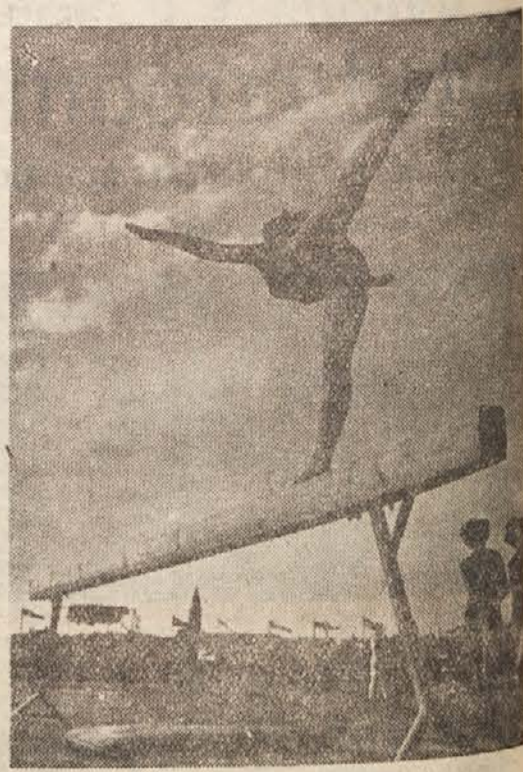
LESNO INDUSTRIJSKO PODJETJE
PREDVOR PRI KRANJU
kupi
pisalni stroj z dolgim valjem ter računski seševalni stroj s kontrolnim trakom
K-173.

ZAVODI RR
PODJETJE ZA IZDELAVO RADIO- IN RÖNTGENSKIH APARATOV
NIS
Telefoni 20-16 in 25-37

pozivajo
delavce in uslužbence
ki so bili v delovnem razmerju leta 1954 in so zapustili podjetje, pa imajo pravico po členu 31. Uredbe o plačah delavcev in uslužbencev gospodarskih organizacij, da javijo svoje naslove oziroma
dvignejo plače iz dobička za leto 1954
Dobiček bomo izplačevali v roku treh mesecev po objavi oglasa, potem pa bomo neizplačani del prenesli v rezervni sklad.

SINDIKALNIM IN DRUŽBENIM ORGANIZACIJAM!
Te dni izide
TRETJI KONGRES
Zveze sindikatov Jugoslavije
z naslednjo vsebino:
Poročila Centralnega sveta Zveze sindikatov Jugoslavije o delu sindikata 1951—1954
Referat tovariša Salaja
Resolucije — Sklepi
Novi statut Zveze sindikatov Jugoslavije
Novo vodstvo Zveze sindikatov Jugoslavije
Opozarjamo vse sindikalne svete, da čim hitreje pošljejo naročila za podružnice na svojem področju.
Naročila pošljite na naslov:
»Izdavaško preduzeće »RAD« — Beograd
Poštni predal 881 — Telefon komercialnega oddelka 21-149
Tekoči račun pri Narodni banki 102-T-75
CENA KNJIGE 150 DINARJEV 384 STRANI 903

KER SE VELIKO ŠTEVILO DELOVNIH LJUDI, PODJETIJ IN USTANOV VSEH KRAJEV NAŠE DRŽAVE OBRACA NA NAS S PISMI, V KATERIH VPRAŠUJEJO O NAŠEM
MOTORSKUTERJU
OBVEŠČAMO S TEM VSE NAŠE BODOČE POTROŠNIKE, DA SEDA SE NE MCREMO ZADOVOLJITI NJIHOVIM ŽELJAM,
ker šele preizkušamo prve modele
Ko bomo končali s preizkušnjami, bomo tiskali kataloge s potrebnimi podatki in jih bomo lahko tedaj pošiljali vsem zainteresiranim osebam, podjetjem in ustanovam.
TOVARNA STROJEV »IVO-LOLA RIBAR«
ŽELEZNIK — BEOGRAD
939

»DESET LET SPORTA V SVOBODI« Nihče noče zaostajati

Do sedaj smo že poročali o pripravah plavalcev, košarkarjev, težkoatletov, kegljacev, odbojkarjev in kotalkarjev. Danes pa si ogledimo privedite štirih drugih panog. Najprej

SABLJACEV, VESLAČEV IN KOLEŠARJEV
Sabljaci bodo imeli na sporedu trojni med Slovenijo, Hrvatsko in Srbijo. Kvaliteta naših sabljacev se vedno bolj dviga. Zato bo turnir po svoje zanimiv, težko pa je vnaprejšnje določiti, kdo se bo najbolje odrezal. Veslači bodo svoje prireditve organizirali še prav posebno na svečan način. Dne 2. julija večer bodo priredili po Ljubljani baklado, naslednji dan pa bo prav tam regata, ki se je bodo udeležili tekmovalci vseh broderskih in kajakaških klubov v Sloveniji.

»Dirka po Hrvatski in Sloveniji.« — Proga cestne dirke trenutno še ni določena, medtem ko bo kritični izvedba najbrž po ulicah okrog Tabora, kjer je najprimernejši prostor za to.

OLIMPIJSKE IGRE 1960 v Rimu
Rim, 17. junija. (AFP). Predsednik italijanske vlade Mario Scelba je izrazil svoje zadovoljstvo zaradi večerajšnjega sklepa mednarodnega olimpijskega odbora v Parizu, da bo organizacija olimpijskih iger v letu 1960 poverjena Rimu.

BALINARIJ POD CEKINOVIH GRADOM
Balinarji so se v zadnjem času že večkrat pokazali pred našo javnostjo. Njihovi klubi se vedno bolj razvijajo, v času preraslo pa se bodo sporedu občinstvu pokazali v vseh svojih moči. Organizirali bodo trojni med Ljubljano, Reko in reprezentanco Slovenskega Primorja, kar bo njihova prva velika javna prireditve. Na stopili bodo na igriščih pod Cekinovim gradom v mednarodnem slogu, ki je še zahtevnejši kot običajno balnanje.

Zimske igre v ZDA
Pariz, 17. jun. (AFP). — Mednarodni olimpijski odbor je na svojem sestanku v Parizu šele ob tretjem glasovanju sklenil, da bodo zimske olimpijske igre leta 1960 v Squaw Valleyju (Kalifornija — ZDA). Najhušji konkurent je bil Innsbruck (Avstrija), medtem ko sta bila Garmisch-Partenkirchen (Nemčija) in San Moritz (Švica) izločena že pri prvem glasovanju.

Vprašali boste verjetno, kaj je s nogometnimi prireditvami? O tem na prihodnjih kaj več, ko bomo tačno dognali, kaj nam pripravljajo vselej tekmo med reprezentanco Jugoslavije in svetovnega velikega formata, po obsegu morda ni manjše kot tradicionalna

DNEVNE NOVICE

III. LJUBLJANSKI FESTIVAL

OD 11. JUNIJA DO 14. JULIJA

18. JUNIJA OB 20.30: C. Goldoni: »Primorske zdrahe«. Cetrtrič nastopijo v novem letnem gledališču v Križankah tržaški igralci. S svojo odlično igro so pritegnili pozornost vse kulturne ljubljane, ki je še želela videti njihove sijajne »Primorske zdrahe«. Zato je Zavod »Ljubljanski festival« ustregel tej želji in pridobil tržaške igralce za četrto predstavo, ki bo nedvomno zopet privabila množice ljubljancev v estetsko urejeno novo letno gledališče v Križankah. Pripominjamo, da so vstopnice še na razpolago.

19. JUNIJA OB 20: Emile Zola: »Thérèse Raquin«. Drama v 3 dejanjih. Dramatizacija Marcelle Maurette. Premiera Eksperimentalnega gledališča v Višnji dvorani v Križankah. Prvi poizkus gledališča v krogu v okviru III. Ljubljanskega festivala vzbuja zanimanje gledalstva Ljubljane. Vstopnice se dobijo v festivalni blagajni Trg francoske revolucije št. 7 v Križankah od 9-12 in 18-20. Podprimo nova iskanja v slovenskem gledališkem življenju.

Trgovinska zbornica za LRS v Ljubljani, Odbor za založništvo, razpisuje sestavo in spisanje šolske učne knjige za predmet gospodarski zemljepis za potrebe vajeniških št. trgovinske stroke. Najboljše delo plačamo po 500 din za tiskovno polo za ca. 12 do 15 tiskovnih pol. Drugo najboljšo delo nagradimo z zneskom 50.000 din, tretje pa z zneskom 35.000 din. Rok za predložitev rokopisa je 31. december 1955. Podrobni pogoji so interesantom na razpolago pri Trgovinski zbornici za LRS v Ljubljani. — Odbor za založništvo pri TZ za LRS.

Podjetje »Energojekt«, Beograd, Brankova 25, poziva vse delavce in

Nenadoma in v prerani mladosti nas je zapustil naš dragi sin

Janez Brišar

Pogreb dragega pokojnika bo v soboto, dne 18. junija 1955 ob 16 iz Kidričeve ulice št. 66. v Javornik, na pokopališče v Koroški Beli.

Kranj, Javornik, 17. junija 1955.

Zalujoči: mama, oče, sestrice in bratce, ter ostalo sorodstvo.

Umrla so v Ljubljani

Franc Jezovšek, upokojenec. Pogreb bo danes ob 15 na Zalah. Josif Brešar, delavec. Pogreb bo danes ob 16 na Stožicah. Jože Koren, delavec. Pogreb bo danes ob 17 na Zalah.

SINDIKALNA PODRUŽNICA IN UPRAVNI ODBOR TITOVH ZAVODOV »LITOSTROJ« sporočata žalostno vest, da je umrl

tovariš

Franc Šušteršič

Dobrega tovariša in nestorja modelnih mizarjev bomo ohranili v trajnem spominu.

Prodaja motorjev, strojev in raznih naprav

DNE 5. JULIJA 1955 OB 9. URI BO V PROSTORIH MESTNEGA LJUDSKEGA ODBORA PULJ

licitacija raznih strojev in naprav

in sicer:

1. STROJI: rezkalni stroji, stiskalnice, brusilni stroji, parna kladiva, škarje in prebijalni stroji, stružnica za obdelavo prirobnic (flanž)
2. NAPRAVE: mostovna dvigala, Demag dvigala za istosmerni tok, žerjavske proge, centrifugalne črpalke in razni elektromotorji za istosmerni tok

VSE POTREBNE INFORMACIJE LAHKO DOBITE PISMENO ALI TELEFONIČNO PRI MLO PULJ, ODDELEK ZA GOSPODARSTVO, TELEFON 175.

Na zahtevo pošiljamo sezname in podrobna pojasnila.

MESTNI LJUDSKI ODBOR — PULJ

2228

uslužbenca, ki so bili leta 1954 v službenem razmerju ter imajo pravico do deleža pri končni razdelitvi plačnega fonda za leto 1954, da se javijo v roku treh mesecev zaradi izplačila nezplačanega dela plač. Po tem roku bodo nedvigljene plače prenesene v rezervni sklad podjetja.

Obiščite razstavo sloških in domačih del risarsko-slikarske sekcije KPD »Ivan Rob« v Mali dvorani kina »Union« od 9-12 in od 14-19.30.

25-letnica mature. Maturanti VIII. razreda klasične gimnazije v Ljubljani, ki smo leta 1930 končali šolo, se bomo za proslavo obletnice zbrali 25. junija 1955 ob 18 pred poslojtem klasične gimnazije v Ljubljani. — Pripravljali odbor.

Ce veliko stojš ali mnogo hodiš, daj tvojim nogam osvežujočo kopel z »JELA« soljo. Polkusi in povej drugim, da je JELA sol edinstvena. Dve vrsti preparata »FLEX« ni je samo prvotno sigurno sredstvo za čiščenje mastnih madežev. FLEX je v prometu samo v originalnih steklenicah.

KONCERTI

Državna glasbena šola Ljubljana — Polje priredil javno produkcijo svojih učencev v nedeljo, 19. junija 1955 ob 15.30 v Domu »Svobode« v Polju.

GLEDALIŠČA

SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE DRAMA

Sobota, 18. junija ob 20: Matkovič: »Na koncu poti«. Abonma U. (Neda — Duša Počkajeva, Zarko — Andrej Kurent, Rihard — Jože Zupan, Puceljki — Lojze Rozman.)

Nedelja, 19. junija ob 15: Godevorth: »Okna«. Izven in za podelje.

OPERA

Sobota, 18. junija ob 20: Mozart: »Don Juan«. Abonma red F.

Nedelja, 19. junija ob 20: Wolf-Ferrari: »Stirje grobljani«. Premiera. Izv.

MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA Gledališka pasaja

Sobota, 18. junija ob 20: John van Druten: »Grlice glas«. Izven.

Zadnjič.

Nedelja, 19. junija ob 20: Norman Krasna: »John v zadregi«. Izven. Zadnjič.

Cenjene abonente prosimo, da poravnajo svoje obveznosti najkasneje do 25. junija.

EKSPERIMENTALNO GLEDALIŠČE Ljubljana, Križanke, Višnja dvorana

Nedelja, 19. junija ob 20: Zola-Maurette: »Thérèse Raquin«. Premiera. Opozorjamo občinstvo na prvo eksperimentalno uprizoritev »Gledališča v krogu« v Ljubljani, svetovno znanega romana Emile Zolaja »Thérèse Raquin«. Pri uprizoritvi bodo sodelovali: Evlira Kraljeva, Judita Hahnova, Alja Tkalecova, Lojze Rozman, Milan Brezigar, Maks Bajc in Anton Homar. Režiser: vodstvo: Balbina Battelino-Baranovičeva. Vstopnice so na razpolago v Festivalni

blagajni, Trg francoske revolucije 7. Zaradi omejenega števila sedežev priporočamo rezervacijo vstopnic.

SENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE Ljubljana, Mestni dom

Sobota, 18. junija ob 20: Streicher-Kosmač: »Kam iz zadrge«, veseloigra z godbo in petjem.

Nedelja, 19. junija ob 16: Dobričanin: »Skupno stanovanje«, komedija. — Popoldanska predstava. 25. predstava. Zadnjič: ob 20: Streicher-Kosmač: »Kam iz zadrge«, veseloigra z godbo in petjem. Večerna predstava. Zadnjič.

V soboto, 18. junija, in v nedeljo, 19. junija, ob 20, bo po daljšem presledku spet uprizorjena zabavna veseloigra »Kam iz zadrge«. V nedeljo, 19. junija popoldne ob 16 pa bo 25. in poslednja predstava Dobričaninove komedije »Skupno stanovanje«. Prodaja vstopnic v Mestnem domu, rezerviranje tel. št. 32-860.

Prihodni teden bo zadnja premiera v letošnji sezoni Konfinojeva komedija »V soboto se poročim«.

Dobra gospodinja varčuje povsod, zato kupuje za čiščenje v kuhinji odlični

VESTI IZ MARIBORA

Umetnostna galerija — Maribor. Jubilejna razstava slovenske likovne dejavnosti v Celju od 1918 do danes. Razstavljenih je 180 slikarskih in kiparskih del. Galerija je v letnem času odprta dnevno od 10-18.

DEZURNA LEKARNA

Sobota, 18. junija 1955: lekarna »Planika«. Glavni trg 20.

Nedelja, 19. junija 1955: lekarna »Pri gradu«, Partizanska cesta 1.

KINO

PARTIZAN: Ameriški barvni film: »Dvigni zaveso«. Tednik.

UDARNIK: Italijanski film: »Za dva solda upanja«. Tednik.

POBREŽJE: Jugos. film: »Mitjoni na otoku«. Tednik.

STUDENTI: Ameriški barvni film: »Bagdadski berak«. Tednik.

LEJNI KINO SOLA: Angleški film: »Pikova dama«. Tednik.

SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE

Sobota, 18. junija ob 20: Hofmann: »Zivljenje zmaguje«. Red A.

DROBNI OGLASI

RAZPIS. Upravni odbor Posavskih rudnikov svinca, cinka in barita, Skofljica, razpisuje po členu 95 uredbe o ustanavljanju podjetij (Uradni list FLRJ št. 51-424-53) mesto samostojnega knjigovodje (knjigovodkinje). Pogoji: Ekonomsko fakulteta s 3-letno prakso ali srednja šola s strokovnim izpitom in 3-letno prakso kot samostojni računovodja. — Plača po tarifnem pravilniku. Ponudbe z navedbo dosedanje prakse in pozitivne poštite do 26. junija 1955 na upravo rudnika. — Nadalje sprejememo: finančnega knjigovodjo (knjigo) z najmanj 3-letno prakso v knjigovodstvu in ustrezajočo šolsko izobrazbo; materialnega knjigovodjo (knjigovodkinjo) z ustrezajočo šolsko izobrazbo in 3-letno prakso v vodenju materialnega knjigovodstva; blagajnika (-barke) z vodenje evidence in ostalih del v knjigovodstvu s 3-letno prakso ter ustrezajočo šolsko izobrazbo. Pod navedbo točke 1-2 in 3 je plača po tarifnem pravilniku. — Vse ponudbe z navedbo dosedanje zaposlitve in prakse je poslati na upravo rudnika do 26. junija 1955. — Nastop službe s 1. julijem 1955 ali najkasneje 1. avgusta 1955. Ker se pa po sklepu upravnega odbora rudnika zaradi širše perspektive razvoja obrata Sitarjevcev preseli uprava rudnika s 1. avgustom 1955 v Litijo, iščemo uslužbenca za nova razpisana mesta iz tega okolja. Pripominjamo pa, da rudnik za sedaj ne razpolaga s svojimi stanovanji in se bodo morali uslužbenci voziti z vlakom, zveze so ugodne iz vseh smeri. Reflektanti na vložijo prošnje pisмено ali ustmeno na upravo rudnika v Skofljici. 2229

2 REZKALCA in 2 skoblarja sprejme takoj »Indosa«, Ljubljana-Moste, Ob železnici. 2207

OTROKA 3-5 let starosti, vzamem v reajo. Gerželj Tončka, Hrenova 17-1. 5962

ZAPESTNO URO sem našel. Nastav v upravi »Ljudske pravice«. 2688

PRAZNO SOBO išče solidna namerjena srednjih let. Dam visoko nagrado ali posojilo. 5233

URADNI LIST LRS IZ L. 1945 in Uradne liste FLRJ od leta 1946 do 1951 potrebujemo. Prosimo podjetja ali ustanove, ki bi nam mogli odstopiti vse navedene letnike ali vsaj posamezne od njih, da nam sporoče pogoje, pod katerimi so nam jih pripravljeno odstopiti. — Gradbeno podjetje »Gradbenik«, Novo mesto, Gerdečičeva 6. 2234

NA PODLAGI ODLOČBE LO MO Jesenje št. I-1-447-2 z dne 31. maja 1955 je prenehalo s poslovanjem Trgovsko podjetje na veliko »Grosist« Jesenje in je uveden redni likvidacijski postopek. Pozivamo upnike, da svoje terjatve prijavijo v roku 30 dni, in dolžnike, da poravnajo svoje obveznosti v 8 dneh po objavi razglaš. Likvidacijska komisija Trgovskega podjetja »Grosist«, Jesenje. 7202

ENODRUŽINSKO HIŠO v Ljubljani manjšo, staro do 40 let, v bližini centra, kupim. V zamenjavo nudim stanovalcu dvosobno stanovanje v strogem centru. Cena do 2 milijona. Plačam takoj! Pogoji: brez posredovalcev! Prevzemanj v oskrbo tudi starejšo osebo-lastnika. Ponudbe poslati v upravo »Ljudske pravice« pod šifro: »Vsaj 500 m² veliki vrt z ograjo«. 2631

LEPO SONČNO SOBO v centru mesta zamenjam za enosobno stanovanje. Ponudbe v oglašni oddelček pod »Ljubljana«. 2632

PREKLIC. Dne 16. junija izgubljeni naročilni št. 104 za nabavo raznega elektro materiala, in št. 105 na ime Anton Velkavrh, obe izdani od Moderne galerije, Ljubljana, se proglašata za neveljavni. Obveščamo podjetja, da na omenjeni naročilnici ne izdajajo nikakega materiala. 2208

Protiperonosporna služba

Poročilo za dne 17. junija 1955

Včeraj je bilo po vsej Sloveniji topleje in se je srednja temperatura gibala med 17 in 19 stopinj Celzija. Padavin ni bilo. Srednja relativna vlažnost se je gibala med 60 in 70%.

Na p. v. v. d.: Do 18. junija naj bodo poškropljeni vinogradi v okolici Temnice.

Do 20. junija pa naj poškrlope vinograde v okolici Branice.

Za okolico Sežane in Tomaja se ni nevarnosti ter opozarjamo vinogradnike, da se ni potrebno drugo škropljenje.

Uprava hidrometeorološke službe in Kmetijski inštitut

Čestitke

Naši novinarski tovaršiči Veri Penca čestitajo France, Miha, Jože, Mira, Franjo, Sonja, Marjan, Tone in Boža.

Andi Koničevi iz Ljubljane čestita za njen rojstni dan kolektiv.

PUTNIK SLOVENIJA

V PARIZ že za 11.000 dinarjev Ogled Benetk, Milana, bivanje tri dni v Parizu, ogled Lausanne, izlet z ladjo po Zenevskem jezeru itd. — Zahtevajte informacije in prijavitve se v najbližji poslovalnici Putnika Slovenija.

ZA TRI DNI V BENETKE z luksuzno turistično jabo »Burja«. Prijetno in udobno potovanje in križarjenje po Tržaškem zalivu. Prijave in podatki v vseh poslovalnicah.

NA VELESEJEM V CELOVEČ bomo v avgustu priredili več potovanj z avtobusi in vlakom.

KROŽNA POTOVANJA po Sredozemskem morju: Latakia, Beirut, Kairo, Aleksandrija, Benetke! Zahtevajte pri naših poslovalnicah točne programe in cenike.

POTNE LISTE IN VIZUME za potovanja v inozemstvo vam preskrbimo v najkrajšem času. Vse informacije za potovanja in inozemstvo dobite brezplačno pri Putniku Slovenija.

UDELEŽENCI IZLETA na Koroško 8.-9. junija naj si ogledajo posredno fotoreportažo s tega potovanja v »Izloži Putnik« v Ljubljani.

DESETDNEVNO KRIZARENJE PO JADRANU z luksuzno turistično ladjo »Burjo« z odhodom 22. junija iz Pirana — nam nudimo za 12.000 dinarjev. Hrana in stanovanje na ladji. Smer: Piran—Pula—Reka—Ljubljana—Zadar—Kornati—Spiti in ob obali nazaj. Prijave in informacije pri Putniku Slovenija v Ljubljani.

KINO »UNION«

»SADKO«

Sovjetski barvni film

Tednik. Predstave ob 18, 19 in 20. V glavni vlogi: S. Stoljarov in Larionova. Ob 22. premiera angleškega barvnega filma »Skriatna ravna«. V glavni vlogi Gregory Peck in burmanska igralka Win Man Than. Prodaja vstopnic od 9.30-11 in od 14 dalje.

KINO »SLOGA«: Danski film: »Spet sva tu«. Tednik. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. Ob 19 je matineja istege filma. V glavni vlogi Pat in Patachon.

Prodaja vstopnic od 9.30-11 in od 14 dalje, za matinejo pa od 9 dalje.

KINO »SOCA«: Angleški film: »Tihotapci«. Tednik. Predstave ob 16, 18 in 20. V glavni vlogi Elisabeth Sellars in Torrance Morgan. — Prodaja vstopnic od 9.30-11 in od 15 dalje.

LEJNI KINO »BEZIGRAD«: Danski film: »Spet sva tu«. Brez tednika. Predstava ob 20.45.

Prodaja vstopnic uro pred pričetkom predstave.

LEJNI KINO JLA: Zaprtlo.

KINO »LITOSTROJ«: Ameriški film: »Ni malih grehov«. Predstavi ob 18

KINO »ŠIŠKA«

»Jaz in moja žena«

Nemški film

Predfilm. V glavni vlogi Paula Wesley, Atlia Hörbiger. Režija: Eduard Bersedy. Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 14 dalje. Samo še danes. Jutri ameriški film »Beneški tat«.

KINO »TRIGLAV«

»Najboljši med slabimi«

AMERIŠKI BARVNI FILM

V glavnih vlogah: Robert Ryann in Claire Trevor. Predstavi ob 18 in 20. Prodaja vstopnic od 17 dalje. Na programu samo še danes in jutri

RADIO LJUBLJANA

Dnevni spored za soboto, 18. junija

Poročila: 5.05, 6.00, 7.00, 12.30, 15.00, 17.00, 19.00 in 22.00.

5.00-6.30 Dobro jutro, dragi poslušalci (Pester glasbeni spored) - vmes ob 6.30 Pregled tiska — 6.35 Pred mikrofonom so Stirje fantje in Veseli godci — 7.10 Jutranji orkestralni spored — 7.30 Gospodinski nasveti — 7.40-8.00 Zabavna glasba, vmes reklame — 11.00 Radijski kolektor — 11.05 Glasbena medigra — 11.15 Pisan drobčič za pionirje — 11.45 Pesmi za naše male — 12.00 Kmetijski nasveti — 12.10 Igrajo Stirje Elosarji, poleta Miha in Stane — 12.45 Zabavna glasba, vmes reklame — 13.00 Zeleli ste — poslušajte! — 13.30 Glasbeni mozaič (pester spored operne in solistične glasbe) — 14.30 Iz Uradnih listov — 14.40 Mario Lanza poje zabavne melodije — 15.15 Slike za razne instrumente — 15.30 Tečaj esperantskega jezika — 34 lekcija — 15.40 Slovenska narodna glasba (Prenos v Zagreb) — 16.00 Utrinki iz literature:

Pesmi Crtomira Sinkoveca — 16.15 Zaigramo in zapojmo (zabavna in plesna glasba) — 17.15 Glasbene uganke — 17.15-18.00 UKV program: Melodije za razvedrilo — 18.00 Prof. dr. Mirko Rupel: Jezikovni pogovori (ponovitev) — 18.15 Vesele slovenske pesmi — 18.30 Okno v svet: S skupino svetovne zdravstvene organizacije v deželi Kurdov — 18.45 Igra tamburaški orkester ljubljanskih »Svobode« p. v. Matka Šljakoviča — 19.00 Radijski dnevnik — 19.30 Zabavna glasba, vmes reklame in objave — 20.00 120 pisanih minut »Za dobro voljo in za ples« — 22.15-23.00 Oddaja za naše izseljence (na valu 327,1 m).

22.15-23.00 UKV program: Zaplešite z nami — 23.00-24.00 Oddaja za tujino — na valu 327,1 m (Prenos iz Zagreba).

VESTI IZ KRANJA

PRESENOVO GLEDALIŠČE

Nedelja, 19. junija ob 16: B. Shaw: »Hudičev učence« Izven in za podelje. — Zaključek sezone.

ELEKTRIČNO PREDPRIJATJE »MAVROVO«

MAVROVO (INVESTITORSKA SKUPINA)

potrebuje:

več gradbenih inženirjev s prakso ali brez nje

več gradbenih tehnikov z nad 5-letno prakso

Plača po sporazumu. — Stanovanja za samce in poročene zagotovljena na gradbišču. Ponudbe pošljite na gornji naslov.

896

PODIJETJE ZA DEKORATIVNA DELA V GRADBENIŠTVU

»DELO« - BEOGRAD

FRANŠE D'EPEREA 1/I (VHOD)

potrebuje takoj:

gradbenega poslovođjo

majšega gradbenega tehnika

večje število visokokvalificiranih in kvalificiranih keramičarjev, pečarjev in štukaterjev

V POŠTEV PRIHAJAJO: POSLOVOĐJA, VERZIRAN ZA OBRITNIŠKA DELA, IN STROKOVNI DELAVCI GORNJE VRSTE

Delo po normi — plača po tarifnem pravilniku. Dela se izvajajo v Beogradu in notranjosti.

892

Najdaljši sončni mrk

Na Filipinih se pripravljajo znanstveniki na opazovanje sončnega mrka, ki bo nastal 20. junija. Začel se bo kmalu po 12. uri po krajevnem času in bo najdaljši v 1250 letih. Lunina senca bo namreč zakrivala Sonce sedem minut.

Zatiranje prostitucije na Japonskem

Na Japonskem se je začel mesec za zatiranje prostitucije. V tem mesecu bodo s predavanji, lepaki in drugimi propagandnimi sredstvi opozarjali ljudi na nevarnost prostitucije za človeško družbo. Po vlađni ocenitvi je na Japonskem približno pol milijona prostitutk.

75-letnica rojstva Helen Keller

Slepa in gluha ameriška publicistka Helen Keller se je vrnila iz Vzhodne Azije v New York. Prepotovala je 65 tisoč kilometrov. Na potovanju je obiskala indijskega ministrskega predsednika Nehruja, burmanskega ministrskega predsednika U Nuja, japonskega cesarja Hirošito in predsednika Filipinov Magsaysaya. Po vrnitvi v New

Dolgost človeškega življenja je znatno narasla

V tem je Slovenija v Jugoslaviji prva

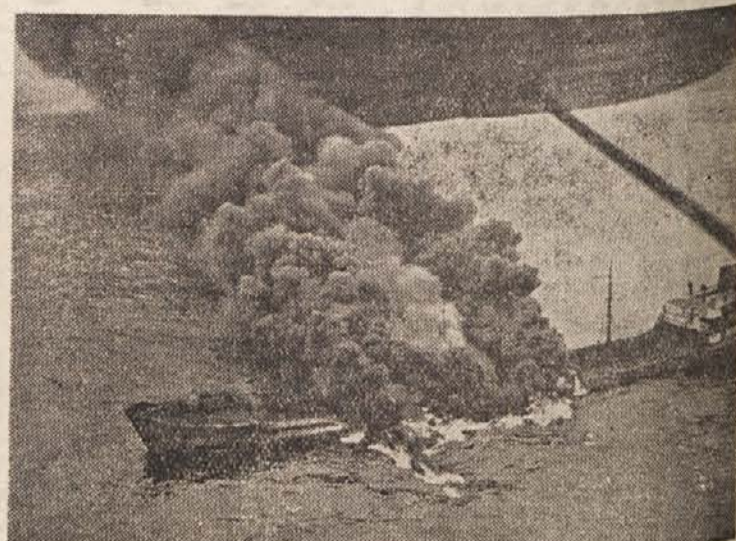
Poglejmo najprej nekaj statističnih podatkov, ki nam pokažejo, da lahko človek staranje zavre. Drugače povedano, ti podatki nas napotijo na nekatere higienske, tako rekoč preventivne ukrepe, potrebne človeku vse življenje. Kako dolgo človek običajno živi? Dolgost človeškega življenja se je precej podaljšala. Povprečno žive ljudje dlje zlasti v deželah z višjo kulturo, z višjim gospodarskim in

zdravstvenim standardom. V razvitih deželah so tudi redkeje hude epidemije nalezljivih bolezni (pegavice, kolere in drugi). Povprečno žive ljudje v razvitih deželah dlje, kakor v kolonialnih in nezadostno razvitih. V deželah, ki nimajo razvite higienske službe, še zmeraj razsajajo epidemije. Zadostuje že manjša epidemija, pa lahko znatno skrajša povprečno dolgost človeškega življenja. Če naj verjamemo neki statistiki, je pobrala gripa leta 1918 na svetu 13 milijonov ljudi. Tudi čista statistika ni točna, vendar kaže, kaj lahko stori epidemija, če zaščita proti njej ni dovolj razvita.

Zato je treba ljudem nenehoma dokazovati, da lahko zdaj skoraj povsem preprečimo umiranje za davico, pegavico, otroško drisko, in sploh za nalezljivimi boleznimi, da lahko znatno znižamo število žrtv tuberkuloze, sifilisa, alkoholizma itd. Vse to je postalo zdaj stvar organizacije zdravstvene službe, zdravstvene politike. To dokazujejo dežele, v katerih je zdravstvena služba dobro organizirana. Naj omenimo samo nekaj primerov. V prvem stoletju po našem štetju so živeli ljudje povprečno 21,2 let, v 20. stoletju pa že 54 do 66 let. Po popisu iz leta 1948 je trajalo v Jugoslaviji povprečno človeško življenje 50,89 let. Jugoslavija je v tem oziru pred Indijo, Burmo, Kitajsko, evropsko Rusijo, Bolgarijo in Grčijo, zaostaja pa za Francijo, Italijo, Švico in Novo Zelandijo. V primerjavi s prejšnjimi popisi je tudi pri nas povprečna starost ljudi narasla. Zanimivo je, da žive ženske pri nas in tudi v mnogih drugih deželah povprečno dlje kakor moški.

V Jugoslaviji je po dolgosti življenja ljudi prva Slovenija, zadnja pa Bosna in Hercegovina. Slovenci živimo povprečno 12,06 let dlje od Bosancev, Hercegovcev. Pri nas je tudi več nad 50 let starih ljudi kakor v drugih republikah. Ti statistični podatki jasno kažejo, da je dolgost človeškega življenja v vseh deželah v primerjavi s prejšnjimi leti znatno narasla, kar je treba pripisati napredku medicine ter osebne in splošne higijene. V starih časih so bili primeri visoke starosti redki. To je bil že nekakšen privilegij, zdaj ni nič posebnega.

Dr Vandjel Tasić

V Rokavskem prelivu je švedska ladijska cisterna »Johannishuse« trčila v panamsko ladjo »Buccaneer«. Na sliki pogled z letala na ladijsko cisterno v plamenih.

SRDITA BORBA PROTI MAMILOM NA SREDNJEM VZHODU

Sodobna egiptovska nadloga

Tladni tisk, dnevniki in kriminalna policija kdaj pa kdaj le kratko poročajo o tolpah tihotapcev mamil, o tem, da so varnostni organi izsledili družbe egiptске gospode, kako je v tej alij oni razkošni privatni vili uživala mamila. O vsem tem poročajo tako, da dobi človek vtis, da je bila prav ta akcija zadnji obračun oblasti s trgovci, tihotapci in uživalci mamil. To pa še zdaleč ni res. Uživanje mamil je zlasti v vseh deželah Srednjega vzhoda še zmeraj zelo razširjeno. Tihotapci in trgovci z mamil pa bogate na račun te strasti.

Kairska policija je nedavno aretirala dva bogata trgovca, ki sta v desetih letih »zaslužila« več velikih stanovanjskih hiš in se vozila samo z avtomobili »Cadillac«. Policija je vedela, da trgujeta z opijem. Bila pa sta tako spretna, da ju je bilo težko zaslediti pri tem poslu in obsoditi

na dosmrtno ječo ali na smrt, kakor določajo strogi zakoni, ki jih je uveljavilo oficirsko gibanje. Tihotapci mamil imajo že staro pot z Vzhoda proti dolini Nila. Meje sedanje egiptске države se razprostirajo daleč preko Sinajskega polotoka, v puščavo Negev, praktično pa so zelo blizu Kairu, to se pravi Sueskemu prekopu. Cuvarji meje na Suezu stoji kakih 50 metrov drug od drugega in strogo pazijo na vsako gibanje na sinajski strani. Patruje meharistov, vojakov na velblodih, nenehoma krožijo po Sinaju, toda med nomadi je težko izslediti karavano tihotapcev.

Trgovci in tihotapci z mamil uporabljajo najnevarnejša sredstva. Neznana letala se spuščajo na Egiptsko puščavo in v njih dovažajo tihotapci dragoceno mamilo. Čez mejo hodijo cele karavane velblodov, natovorene z raznim beduinskim blagom. Po prihodu v mesta velblode zakoljejo, opij v kovinskih škatlicah pa potegnejo iz njihovega drobovja. Pisatelji in zdravniki pišejo sicer o tihotapstvu in uživanju mamil, ne poiščejo pa globokih socialnih vzrokov, ki napotijo izčrpane kmete ali v mestih živeče reveže, da se zatekajo k temu strupu.

Generalno tajništvo Arabske lige je nedavno objavilo poročilo z naslovom: »Mamila na Srednjem vzhodu«. Iz tega dokumenta je videti, da so se oblasti odločile za stroge ukrepe proti pridelovalcem mamil. Toda pri tem še zmeraj zadevajo na mnoge težave. Rodovitna dolina Beka, ki se razprostira za libanonskim pogorjem proti Siriji, je še zmeraj področje, na katerem vzlic prepevedaj pridelujejo indijsko konopljo. Oblasti pošljejo kdaj pa kdaj tja kazenske ekspedicije, ki uničujejo rastlino, toda bogati poslovni ljudje zmeraj ščitijo revne pridelovalce tega mamil.

Libanon sodi med dežele, v katerih je to zlo še zmeraj zelo razširjeno. Bejrut pa je središče, iz katerega pošiljajo mamila v druge dežele. Mnogo opija prihaja po kanalih iz Turčije, kjer ga pridelujejo za zdravila. V Siriji so pridelovanje mamil povsem zatrli. To je treba pripisati vojaškemu režimu, ki se je odločno boril proti pridelovanju in uživanju mamil. Irak je bil še

pred nekaj leti obvarovan tega zla. Zadnje čase pa tihotapjo mamila tudi v to deželo. Zaostala Saudova Arabija se bori proti mamilom z ostrimi fizičnimi kaznimi. Vzlic temu pa prihajajo karavane tihotapcev čedalje pogosteje iz sirskih in libanonskih puščav tudi v to deželo. Poročilo Arabske lige pravi, da v Jordaniji mamil sploh ne pridelujejo, vtem ko je Kuvajt največje središče tihotapskih tolp za ves Srednji vzhod. Tja dovažajo mamila z ladjami in letali.

Egiptski trg z mamil je bil cela desetletja najboljši na vsem Srednjem vzhodu. Pravijo, da je tudi bivši kralj Faruk užival mamila v orgijah z ženskami, pripeljanimi iz raznih tujih dežel. Zdaj je v Egiptu zelo težko in nevarno kupovati mamila. V prometu jih je sicer še mnogo, na drugi strani pa so tudi polne kaznilnice na dosmrtno ječo obsodeni ljudje. Takšna kazen preti vsem, ki prodajajo mamila, že kdor jih uživa, ga obsodijo na 15 let težke ječe. V bolnišnicah imajo posebne oddelke, v katerih zdravijo žrtve mamil.

Zdravko Pečar

»Tole je moj dober znanec, strasten šahist.«

»Ali vas ne moti, če v kuhinji kadim?«

»Gospod profesor, zunaj je mož z brado.«
»Povejte mu, da je ne potrebujem, saj jo imam sam.«

Bogata dediščina

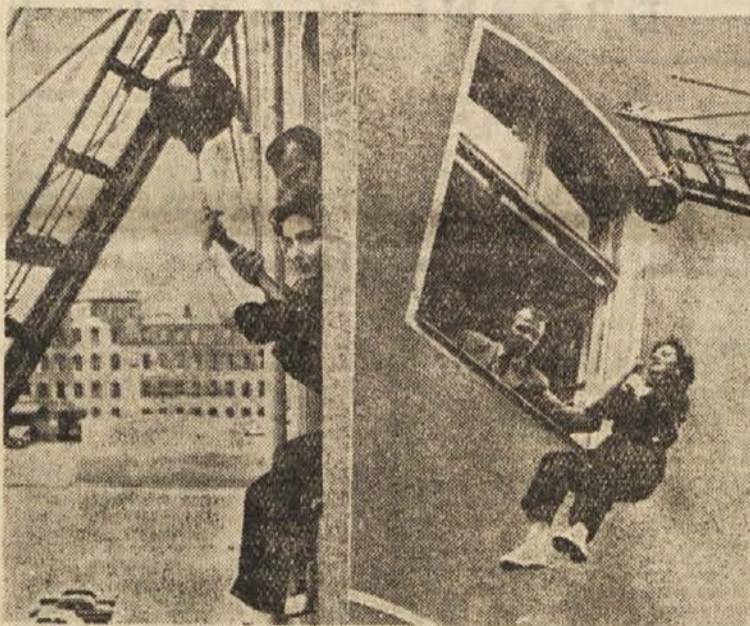
Angela Portaluri iz Faenze v Italiji, stara 19 let, je podedovala 10 milijard lir. To veliko premoženje ji je zapustil bivši oficir ameriškega letalstva John Wagner, ki je umrl v Kaliforniji. Leta 1944 je protiletalska artilerija ne napadom na Faenzo sestrelila »letalo trdnjavo«, v kateri je bil tudi Wagner. Skočil je s padalom iz gorečega letala in se rešil. Ko se je srečno spustil na tla, ga je takrat osemletna Angela Portaluri odvedla k svojim staršem, ki so ga več mesecev skrivali pred Nemci. Tik pred smrtjo je Wagner v oporoki določil, da dobi vse njegovo premoženje italijanska deklica, ki mu je rešila življenje.

Prebivalstvo ZDA

Statistični urad ZDA je objavil podatke o številu prebivalcev. ZDA imajo že nad 165 milijonov prebivalcev. V pičlih dveh letih je število prebivalcev naraslo za 5 milijonov.

Vzroki prometnih nesreč

Medicinsko-psihološki inštitut za promet v Hannoveru je ugotovil, da je treba približno 75 odstotkov vseh prometnih nesreč v Zahodni Nemčiji pripisati malomarnosti. Približno 25 odstotkov prometnih nesreč zakrivijo mladi šoferji oziroma avtomobilisti v starosti od 18 do 25 let. Šoferjem v starosti od 26 do 30 let je treba pripisati 14 odstotkov prometnih nesreč, šoferjem v starosti 31 do 35 let 10 odstotkov, šoferjem v starosti od 36 do 40 let pa samo 9 odstotkov. Najnevarnejši dnevni čas za šoferje in avtomobiliste je med 11. in 12. uro. V velikih mestih Zahodne Nemčije število prometnih nesreč v tej uri silno naraste. Šoferji in avtomobilisti so namreč opoldne že utrujeni, razen tega pa se jim mudi h kosilu. Zato vozijo hitro in neprevidno.

V Nemčiji so izumili novo rešilno napravo, ki je zlasti primerna za reševanje ljudi iz višjih nadstropij hiš pri požarih. Človeka privežejo s trakovi na močno vrv, ki se odvija iz nekakšne kroglice, pritrjene na gasilski lestvi, potem pa ga počasi spuščajo na tla. Pravijo, da se je naprava zelo obnesla in da jo bodo začeli uporabljati tudi gasilci po drugih deželah.

SONCNA OBALA

PISE: GUSTAV GUZEJ
RISE: MILAN BIZOVICAR

91. Jambor so je zapletel med oporno vrvi in ga na srečo val ni odnesel. Oba sta zagrabila za jadro in ga zvelkala v čolin. »Prepozno bo, prepozno,« je šlo Mihi skozi mozgano. Nič drugega ni kazalo kot za vesla je bilo treba prijeti. Zdaj je šlo le po polžovo dalje. »Motulj!« se je med dvema valoma sicer pomaknil naprej, a z grebena je spet zdrknil nazaj. Miha je kot avtomat zasajal vesla v vodo, lovil ravnotežje in veslal, veslal. Za vesla je poprijel tudi zdravnik, a ni šlo dosti hitroje. Ko je kijun zadel ob breg, sta bila oba tako zdelana, da sta komaj stopila na kopno.

92. Zdravnik je šel k Radotu, Miha pa se je vsedel na skalo in zrl na jezero. Na utrujenost je pozabil. V srcu mu je bilo tako mirno, ko da se še ni dobrih deset minut prej boril z valovi: »Četrť ure tja in dobro pol ure nazaj. Zdaj je zdravnik tu.« Ob teh mislih so se nasmešnil in razburkano jezero se mu je zdelo kot premaganec v ringu. »Ha, tu je moj brodar,« ga je zdrnil zdravnikov glas. »Ti si pravi fant. Zdaj se lahko smejeva valovom, kaj, prej pa ni bila šala.« Mihi je pohvala prijetno dela in krepko je stisnil ponujeno desnico.

93. Naslednje jutro so taborniki na Sončni obali vstali ko da se prejšnjega dne ne bi bilo nič zgodilo. Bojazen za tovariša jih je povezala in zdaj so bili bolj kot kdajkoli onotna, velika družina. Rado je zjutraj že lahko vstal. Malo omotičen je še bil, zato se je spravil k mizi v senco. Drugi so se urili v raznih spretnostih, on pa je še moral počivati. Na mizo je priletela sinčička, potem pa še druga. Nič se nista ball ter pridno pobirali raztresene drobtinice. Miha prejšnjega večera ni šel k Radotu, bolnik je bil kmalu zaspal. Zdaj ga je dobil pri mizi in ko je videl sinčičke pri njem, se mu je prav tiho približal.